



Bulletin slovenskej advokácie

POZVÁNKA

Slovenské dni práva
2. a 3. 10. 2014

Zákonnosť dôkazu
ako nevyhnutný element
prípustnosti dôkazu

**Zmluvy o vstavbe
a nadstavbe:**
k ústavnej súladnosti
právnej úpravy

**Príslušník polície
Rakúskej republiky
ako agent**
v trestnom konaní v SR

**Zodpovednosť
za škodu pri výkone
znaleckej činnosti**

**Diskriminácia
na základe veku
v Zákonníku práce?**



AKTUÁLNE

- 2 **ROZHOVOR**
Advokát – tvor spoločenský
- 3 **DISKUSIA**
Ešte raz k odňatiu možnosti konať pred súdom – v súvislosti s kvalitou odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu
JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.

ČLÁNKY, ŠTÚDIE

- 6 **NÁZOR**
Zákonnosť dôkazu ako nevyhnutný element príпустnosti dôkazu
Mgr. JUDr. Zoltán Perhács, PhD.
- 16 K ústavnej súladnosti právnej úpravy schvaľovania a uzatvárania zmlúv o vstavbe a nadstavbe
JUDr. Marek Valachovič
- 25 Použitie príslušníka polície Rakúskej republiky ako agenta v trestnom konaní vedenom slovenskými orgánmi
JUDr. Martin Šebest
- 29 Zodpovednosť za škodu spôsobenú osobami nezapísanými v zozname znalcov pri výkone znaleckej činnosti
JUDr. Peter Strapáč, PhD., JUDr. Marian Ďurana, PhD.
- 39 Diskriminácia na základe veku v slovenskom Zákonníku práce? *Pohľad z perspektívy legislatívy Európskej únie a judikatúry Súdneho dvora Európskej únie*
JUDr. Katarína Procházková
- 45 **JUDIKATÚRA**
Dôkazné bremeno v konaní o zaplatenie tarifnej odmeny advokáta. *Zmluvná pokuta ako základ na určenie odmeny*

ADVOKÁCIA

SAK

- 48 Zo zasadnutia predsedníctva SAK
 - 48 Pýta(j)te sa predsedníctva
 - 49 Jesenné semináre pre advokátskych koncipientov
 - 49 Publikačná súťaž Bulletinu slovenskej advokácie
 - 50 Finančné vysporiadanie s klientom a právo advokáta ponechať si náhradu trov konania
 - 52 POZVÁNKA: XX. Slovenské dni práva
 - 54 Holokaust na území dnešného južného Slovenska
 - 54 Nad úkrytom (spomienky košického advokáta)
 - 56 Zo stretnutia advokátov slovensko-maďarského pohraničia
- ### ZAHRANIČIE
- 59 Povinnosť advokáta plniť prevzaté záväzky
 - 61 *Bulletin advokacie* prináša...
 - 63 Správa zo zasadnutia CCBE

ZAUJÍMAVOSTI

- 64 **LITERATÚRA**
Nad úkrytom
JUDr. Mgr. Martina Gajdošová, PhD.
- 65 Koncipienti s bradou (momentka z roku 1928)
JUDr. Peter Kerecman, PhD.



**Vážené kolegyně,
vážení kolegovia,**

v rokoch 2003 až 2007 sa viedla v našom časopise diskusia k téme vstavieb a nadstavieb v bytových domoch. Zdalo sa, že téma upadla do zabudnutia, ale opak je pravdou. Pred rokom Ústavný súd SR vyhlásil nález, ktorý, zdá sa, definitívne uzavrel odbornú diskusiu k tejto problematike. Vstavby či nadstavby bytov sú dnes bežnou realitou, mnohí z Vás sú tiež v pozícii vlastníkov bytov či nebytových priestorov, iní máte skúsenosti so zastupovaním klientov, ktorí sa o vstavbu či nadstavbu pokúšali, alebo naopak, boli ste na strane vlastníkov, ktorí tento proces namietali práve pre nejednoznačnosť zákona.

Z doterajšej praxe sa mi javí, že rozhodnutiami súdov vo všeobecnosti nevenujeme dostatočnú pozornosť.

Rozhodnutie, ktoré sumarizujem v článku na s. 16, je zaujímavé nielen svojím meritom, t. j. vyriešením dlhotrvajúceho sporu, či vlastnícke právo ktoré-hokoľvek spoluvlastníka bytového domu požíva pri hlasovaní o vstavbe a nadstavbe absolútnu ochranu. Tento nález má podľa mňa ešte širší rozmer.

Kvalita zákonodarstva a požiadavka na jasnosť a zrozumiteľnosť právnych predpisov je ďalším kľúčovým aspektom spomínaného nálezu. Faktom je, že právne predpisy nie sú dokonalé. Bolo by ilúziou myslieť si, že právo ako súhrn platných právnych noriem niekedy dosiahne stupeň dokonalosti. Napriek tomu by určité minimálne požiadavky na kvalitu mal spĺňať každý predpis. Rovnako i každé rozhodnutie súdu či iného orgánu verejnej moci.

Určitosť a zrozumiteľnosť zákona ovplyvňuje aj interpretáciu práva súdmi a redukuje ich svojvôľu pri rozhodovaní, čo má následne vplyv na právnu istotu, ktorá tvorí pilier právneho štátu. Ide o spojené nádoby. Princíp právneho štátu je zakotvený v Ústave SR, ale je premietnutý aj v praxi? Niekedy mám pocit, že to tak nie je. Mnohokrát sa nedá spoľahnúť nielen na dikciu zákona, ale ani na jeho výklad súdmi. Nie je štandardné, ak na tú istú právnu otázku dva senáty toho istého súdu poskytnú dva diametrálne odlišné právne názory. Skúsme tento stav aspoň trochu zmeniť. Glosujeme, komentujeme, oceňujeme, či kritizujeme, ale najmä verejne publikujeme rozhodnutia súdov a články na zaujímavé právne problémy. Pomôže to nielen kolegom, ale možno podnietime odbornú diskusiu, ako sa to stalo v spomínanom prípade. Inak zmenu zákona, či judikatúry z titulu našej pozície v systéme práva nedosiahneme.

JUDr. Marek Valachovič

K fotografii na obálke

Úvodné slovo JUDr. Ladislava Udvarosa na stretnutí advokátov zo slovensko-maďarského pohraničia. Viac na s. 56. Foto Katarína Marečková

ROZHOVOR

Advokát – tvor spoločenský

*O pôsobení v predsedníctve SAK, kompetenciách a aktivitách v oblasti kultúrno-spoločenských, ako aj o činnosti pracovnej skupiny SAK pre verejné právo sa zhovárame s **JUDr. Andreou Havelkovou***



■ **Ako s odstupom času vnímate svoju kandidatúru na členku predsedníctva SAK? Čo Vás motivovalo?**

Napriek tomu, že som sa členkou P SAK stala už pred rokom, považujem za predčasné v tejto chvíli sumarizovať a hodnotiť tak moje pôsobenie v predsedníctve, ako aj samotnú kandidatúru. Dúfam, že sa neunáhlím, ak si dovoľím zhodnotiť tieto zásadné zmeny v mojom živote kladne. Napriek počiatočným obavám som dnes úprimne rada, že som nepodľahla strachu z neznámeho a rozhodla sa napokon prijať kandidatúru do predsedníctva SAK. Myšlienka kandidovať do orgánov SAK pre Konferenciu advokátov 2013 vznikla po rozhovore s viacerými kolegami o ďalšom smerovaní komory. Možno najväčšou motiváciou bola zvedavosť ako aj možnosť pokúsiť sa uskutočniť svoje predstavy o fungovaní stavovskej organizácie, ktorá by mala svojim členom predovšetkým pomáhať a podporovať ich. Nakoľko som od mnohých kolegov počula (a dodnes počúvam), že advokáti komoru vnímajú len ako

organizáciu, v ktorej musia byť registrovaní a ktorej platia povinne členské príspevky, avšak spätnú väzbu nepocitujú žiadnu a chýba im náležitá podpora stavovského združenia a teda aj istá súťažnosť a hrdosť na to, že sú advokáti, mala som pocit, že práve tu by som mohla realizovať svoju energiu, predstavy a ideály. V neposlednom rade som sa pre kandidatúru rozhodla aj preto, aby som mohla byť nápomocná pri snahe vedenia SAK zmeniť vo všeobecnosti negatívne nahliadanie verejnosti, či už laickej alebo aj odbornej, na stav advokátsky.

■ **V kompetencii máte predovšetkým kultúrno-spoločenské aktivity. Inklinujete výraznejšie k tejto oblasti?**

Táto otázka ma v dobrom úprimne rozosmiala a rovnakú reakciu očakávam aj u čitateľov, ktorí ma osobne poznajú, pretože odpoveď na ňu je jednoznačná: „Áno.“ Definícia človeka ako tvora spoločenského ma vystihuje najviac. Kultúrno-spoločenské aktivity sú pre mňa dôležitou, obľúbenou a nenahraditeľnou súčasťou života. Osobné stretnutia s kolegami, kamarátmi, priateľmi, blízkymi, ale aj spoznávanie nových ľudí považujem za jednu z pozitívnych a príjemnejších stránok nášho povolania. Myslím si, že práve pre túto moju povahovú črtu mi predsedníctvo zverilo kompetenciu (ktorá stále u mnohých vyvoláva úsmevné reakcie) v kultúrno-spoločenskej oblasti a priznávam, že táto časť mojich povinností je pre mňa tou najpotešujúcejšou.

■ **Ktoré spoločenské aktivity komory by ste chceli osobitne vyzdvihnúť?**

Pravdou je, že sa snažím nevynechať účasť ani na jedinom kultúrnom, či športovom podujatí priamo organizovanom SAK, či s podporou SAK. Osobne sa však najradšej zúčastňujem na seminároch advokátov, ktoré sú organizované dvakrát ročne, v letnom a zimnom období. Popri možnosti vzdelávania sa na prednáškach advokátov, sudcov, či iných erudovaných odborníkov, ide o jedinečnú príležitosť stretnúť sa s kolegami, ako ľuďmi žijúcimi v rovnakých problémoch i radoostiach, vďaka čomu má človek možnosť istej psychohygieny s tými, ktorí jeho starosti vedia najlepšie pochopiť bez dlhého vysvetľovania. Semináre sú zároveň aj o stretnutiach so spolužiakmi a o bližšom spoznávaní kolegov, ktorých denne stretávame v pojednávacích miestnostiach, na chodbách súdov, či pri spoločných rokovaníach, avšak i napriek množstvu času, ktorý s nimi prežívame pri práci, ich vlastne nepoznáme. Mnohí

možno budú namietat', že takéto bližšie spoznanie nie je potrebné a že oň vlastne ani nemajú záujem. Sama za seba však môžem povedať, že v každej právnej veci, v ktorej moja advokátska kancelária prevezme právne zastúpenie ma poteší, pokiaľ zistím, že druhá strana je zastúpená advokátom, s ktorým sa osobne poznám, nakoľko to býva väčšinou na prospech našich klientov.

Nerada by som vyzdvihovala len niektoré spoločenské aktivity komory, ale pre mňa osobne boli veľmi príjemným prekvapením napr. lyžiarske preteky, tenisové turnaje, medzinárodný šachový turnaj, Slovenské dni práva, ale aj výstavy a prednášky venované histórii advokácie, krstý kníh vydávaných Slovenskou advokátskou komorou, či galavečer SAK. Nakoľko som od konferencie 2014 už i „dvojičkou“ regionálnej zástupkyne JUDr. Magdy Hromcovej pre Žilinský kraj, rada by som upozornila advokátov nášho kraja (avšak pozvanie platí samozrejme pre všetkých), že sme začali spoločne v rámci regiónu organizovať „advokátske obedy“ s kolegami, ako aj spoločné Vianočné stretnutia, a tieto sa k našej osobnej radosi, stretli s pozitívnym ohlasom.

■ Je podľa Vášho názoru záujem a angažovanosť advokátov v tejto oblasti dostatočná?

Záujem advokátov o spoločenské podujatia nepovažujem, žiaľ, za dostatočný, na čo opakovane tak vedenie SAK, ako aj kolegov upozorňujem a snažím sa ich upozorniť na spoločenské, či športové aktivity, na ktorých majú možnosť sa zúčastniť. Ako je pre mňa účasť napríklad na advokátskych seminároch skoro „svätou povinnosťou“, ešte stále sa stretávam s kolegami, ktorí ani nevedia, že sa tieto akcie vôbec organizujú. Viem a akceptujem to, že každý z nás má popri svojich časovo náročných pracovných aktivitách právo aj na súkromie, avšak stále som vnútorne presvedčená, že advokát by mal byť nielen v práci, ale aj v súkromí osobou spoločensky aktívnou a teda účasť na rôznych kultúrnych, športových, či iných aktivitách, by malo byť prirodzenou súčasťou advokátskeho bytia. Ja sama si čas na stretnutie s mojimi kolegami vždy rada nájdem, s obľubou ich organizujem a taktiež rada ich organizáciu podporujem, nakoľko sú aj príležitosťou porozprávať sa s kolegami o svojich skúsenostiach z praxe, konzultovať svoje právne názory, a tak spojiť príjemné s užitočným. Možno až príliš osobne priznávam, že práve pri týchto spoločenských akciách vznikli moje najvzácnejšie priateľstvá.

■ Kde možno hľadať príčiny a ako môže k zlepšeniu prispieť SAK?

Hlavnou príčinou nedostatočnej angažovanosti advokátov na poli spoločensko – kultúrnom je nepochybne fakt, že väčšina z nás je zahltená výkonom povolania natoľko, že nám nezostáva skoro žiaden voľný čas. Pokiaľ si ho predsa len kúsok pre seba doslova ukradneme, snažíme sa našim najbližším kompenzovať to, čo sme popri práci nestihli, či zameškali. Celkovo je dnes z môjho pohľadu doba, ktorá medziľudským vzťahom príliš nepraje, ľudia sú si navzájom odcudzení, a osobný kontakt mnohokrát nahrádzajú (pre mňa absolútne nepochopiteľne) sociálne siete, televízia, internet. Očakávať pri takejto celkovej spoločenskej situácii, že práve v advoká-

cii to bude inak, je zrejme nemožné. Aj advokáti sú len ľudia žijúci bežný život rovnako ako všetci ostatní. Preto nemožno očakávať, že Slovenská advokátska komora má zásadnú možnosť prispieť k zlepšeniu tejto situácie.

Mnohokrát je ďalšou príčinou nezáujmu prílišný individualizmus niektorých kolegov. Vyčítať im to nemožno, nútiť ich tiež nemôžeme, avšak dovoľm si tvrdiť, že takýmto postojom prichádzajú oveľa.

Paradoxne potom počúvam z úst mnohých z nás, že je škoda, že sa viac nestretávame, že kedysi to bolo inak, že si ľudia boli bližšie, že sa zažilo viac zábavy. Myslím si, že SAK a jej aktívnejší členovia vytvárajú dostatok príležitostí vhodných na „spoločenské vyžitie“ kolegov, vzájomné spoznanie sa pri športe, či zábave. K zlepšeniu by mal prispieť najmä každý z nás aspoň v tom, že ocení aktivity organizátorov takýchto podujatí svojou účasťou, za čo, podľa mojej vlastnej skúsenosti, bude isto každý z nich úprimne vďačný.

■ Plánuje SAK v budúcnosti rozšíriť okruh organizovaných športových podujatí?

K športovým podujatiam SAK, resp. k podujatiami, ktoré sú organizované pod záštitou, či s podporou našej komory patria najmä Advokátske kľučky na snehu tradičný turnaj Advokát Chess Open, Tatranská tenisová štvorka v Poprade, Advokáti v sieti, Pohár českej a slovenskej advokácie v tenise deblových dvojíc v Brne, Memoriál Milana Hanzela, Memoriál JUDr. Milana Gejdoša, CSc., Golfový turnaj advokátov, bedmintonový turnaj v Lučenci, športový deň advokátov v zimných športoch na Skalke pri Kremnici. Počet týchto podujatí je podľa môjho názoru za súčasného stavu dostatočný a komora neplánuje momentálne rozšírenie. S radosťou však členovia predsedníctva podporia aktivitu kolegov, ktorí by mali záujem tento okruh obohatiť o ďalšie nielen športové aktivity, tak v rámci SR, ako aj na poli medzinárodnom.

■ Ste predsedníčkou pracovnej skupiny pre verejné právo, mohli by ste priblížiť jej činnosť a zameranie?

Vďaka môjmu pôsobeniu v predsedníctve sa mi dostalo cti byť predsedníčkou pracovnej skupiny pre verejné právo a stať sa tak „šéfkou“ kolegov, ktorých pôsobenie som už v minulosti sledovala s rešpektom a úctou. Verejné právo ako časť právneho poriadku európskeho kontinentálneho právneho systému zameraná na ochranu verejných vecí je mi veľmi blízke. Táto pracovná skupina sa zaoberá najmä odbornými otázkami odvetví ústavného a správneho práva, konkurzného práva, finančného a daňového práva; pripomienkami a návrhmi predpisov v legislatívnom procese štátnych orgánov a prípravou vzdelávania v oblasti verejného práva. Ako jej predsedníčka skupiny sa zameriavam najmä na sledovanie legislatívnej činnosti v tejto oblasti, upozorňujem P SAK na pripravované zmeny, najmä na tie s dosahom na výkon nášho povolania a na činnosť SAK. S členmi skupiny sme v súvislosti s výkonom jej činnosti, ktorá je zameraná na sledovanie a pripomienkovanie legislatívnej úpravy a pôsobnosti orgánov verejnej moci, dotýkajúcej sa činnosti advokátov a postavenia ich klientov, popri osobnom, aj v častom telefonickom, ako aj mailovom kontakte.

DISKUSIA

Ešte raz k odňatiu možnosti konať pred súdom – v súvislosti s kvalitou odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu



Svoje námety na nové témy, krátke glosy, prípadne stručné a heslovité poznámky do kontaktnej rubriky zasielajte na e-mailovú adresu office@sak.sk.
Vaše podnety publikačne spracuje JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.

V predchádzajúcom čísle Bulletinu slovenskej advokácie bol v rámci tejto rubriky uverejnený príspevok *Kvalita odôvodnenia vs. odňatie možnosti konať pred súdom (aktuálna judikatúra)* (BSA č. 6/2014, str. 3 – 4). Dotknutá téma je z hľadiska civilného procesu nepochybne aktuálna, o čom svedčia aj spätné reakcie značného množstva advokátov. Jej *ratio* spočíva v posúdení, či nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu predstavuje postup, ktorým sa účastníkovi konania odňala možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f) OSP a teda či takáto vada zakladá bez ďalšieho prípustnosť dovolania proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu.

Keďže uvedený príspevok bol publikovaný s dovetkom „aktuálna judikatúra“, považujeme za nevyhnutné zdôrazniť, že po uzávierke júnového čísla Bulletinu slovenskej advokácie bolo v dvojmesačníku *Zo súdnej praxe* č. 3/2014 pod č. 25 na s. 122 – 127 k tejto téme publikované uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 30. 5. 2013, sp. zn. 10BdoV/10/2012, a to s nasledujúcou právnou vetou: „*Za postup odnímajúci účastníkovi konania možnosť konať pred súdom, možno označiť aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu. Následkom nedostatku riadneho odôvodnenia rozhodnutia je jeho nespreskúmateľnosť. V odôvodnení rozhodnutia musí súd riešiť iba otázky, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu.*“

Ide nesporne o významné rozhodnutie Najvyššieho súdu SR, ktoré bolo navyše publikované v mienkotvornom odbornom periodiku. Je taktiež potrebné podotknúť, že päťčlenný senát obchodnoprávneho kolégia ho prijal jednomyselne. Odôvodnenie napadnutého zmeňujúceho uznesenia odvolacieho súdu vyhodnotil dovolací súd v tomto prípade ako nedostatočné z hľadiska zákonných kritérií, vymedzených predovšetkým v § 157 ods. 2 OSP v nadväznosti na § 167 ods. 2 OSP, čím podľa jeho názoru došlo postupom odvolacieho súdu k odňatiu možnosti dovolateľa konať pred súdom

v zmysle § 237 písm. f) OSP. Daná vada jednak generálne zakladá prípustnosť dovolania proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu a súčasne je aj plnohodnotným dovolacím dôvodom podľa § 241 ods. 2 písm. a) OSP.

Toto rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sa tak z hľadiska principiálneho posúdenia prípustnosti dovolania v zmysle § 237 písm. f) OSP zaraďuje medzi tie, ktoré relevantný kvalitatívny nedostatok odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu považujú za postup súdu, ktorým sa účastníkovi konania odňala možnosť konať pred súdom (m. m. rozhodnutia NS SR citované v predchádzajúcom príspevku, sp. zn. 4 Cdo 171/2005, 4 Cdo 25/2007 a 7 Cdo 136/2013). Redakčná poznámka k citovanému rozhodnutiu však súčasne na str. 126 a 127 *Zo súdnej praxe* č. 3/2014 dopĺňa právnou vetu o konštatovanie, že súdna prax dovolacieho súdu nie je v tejto otázke jednotná.

Rozpor pomerne jednoznačne vyplýva aj z nášho predchádzajúceho príspevku, v ktorom bolo pre ilustráciu uvedených 28 rozhodnutí Najvyššieho súdu SR a 12 rozhodnutí Ústavného súdu SR, v ktorých súdy – odvolávajúci sa o. i. aj na judikát R 111/1998 – zaujali k danej otázke opozitné stanovisko.

Účelom tohto príspevku nie je prezentovanie argumentácie za alebo proti, ani priklonenie sa na stranu jedného či druhého názorového tábora. Cieľom je predovšetkým doplniť informácie o najaktuálnejšej judikatúre a opätovne apelovať na definitívne názorové zjednotenie súdnej praxe prostredníctvom publikovania stanoviska v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Spornou sa totiž stáva otázka zásadného procesného významu, a to univerzálnej prípustnosti mimoriadneho opravného prostriedku. V prípade tzv. zmätočnosti konania podľa § 237 OSP je totiž dovolanie prípustné proti akémukoľvek rozhodnutiu odvolacieho súdu, aj keď je inak dovolanie procesne vylúčené (R 34/1995, R 117/1999). Do úvahy tak z dôvodu nedostatku odôvodnenia prichádzajú dovolania nielen proti potvrdzujúcim rozhodnutiam vo všeobecnosti, ale aj proti zrušujúcim uzneseniam a proti rozhodnutiam odvolacích súdov o predbežných opatreniach, o trovách konania, o príslušnosti, vo

veciach upravených Zákonom o rodine atď. (§ 238 ods. 4 a 5 OSP, § 239 ods. 3 OSP).

Z hľadiska vnútornej štruktúry civilného procesu a základných princípov fungovania systému opravných prostriedkov je potrebné zdôrazniť, že po meritórnom prejednaní a rozhodnutí súdu prvého stupňa spravidla nasleduje odvolacie konanie. Odvolací súd však prihliada na vady konania pred súdom prvého stupňa iba vtedy, ak mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 212 ods. 3 OSP). Po akomkoľvek rozhodnutí odvolacieho súdu, bez ohľadu na prípustnosť podľa § 238 a § 239 OSP a ustanovenie § 236 ods. 2 OSP podľa ktorého dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné, môže eventuálne nasledovať („treťostupňové“) dovolacie konanie, predmetom ktorého bude preskúmanie právoplatného rozhodnutia odvolacieho súdu, avšak už iba z hľadiska kvality jeho odôvodnenia. Paradoxne tak môže nedostatočné odôvodnenie inak vecne správneho rozhodnutia odvolacieho súdu vyvolať v konaní o mimoriadnom opravnom prostriedku kasačné následky a viesť k obnoveniu súdneho procesu.

Mimo úroveň tohto fóra by zrejme mali ostať úvahy o tom, že procesná možnosť vystaviť akékoľvek nemeritórne rozhodnutie odvolacieho súdu (napr. o odvolaní proti rozhodnutiu o námietke miestnej nepríslušnosti) relevantnému dovolaciemu prieskumu vytvára značný priestor pre obštrukčné konanie a dubiózny procesný postup. Odvolací súd sa navyše môže v zmysle § 219 ods. 2 OSP *lege artis* obmedziť iba na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, kedy bude kvalitu odôvodnenia jeho rozhodnutia objektívne neľahké v dovolacom konaní vyhodnotiť.

Určitú pozornosť si vyžaduje aj zjavný ústavnoprávny rozmer celej problematiky a okolnosti súvisiace s prípustnosťou a konaním o individuálnych sťažnostiach pred Ústavným súdom Slovenskej republiky v zmysle čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako na to bolo v krátkosti poukázané už v predchádzajúcom príspevku. Možno taktiež dôvodne očakávať všeobecný nárast dovolacej agendy.

Tak či onak je žiaduce, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky opustil rovinu interpretačného konfliktu a po zvážení všetkých relevantných kritérií a argumentov jednoznačne *pro futuro* deklaroval názorový trend, ktorým bude v rámci materiálneho právneho štátu učinené zadosť princípu právnej istoty a predvídateľnosti rozhodovacej činnosti dovolacieho súdu. Dbanie o jednotný výklad a jednotné používanie zákonov, či už vlastnou rozhodovacou činnosťou alebo prijímaním zjednocujúcich stanovísk, je v zmysle § 8 ods. 3 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov nezastupiteľnou úlohou Najvyššieho súdu SR. Nakoľko aktuálne citované rozhodnutie (ZSP č. 25/2014) naznačuje názorový nesúlad už aj medzi občianskoprávnym a obchodnoprávnym kolegiom Najvyššieho súdu SR, do úvahy prichádza zjednocujúce stanovisko pléna Najvyššieho súdu SR v zmysle § 20 ods. 1 písm. b) cit. zákona. Nielen advokátsky stav, ale nepochybne aj široká právnická verejnosť, by takýto pragmatický a efektívny výstup profesionálnej činnosti vrcholného orgánu všeobecného súdnictva privítali.



OBJEDNÁVKA

Bulletinu slovenskej advokácie na rok 2014

Odberateľ:

.....
.....

IČO:

IČ DPH:

Číslo účtu:



Adresa, na ktorú majú byť posielané výtlačky:

.....
.....

Podmienky odberu:

1. Ročné predplatné 50 eur + DPH (vrát. poštovného a balného) je za 10 fyzických čísel. (Vyjde 12 čísel, z toho dve dvojčísla.)
2. Objednávka sa nevzťahuje na čísla, ktoré už vyšli pred jej doručením. Predplatné sa v takomto prípade zodpovedajúco zníži.
3. Na základe tejto objednávky Slovenská advokátska komora (SAK) vystaví odberateľovi faktúru na predplatné.
4. Bulletin bude odberateľovi odoslaný až po uhradení predplatného vo faktúrovanej výške.
5. Výtlačky budú odosielané na adresu uvedenú na objednávke. Jej zmenu musí odberateľ oznámiť písomne. Za zásielky nedoručené z dôvodu nepresnej adresy SAK neposkytuje náhradu.
6. Odber prípadných mimoriadnych čísel, ako aj čísel, ktoré vyšli pred doručením objednávky, je možné dohodnúť individuálne.
7. **Advokáti zapísaní v zozname advokátov SAK budú bulletin naďalej dostávať bezplatne, bez osobitnej objednávky.**

Závazne si objednáваме výtlačkov *Bulletinu slovenskej advokácie* v roku 2014 (vyjde 10 fyzických čísel). Súhlasíme s podmienkami odberu uvedenými na tejto objednávke.

Dátum:

Podpis:

Vybavuje:

Telefón:

Vyplnenú objednávku odošlite na adresu:
Slovenská advokátska komora, Kolárska 4, 813 42 Bratislava,
alebo odfaxujte na číslo **02/5292 4056, 5296 1554**

NÁZOR

Zákonnosť dôkazu ako nevyhnutný element prípustnosti dôkazu

Mgr. JUDr. Zoltán Perhács, PhD.

Primárnou snahou príspevku je poukázať na nesprávnosť zamieňania, resp. stotožnenia pojmov, zákonnosť dôkazu a prípustnosť dôkazu. Nerozlišovanie uvedených termínov v procese dokazovania môže viesť v aplikačnej praxi v určitých konkrétnych prípadoch až k nesprávnemu (nezákonnému) rozhodnutiu, napríklad vtedy, keď dôkaz v konkrétnom trestnom konaní je síce zákonný (vykonaný na základe zákona a v súlade so zákonom) a prípustný, ale jeho použitie v inom trestnom konaní, prípadne v iných konaniach, napríklad v administratívnom konaní je neprípustné.

Príspevok možno formálne a kvalitatívne rozdeliť na dve časti. Prvá časť sa všeobecne zaoberá teoretickými otázkami – zákonnosť dôkazu a prípustnosť dôkazu ako termínov používaných v teórii dôkazného práva. Druhá časť príspevku sa snaží na konkrétnom reálnom prípade, mimo iného, poukázať na odlišný názor autora oproti rozhodnutiam (rozsudkom) všeobecných súdov a Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) v otázkach skúmania zákonnosti dôkazov a prípustnosti dôkazov, získaných použitím informačno-technických prostriedkov v trestnom konaní a následne prebratých do iného, v danom prípade administratívneho konania.

I. Všeobecne k prípustnosti dôkazu a zákonnosti dôkazu

Pojem dôkazné právo možno charakterizovať ako zložitý komplex procesných postupov, v ktorých sú obsiahnuté tak teoretické poznatky, ako aj mnohoročné skúsenosti orgánov činných v trestnom konaní a súdov. Inými slovami, dôkazným právom sa rozumie súhrn noriem upravujúcich postup orgánov verejnej moci pri získavaní poznatkov potrebných pre rozhodnutie – aplikáciu noriem hmotného práva. Uvedená charakteristika pojmu dôkazné právo sa nevzťahuje výlučne len na trestné právo procesné, ale i na iné právne odvetvia slovenského právneho poriadku, resp. ďalšie procesné predpisy, napríklad občianske právo procesné, správne právo procesné a podobne. Vo vzťahu k trestnému konaniu možno charakterizovať pojem dôkazné právo ako súhrn noriem trestného práva procesného, upravujúcich postup orgánov činných v trestnom konaní a súdov pri získavaní poznatkov o skutočnostiach dôležitých pre rozhodnutie.¹

Vo všeobecnosti a v zjednodušenej podobe možno uviesť, že do teórie dôkazného práva spadajú množstvo pojmov, ktoré možno triediť podľa rozličných kritérií. Bez ohľadu na akékoľvek delenie, či triedenie, možno uviesť, že do rámca základných pojmov dôkazného práva nepochybne patria aj pojmy **zákonnosť dôkazu** a **prípustnosť dôkazu**.

O problematike zákonnosti dôkazov a prípustnosti dôkazov bolo publikovaných niekoľko príspevkov v odborných periodikách, či zborníkoch. Z monografie² s názvom *Dokazovanie v trestnom konaní* si dovoľujem odcitovať časť textu takto: „... Prípustnosť dôkazov sa v literatúre niekedy označuje aj zákonnosť dôkazov.³ Mathern⁴ používa oba termíny, avšak ich nestotožňuje, aj

1 ZÁHORA, J. a kol.:

Dokazovanie v trestnom konaní. 1. vydanie. Praha : Leges, 2013, s. 17–18.

2 ZÁHORA, J. a kol.:

Dokazovanie v trestnom konaní. 1. vydanie. Praha : Leges, 2013, s. 113–114.

3 Bližšie IVOR, J. a kol.:

Trestné právo procesné. Druhé, doplnené a prepracované vydanie. Bratislava : Iura Edition, 2010, s. 443.

4 MATHERN, V.: **Dokazovanie v československom trestnom procese.** Bratislava : Obzor, 1984, s. 107.

5 BURDA, E.: **Nezákonne získaný dôkaz v prospech obvineného.**

In: Teoretické a praktické problémy dokazovania – pocta prof. JUDr. Vladimírovi Mathernovi, DrSc. k 80. narodeninám. Bratislava: Bratislavská vysoká škola práva, 2008. s. 23.

6 Orgány činné v trestnom konaní a súd hodnotia dôkazy získané **zákonným spôsobom**... (§2 ods. 12 Trestného poriadku); Za dôkaz môže slúžiť všetko, čo môže prispieť na náležité objasnenie veci a čo sa získalo z dôkazných prostriedkov podľa tohto **zákona** alebo podľa **osobitného zákona**. (§119 ods. 2 Trestného poriadku) Pri predbežnom pojednaní obžaloby preskúma súd obžalobu a **zákonnosť** dokazného materiálu. (§ 243 ods. 2 Trestného poriadku).

7 ZÁHORA, J. a kol.: **Dokazovanie v trestnom konaní**. 1. vydanie. Praha: Leges, 2013, s. 114.

8 ŠIMOVČEK, I.: **Prípustnosť dôkazov v trestnom konaní**. In: Teoretické a praktické problémy dokazovania – pocta prof. JUDr. Vladimírovi Mathernovi, DrSc. k 80. narodeninám. Bratislava: Bratislavská vysoká škola práva, 2008. s. 255.

9 ZÁHORA, J. a kol.: **Dokazovanie v trestnom konaní**. 1. vydanie. Praha: Leges, 2013, s. 114.

10 Napríklad: VIKTORYOVÁ, J. – TUREK, Ľ.: **Prípustnosť dôkazov v predsúdnom konaní**. In: Notitiae ex Academie Bratislavensi Iurisprudentiae, 2/2009, s. 10.

keď súhlasí, že nezákonny dôkaz je neprípustný. Burda⁵ zdôrazňuje, že „nezákonne získaný dôkaz nemôže byť v zásade prípustný v trestnom konaní, pokiaľ jeho nezákonnosť nie je odstrániteľná a následne i odstránená (tzv. relatívne neúčinné dôkazy)“. Syrový pripúšťa za určitých okolností aj použitie nezákonne získaného dôkazu. Uvádza že ustanovenie § 119 ods. 4 Trestného poriadku „vylučuje prípustnosť dôkazu získaného nezákonným spôsobom, ale nie každého. Nezákonnosť dôkazu musí byť daná súčasne s donútením alebo s hrozbou donútenia. Samotná nezákonnosť preto a priori nevylučuje prípustnosť dôkazu.“ S jeho názorom však nemožno súhlasiť. Súčasný Trestný poriadok používa termín **zákonnosť**.⁶ Zákonnosť znamená, že určitý dokazný prostriedok je prípustný podľa zákona a bol získaný postupom orgánu činného v trestnom konaní a súdu, ktorý je v súlade s právnymi predpismi...“⁷ „... Súhlasíme s názorom Šimovčeka,⁸ že „neprípustnosť je považovaná za širší pojem, ktorý zahŕňa nie len neprípustnosť vyplývajúcu z nezákonného dôkazu, ale i neprípustnosť danú prameňom dôkazu a neprípustnosť z formálneho dôvodu časovej preklúzie predloženia dôkazov procesnými stranami na súd“...“⁹

Treba súhlasiť s tvrdeniami, že v slovenskej literatúre nedochádza k striktnému rozlišovaniu medzi pojmami zákonnosť dôkazu a prípustnosť dôkazu, niekedy však dochádza k situácii, akoby tieto dva pojmy splyvali do jedného.¹⁰ K uvedenému názoru možno pripojiť, že k takému nerozlišovaniu, zmiešavaniu, resp. zamieňaniu, či nesprávnemu používaniu označených pojmov nedochádza len v literatúre, ale i v reálnom živote – v praxi, v rozhodovacej činnosti orgánov verejnej moci.

Najvýznamnejší (najmarkantnejší) rozdiel medzi pojmami zákonnosť dôkazu a prípustnosť dôkazu možno badať najmä v tých procesných situáciách, kedy príslušný orgán verejnej moci chce použiť, resp. prebrať dôkaz zabezpečený a vykonaný iným orgánom v rámci iného konania. Inokedy zase medzi pojmami zákonnosť dôkazu a prípustnosť dôkazu vedie možno na prvý pohľad neviditeľná čiara a zrejme preto sa niekedy tento rozdiel aj v právnej praxi stiera alebo nerozlišuje. Príčinou môže byť i skutočnosť, že uvedené pojmy sú späté, previazané, medzi nimi vládne organická väzba a rozlíšenie medzi týmito pojmami nenastáva vždy, ale iba v závislosti od konkrétnych procesných situácií.

Rozdiel medzi pojmami zákonnosť dôkazu a prípustnosť dôkazu možno vysvetliť aj v takých procesných situáciách, kedy ide napríklad o výber alebo návrh dôkazov, či už prokurátorom alebo obžalovaným. Súd pritom rozhoduje, ktoré z navrhovaných dôkazov pripustí a vykoná alebo naopak, ktoré dôkazy nepripustí a teda nevykoná. Z hľadiska požiadaviek spravodlivého procesu nie je povinnosťou súdu za každých okolností pripustiť a posúdiť všetky navrhované, i keď zákonné dôkazy. Súd vo svojom rozhodnutí však musí presvedčivo (ústavne konformným spôsobom) vysvetliť, prečo navrhované dôkazy nepripustil a nevykonal. To, či a aké dôkazy na zistenie skutkového stavu sú potrebné a akým spôsobom sa zabezpečí dôkaz na jeho vykonanie posudzujú sudy. Mali by však v zásade pripustiť a vykonať všetky dôkazy svedčiace v prospech obžalovaného.

Stotožňujem sa s právnymi názormi tých autorov, ktorí pojmy zákonnosť dôkazu a prípustnosť dôkazu nepovažujú za zhodné i napriek tomu, že vzhľadom na konkrétne okolnosti prípadu tieto pojmy môžu, nielenže splyvať, ale rozsahom sa aj zhodovať. Pôjde o také prípady, keď prípustnosť dôkazu, ktorý je širším pojmom než pojem zákonnosť dôkazu, vzhľadom na konkrétne okolnosti prípadu bude stačiť skúmať len z jej užšej stránky. Ak sa **prípustnosť** dôkazu skúma z jej užšej kvalitatívnej stránky, tak sa v podstate prekrýva a zhoduje s pojmom zákonnosť dôkazu. Inak povedané, ak sa prípustnosť dôkazu skúma z jej užšej stránky, tak v podstate sa skúma iba zákonnosť dôkazu, teda či je dôkaz zákonný. V takýchto prípadoch nemožno, podľa môjho názoru, hovoriť ani o terminologickej nepresnosti v používaní týchto pojmov v aplikačnej praxi, pretože sa oba pojmy kvalitatívne zhodujú. Ak sa prípustnosťou dôkazu v užšom zmysle slova rozumie zákonnosť dôkazu, tak s určitou nepresnosťou možno povedať, že ide o pomenovanie toho istého javu dvomi slovnými výrazmi. Možno doplniť, že pojem prípustnosť dôkazu, ktorý

Mgr. JUDr. Zoltán Perhács, PhD.

je absolventom Akadémie Policajného zboru v Bratislave a fakulty práva Paneurópskej vysokej školy. V súčasnosti pôsobí ako advokátsky



koncipient v advokátskej kancelárii REKEN & PARTNERS Law Firm s. r. o. a odborný asistent katedry práva trestného práva fakulty práva Janka Jesenského Vysokej školy Danubius.

v zásade je pojmom širším a vždy v sebe zahŕňa aj zákonnosť dôkazu, oproti užšiemu pojmu zákonnosť dôkazu, sa v konkrétnych prípadoch nemusí uplatňovať v celej jeho širšej definícii. Ak vzhľadom na okolnosti konkrétneho prípadu netreba skúmať prípustnosť dôkazu v celej procesno-pojmovej šírke, tak stačí, ak sa skúmaním zistí, že ide o legálny dôkaz. V takýchto prípadoch zákonnosť dôkazu automaticky znamená aj prípustnosť dôkazu. Ak uvedené platí, tak potom z logiky veci vyplýva, že prípustnosť dôkazu je širším pojmom ako zákonnosť dôkazu, ktorá je nevyhnutným elementom, organickou súčasťou prípustnosti dôkazu bez ohľadu na to, či sa tento pojem vzhľadom na okolnosti prípadu aplikuje v užšom alebo v širšom zmysle slova.

Mechanicky, pre zjednodušenie možno uviesť, že v prípadoch, kedy sa dôkazy z jedného (pôvodného) konania preberajú do iného, napríklad administratívneho konania, primárne vždy sa musí skúmať zákonnosť dôkazu a až sekundárne prípustnosť dôkazu. V negatívnom vymedzení to znamená, že nezákonný dôkaz je automaticky dôkazom neprípustným už v pôvodnom konaní, a preto je automaticky, bez ďalšieho (bez skúmania) neprípustným aj v inom konaní. Nezákonnosťou dôkazu zaniká možnosť skúmania jeho prípustnosti v inom konaní. Prípustnosť dôkazu možno právne relevantným spôsobom skúmať iba vtedy, ak ide o legálny (zákonný) dôkaz. Otázka striktného rozlišovania medzi pojmi zákonnosť dôkazu a prípustnosť dôkazu však pripadá do úvahy napríklad vtedy, ak dôkaz získaný v jednom konaní má byť použitý v inom konaní. Napríklad, dôkaz zadovážený v trestnom konaní má byť použitý v inom trestnom konaní alebo mimo trestného konania, napríklad v administratívnom (správnom) konaní.

Absolútne neúčinný dôkaz v trestnom konaní nemôže slúžiť ani ako usvedčujúci dôkaz ani ako ospravedlňujúci dôkaz. Využitie absolútne neúčinného dôkazu je však možné v inom konaní, ale iba výlučne proti osobe – orgánu verejnej moci, ktorá takýto nezákonný dôkaz zadovážila, vykonala, použila a podobne. Nezákonný dôkaz nemožno použiť proti osobe, proti ktorej mal byť použitý, a to bez ohľadu na to, či by konanie dotknutej osoby usvedčovalo alebo naopak ospravedlňovalo. Inak povedané, v spravodlivom procese vo vzťahu k dotknutej osobe, bez ohľadu na jej procesné postavenie, nemožno použiť nezákonne získaný dôkaz ani v jej prospech ani v neprospech. Podľa môjho názoru, ak by sme pripustili, že v konaní pred orgánmi ochrany práva možno použiť absolútne nezákonný dôkaz, teda taký, ktorý už nemožno neskôr vykonať (zopakovať) na základe a v súlade so zákonom, tak by sme už nemohli hovoriť o spravodlivom procese. Právny štát prostredníctvom svojich štátnych orgánov, v danom prípade orgánov ochrany práva, však musia zastupovať kvalifikovaní a erudovaní odborníci, ktorých zákonnou, resp. ústavnou povinnosťou je postupovať len na základe zákonov a v ich medziach. Zastávam názor, že orgány verejnej moci by nemali mať žiadnu výhodu z vlastného pochybenia, resp. porušenia hmotnoprávných, či procesnoprávných predpisov.

Nezákonný dôkaz z hľadiska procesnej využiteľnosti neexistuje, nie je. Právna využiteľnosť takéhoto podkladu ako „dôkazu“, ako už bolo uvedené, je možná iba v jednom procesnom prípade, a to proti osobe – orgánu verejnej moci, ktorá nezákonný dôkaz zadovážila, vykonala, použila a podobne, v prípade, ak bude skúmaná napríklad jej trestnoprávna zodpovednosť.

V trestnom konaní nikdy a za žiadnych okolností nemožno použiť tzv. absolútne nezákonný dôkaz, teda taký, ktorý už nemožno zopakovať, presnejšie, opätovne vykonať na základe zákona a v súlade so zákonom. Takýto dôkaz nemožno žiadnym spôsobom konvalidovať, a preto vo vzťahu ku konkrétnemu trestnému konaniu je nielenže nezákonným dôkazom, ale právne ani neexistujúcim, a preto by nemala byť ani jej technická (materiálna) podoba súčasťou vyšetrovacieho, resp. trestného spisu.

V prvom rade sa však vždy musí vyriešiť otázka, či dôkaz zadovážený a vykonaný v trestnom konaní je zákonný. **Nestačí, že bol vykonaný na základe zákona, ale musí byť aj v súlade so zákonom** – s procesnými ustanoveniami upravujúcimi dokazovanie. Ak táto otázka je zodpovedaná a ustálená tak, že ide o legálny a prípustný dôkaz vykonaný v trestnom konaní, tak vo vzťahu k jeho použitiu, napríklad v administratívnom konaní, sa neskúma zákonnosť, ale „iba“ prípustnosť legálneho dôkazu z trestného konania na účely administratívneho konania. Stručne, či zákonný dôkaz z trestného konania možno použiť, pripustiť v administratívnom konaní. Oproti tomu, ak by v administratívnom konaní existovali pochybnosti o zákonnosti dôkazu vykonaného v trestnom konaní, alebo táto otázka by ešte nebola ustálená v trestnom konaní, tak v administratívnom konaní by sa musela primárne vyriešiť a až sekundárne otázka jeho prípustnosti na účely administratívneho konania. Ak sa skúmaním zistí, že ide o zákonný dôkaz a zároveň prípustný dôkaz, až následne sa skúma jeho obsahová (kvalitatívna) stránka. Iste, ide len o akési mecha-

nické poradie, pretože v skutočnosti, až na niektoré výnimky, sa skúma zákonnosť a prípustnosť dôkazov súčasne.

Právnym následkom (dôsledkom) porušenia procesno-právnych noriem o dokazovaní v trestnom konaní je nepoužiteľnosť, neúčinnosť alebo neprípustnosť dôkazu. Skutkové zistenia sa nesmú opierať o nezákonné dôkazy. Na nezákonných dôkazoch nemožno postaviť vecne správne a zákonné rozhodnutie. Inak povedané, zákonné rozhodnutie nemôže byť odôvodnené nezákonnými dôkazmi. Z absolútne nezákonného dôkazu ani nemôže vzniknúť dôkaz zákonný. Napríklad, ak dôkaz bol získaný v jednom konaní v rozpore so zákonom, nemôže byť zároveň ako zákonný dôkaz použitý v inom konaní. Základné zásady trestného konania v danej súvislosti, najmä zásada voľného hodnotenia dôkazov, vylučujú hodnotenie dôkazov získaných nezákonným spôsobom. K nezákonným dôkazom dokonca orgány činné v trestnom konaní musia prihliadnúť z úradnej povinnosti, bez toho, že by to obvinený alebo jeho obhajca namietal.

Treba však dôsledne rozlišovať absolútne neúčinný dôkaz od relatívne neúčinného dôkazu, ktorý síce trpí podstatnou chybou, ktorá je však počas ďalšieho dokazovania právne relevantným spôsobom odstrániteľná.

II. Zákonnosť dôkazu a prípustnosť dôkazu vo vzťahu k prípadu z praxe

Ústavný súd v posudzovanom prípade pod sp. zn. IV.ÚS 519/2012-116 rozhodol, že postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 2SŽo/214/2010 a jeho rozsudkom bolo porušené základné právo sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky. Sťažovateľ vo svojej sťažnosti namietal porušenie čl. 22 ods. 1, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 13 a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd, čl. 6 ods. 1 a čl. 8 ods. 1 a 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom najvyššieho súdu jeho rozsudkom a jeho konaním. Nález ústavného súdu je pomerne rozsiahly, po formálnej stránke má 39 strán. V koncentrovanej podobe, poukazujúc pritom na nosné časti odôvodnenia rozhodnutia, treba uviesť nasledovné:

Sťažovateľ bol rozhodnutím riaditeľa colného úradu podľa § 183 ods. 1 písm. d) zákona č. 200/1998 Z. z. o štátnej službe colníkov a o zmene a doplnení niektorých ďalších zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o štátnej službe colníkov“) prepustený zo služobného pomeru colníka pre porušenie základných povinností colníka podľa § 44 ods. 3 písm. a), b), g) a h) zákona o štátnej službe colníkov zvlášť hrubým spôsobom.

Proti rozhodnutiu riaditeľa colného úradu podal sťažovateľ odvolanie, o ktorom rozhodol riaditeľ colného riaditeľstva rozhodnutím tak, že odvolanie zamietol a rozhodnutie riaditeľa colného úradu potvrdil.

Proti rozhodnutiu riaditeľa colného riaditeľstva podal sťažovateľ žalobu o preskúmanie zákonnosti tohto rozhodnutia, o ktorej rozhodol krajský súd rozsudkom tak, že žalobu zamietol. Proti rozsudku krajského súdu podal sťažovateľ odvolanie, o ktorom rozhodol najvyšší súd rozsudkom tak, že rozsudok krajského súdu potvrdil.

Sťažovateľ v sťažnosti v konaní pred ústavným súdom namietal predovšetkým to, že rozhodnutia riaditeľa colného úradu a riaditeľa colného riaditeľstva a následne aj namietané rozsudky všeobecných súdov vychádzajú z dôkazov z trestného konania, ktoré mali byť nezákonne použité v správnom konaní.

Sťažovateľ v sťažnosti namietal, že správne orgány rozhodli na základe jediného dôkazu – úradného záznamu vyhotoveného riaditeľom colného úradu na základe obrazovo-zvukového záznamu získaného v trestnom konaní. Sťažovateľ namietal **spôsob získania tohto dôkazu, jeho použiteľnosť v správnom konaní a spôsob, akým bol tento dôkaz vykonaný v správnom konaní a v konaní pred krajským súdom a najvyšším súdom.**

K spôsobu získania tohto dôkazu sťažovateľ tvrdil, že:

- riaditeľovi colného úradu bolo umožnené nazrieť do vyšetrovacieho spisu v rozpore s § 69 Trestného poriadku,
- obrazovo-zvukový záznam bol sprístupnený ešte pred začatím správneho konania,

- v čase sprístupnenia obrazovo-zvukového záznamu tento nemal povahu trestno-procesného dôkazu, pretože nebol odtajnený, odposluch nebol ukončený a v spise nebol doslovný prepis záznamu,
- rozhovory na obrazovo-zvukovom zázname boli čiastočne v maďarskom a tiež v ukrajinskom jazyku, pričom riaditeľ colného úradu maďarský jazyk neovláda. Úradný preklad rozhovorov bol vyhotovený iba v trestnom konaní, aj to až 9 mesiacov po prepustení sťažovateľa zo služobného pomeru colníka.

K prípustnosti (použitelnosti) tohto dôkazu v správnom konaní sťažovateľ tvrdil, že informačno-technické prostriedky možno použiť spôsobom a na ciele, ktoré sú prípustné podľa Trestného poriadku a zákona o ochrane pred odpočúvaním. Poukázal na to, že príkaz sudcu pre prípravné konanie na vyhotovenie obrazovo-zvukových záznamov sa vydáva pre konkrétnu trestnú vec a na konkrétnu právnu kvalifikáciu. Podmienky použitia obrazovo-zvukového záznamu v inom trestnom konaní ako dôkaz sú prísne vymedzené v Trestnom poriadku (§ 114 ods. 7). Sťažovateľ tvrdil, že obrazovo-zvukový záznam získaný v trestnom konaní nemožno použiť v administratívnom konaní. Použitím obrazovo-zvukového záznamu v administratívnom konaní malo dôjsť k zásahu do jeho práva na súkromie podľa čl. 8 dohovoru, ktorý nebol legálny, legitímny a nespĺňal ani podmienku proporcionality.

K spôsobu, akým bol tento dôkaz vykonaný v správnom konaní a v konaní pred krajským súdom a najvyšším súdom sťažovateľ tiež namietal, že v konaní pred správnymi orgánmi a na krajskom súde a najvyššom súde nemal možnosť vyjadriť sa k predmetnému obrazovo-zvukovému záznamu.

Sťažovateľ proti postupu a rozhodnutiu najvyššieho súdu namietal tiež, že tento:

- rozhodol bez nariadenia pojednávania, čím mu nedal možnosť vyjadriť sa k obrazovo-zvukovému záznamu a taktiež nemal možnosť vyjadriť sa k tomuto dôkazu ani v konaní pred krajským súdom,
- v odôvodnení namietaného rozsudku nereagoval na námietky a argumentáciu sťažovateľa a relevantným spôsobom sa s ňou nevysporiadal,
- nevysporiadal sa so svojím predchádzajúcim rozhodnutím (sp. zn. 5 Sžo/143/2010), ktorým rozhodol odlišne v prakticky identickej veci.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti uviedol pomerne rozsiahlu argumentáciu, prečo obrazovo-zvukový záznam, podľa jeho názoru, nebol v trestnom konaní získaný zákonným spôsobom (napríklad z dôvodu, že príkaz na vyhotovenie obrazovo-zvukových záznamov nemal náležitosti podľa § 114 ods. 2 Trestného poriadku a podobne).

Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti a v jej dodatkoch uplatnil aj ďalšie námietky proti postupu a rozhodnutiam správnych orgánov, napríklad vymedzenie skutkov v rozhodnutiach správnych orgánov, nepredloženie úplného zažurnalizovaného spisu na nazretie správnymi orgánmi, uplynutie subjektívnej premlčacej lehoty podľa § 193 ods. 4 zákona o štátnej službe colníkov, pretože riaditeľ colného úradu sa musel dozvedieť o dôvode prepustenia vzhľadom na to, že evidentne poskytol súčinnosť pri inštalovaní informačno-technických prostriedkov v priestoroch colnice a následne pri stotožnení osôb z obrazovo-zvukového záznamu a podobne.

Vo vzťahu k námietkam, ktoré sťažovateľ vo svojej sťažnosti uviedol, ústavný súd ustálil, že kľúčové sú námietky vzťahujúce sa na obrazovo-zvukový záznam získaný v trestnom konaní a na jeho použitie v správnom konaní. Uvedené námietky sú podľa právneho názoru ústavného súdu totiž logicky a vecne prepojené a treba ich skúmať v poradí, ktoré rešpektuje ich vzájomný vzťah.

Podľa právneho názoru ústavného súdu v uvedenej súvislosti je potrebné skúmať:

- 1) **primárne** námietku použiteľnosti obrazovo-zvukového záznamu v správnom konaní. Inými slovami, námietku prípustnosti tohto dôkazu v namietanom správnom konaní.

Podľa právneho názoru ústavného súdu **až následne má zmysel skúmať:**

- 2) či spôsob získania tohto dôkazu na účely správneho konania bol v súlade s právnymi predpismi (nazretie riaditeľa colného úradu do trestného spisu, vyhotovenie úradného záznamu a podobne),
- 3) či tento dôkaz bol vykonaný v správnom konaní, prípadne krajským súdom a najvyšším súdom spôsobom, ktorý bol zákonný a ústavne udržateľný (či sťažovateľ bol oboznámený s predmetným dôkazom, či mal dostatočnú možnosť sa k tomuto dôkazu vyjadriť a podobne).

Ústavný súd tiež uviedol, že v danom konaní **nebolo jeho úlohou preskúmať zákonnosť použitia informačno-technických prostriedkov** v trestnom konaní vedenom proti sťažovateľovi. **Nebol preto oprávnený skúmať, či boli splnené podmienky a postup, ktorý Trestný poriadok vyžaduje na nariadenie a vyhotovovanie obrazovo-zvukových záznamov (§ 114 Trestného poriadku).** Ústavný súd tiež konštatoval, že predmetom tohto konania bolo hodnotenie ústavnej udržateľnosti postupu najvyššieho súdu a jeho namietaného rozsudku, ktorý preskúmaval postup a rozhodnutie krajského súdu vydaného v správnom súdnictve a príslušných správnych orgánov v súvislosti s prepustením sťažovateľa zo služobného pomeru colníka, avšak nie postup orgánov činných v trestnom konaní, ktoré je vedené proti sťažovateľovi.

Vychádzajúc z uvedeného, **ústavný súd skúmal v prvom rade námietku** sťažovateľa o neprípustnosti použitia obrazovo-zvukového záznamu v správnom konaní, že použitím tohto dôkazu získaného v trestnom konaní boli porušené označené základné práva sťažovateľa podľa ústavy, listiny a práva podľa dohovoru.

V tejto súvislosti ústavný súd uviedol, že z odôvodnenia namietaného rozsudku najvyššieho súdu v spojení s rozsudkom krajského súdu je zrejmé, že všeobecné súdy reagovali na námietku sťažovateľa o neprípustnosti použitia obrazovo-zvukového záznamu z trestného konania v správnom konaní len všeobecným poukázaním na § 227 ods. 1 zákona o štátnej službe colníkov.

Ústavný súd ďalej konštatoval, že k otázke vzájomného vzťahu medzi § 227 ods. 1 zákona o štátnej službe colníkov na jednej strane a § 114 Trestného poriadku a § 3 zákona o ochrane pred odpočúvaním na strane druhej ani najvyšší súd ani krajský súd nezaujali žiadne stanovisko. Vyslovil, že záver o legalite zásahu možno urobiť až po dôslednom preskúmaní vzájomného vzťahu § 227 ods. 1 zákona o štátnej službe colníkov na jednej strane a § 114 Trestného poriadku a príslušných ustanovení zákona o ochrane pred odpočúvaním na strane druhej, čo zásadne patrí do pôsobnosti všeobecných súdov. Vyslovenie jednoznačného právneho názoru k tejto otázke považuje ústavný súd za primárne pre ďalší postup najvyššieho súdu. Skúmanie legitimacy a proporcionality zásahu prichádza totiž do úvahy až po konštatovaní legality zásahu.

Táto otázka bola a je rozhodujúca nielen pre posúdenie zákonnosti použitia obrazovo-zvukového záznamu z trestného konania v správnom konaní, ale aj posúdenie, či ním mohlo dôjsť k porušeniu základných práv sťažovateľa. Preto bolo povinnosťou najvyššieho súdu podať ústavne konformný výklad k aplikácii dvoch vylučujúcich sa právnych úprav rovnakého stupňa právnej sily. Bez neho je totiž rozsudok najvyššieho súdu nedostatočne odôvodnený, čo spôsobuje v konečnom dôsledku jeho nepreskúmateľnosť. Bez zaujatia stanoviska k tejto kľúčovej právnej otázke, ktorá je rozhodujúca pre posúdenie ústavnosti namietaného rozhodnutia, takéto odôvodnenie neposkytuje ústavne udržateľný podklad pre namietaný rozsudok najvyššieho súdu v spojení s rozsudkom krajského súdu.

Ústavný súd na tomto základe rozhodol, že namietaným rozsudkom najvyššieho súdu a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu bolo porušené základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

Podľa právneho názoru ústavného súdu otázka prípustnosti obrazovo-zvukového záznamu z trestného konania v inom (správnom) konaní bola rozhodujúca, a preto **nebolo už potrebné osobitne sa zaoberať ďalšími námietkami sťažovateľa.** Rovnako z uvedeného dôvodu zároveň stratila opodstatnenie napríklad aj námietka sťažovateľa o porušení jeho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny v súvislosti s vykonaním dokazovania obrazovo-zvukovým záznamom v jeho neprítomnosti na pojednávaní krajského súdu a prípadne aj postupom najvyššieho súdu, ktorý rozhodol o odvolaní sťažovateľa bez nariadenia pojednávania, a preto sa ňou ústavný súd osobitne nezaoberal.

Ústavný súd ďalej konštatoval, že z § 114 ods. 7 Trestného poriadku vyplýva zásadný zákaz použitia obrazovo-zvukového záznamu získaného v rámci konkrétneho trestného konania v inom trestnom konaní, ale s určitými taxatívne vymenovanými výnimkami. Trestný poriadok upravuje spôsob získavania a použitia obrazovo-zvukových záznamov zhotovených informačno-technickými prostriedkami iba v rámci trestného konania. Naproti tomu, získavanie a použitie obrazovo-zvukových záznamov zhotovených informačno-technickými prostriedkami v iných konaniach, resp. na účely iných konaní upravuje zákon č. 166/2003 Z. z. o ochrane súkromia pred neoprávneným použitím informačno-technických prostriedkov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej iba „zákon o ochrane pred odpočúvaním“).

Podľa právneho názoru ústavného súdu, Trestný poriadok neobsahuje ustanovenie zakazujúce použitie dôkazy získané v trestnom konaní v iných konaniach, napríklad v správnom konaní o skončení služobného pomeru [poznámka autora: Trestný poriadok však neobsahuje ani ustanovenie povolujuce použitie dôkazy získané použitím informačno-technických prostriedkov mimo trestného konania (čo nie je dovolené, je zakázané)].

Podľa § 1 ods. 2 zákona o ochrane pred odpočúvaním tento zákon sa nevzťahuje na použitie informačno-technických prostriedkov v trestnom konaní podľa osobitného zákona (Trestný poriadok).

II. 1

K odôvodňujúcej časti rozhodnutia – nálezu ústavného súdu

So záverom ústavného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. IV.ÚS 519/2012, v ktorom rozhodol, že postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 2Sžo/214/2010 a jeho rozsudkom bolo porušené základné právo sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky treba vo všeobecnosti súhlasiť. Dovoľujem si uviesť, že podľa môjho názoru, ústavný súd pri určení skutočností, ktoré považuje za potrebné skúmať všeobecnými súdmi, nesprávne určil ich poradie. Za primárne považuje skúmať námietku použiteľnosti obrazovo-zvukového záznamu v správnom konaní a až následne, či spôsob získania tohto dôkazu na účely správneho konania bol v súlade s právnymi predpismi a či bol tento dôkaz vykonaný v správnom konaní, prípadne krajským súdom a najvyšším súdom spôsobom, ktorý bol zákonný a ústavne udržateľný. S týmto právnym názorom ústavného súdu nemožno súhlasiť.

Podľa môjho právneho názoru námietka použiteľnosti obrazovo-zvukového záznamu z trestného konania v správnom konaní **nie je otázkou primárnou, ale „až“ sekundárnou.**

V danom prípade, v súvislosti s použitím informačno-technických prostriedkov je určenie priority otázok, potrebných skúmať, mimoriadne dôležité. Rozlíšenie a určenie priority medzi uvedenými otázkami má totiž zásadný význam nielen pre rad ďalších otázok zásadného skutkového a právneho významu, ale môže mať aj zásadný vplyv na dĺžku celého konania, ktoré v danom prípade trvá viac ako 5 rokov a 9 mesiacov, najmä vtedy, ak sa skutkový základ opiera **výlučne alebo jedine** o dôkazy získané použitím informačno-technických prostriedkov, čo je nepochybné. Určenie priority a poradie otázok vyžaduje citlivé a veľmi starostlivé skúmanie.

Prvý krok – východiskový bod – by mal v posudzovanom prípade spočívať v skúmaní námietok a rozsiahlej, veľmi podrobnej argumentácie sťažovateľa, na základe ktorých preukazuje, že obrazovo-zvukový záznam **nebol v trestnom konaní získaný zákonným spôsobom** (napríklad z dôvodu, že príkaz na vyhotovenie obrazovo-zvukových záznamov nemal náležitosti podľa § 114 ods. 2 Trestného poriadku a podobne). Teda prvou v poradí by mala byť otázka, či je príkaz na použitie informačno-technických prostriedkov zákonný. Až potom sa možno zaoberať nadväzujúcimi otázkami, napríklad, či je obrazovo-zvukový záznam použiteľný v správnom konaní alebo či bol tento dôkaz vykonaný v správnom konaní, prípadne krajským súdom a najvyšším súdom spôsobom, ktorý bol zákonný a ústavne udržateľný.

Ohniskom alebo ťažiskovou (kľúčovou) otázkou vo vzťahu k použitiu informačno-technických prostriedkov je vždy zákonnosť príkazu, či bol vydaný na základe a v súlade s príslušnými ustanoveniami Trestného poriadku. Skúmanie a hodnotenie obsahovej a kvalitatívnej stránky výstupov z použitia informačno-technických prostriedkov, v danom prípade obrazovo-zvukových záznamov, prichádza do úvahy až po vyriešení otázky legality (zákonnosti) príkazu sudcu pre prípravné konanie. Ak sú kumulatívne splnené materiálne podmienky zákonnosti (legalita, legitimita a proporcionalita) príkazu na použitie informačno-technických prostriedkov, vydaného sudcom pre prípravné konanie, ide o zákonný príkaz. V opačnom prípade, ak čo i len jedna z uvedených materiálnych podmienok nie je splnená, príkaz na použitie informačno-technických prostriedkov je *ex tunc* nezákonný. Preto uplatnený postup orgánov verejnej moci treba považovať za *contra legem* a výstupy (záznamy) získané použitím informačno-technických prostriedkov na základe nezákonného príkazu sú od počiatku rovnako nezákonné, a preto v trestnom konaní nepoužiteľné. V danom prípade už ani v teoretickej rovine neprichádza do úvahy skúmanie tohto nezákonného dôkazu v administratívnom konaní, pretože samotný výstup (záznam), bez ohľadu na jeho obsah, je bez právneho významu, z dôvodu, že bol získaný spôsobom odporujúcim zákonu.

Otázka zákonnosti príkazu na použitie informačno-technických prostriedkov podľa Trestného poriadku **je primárnou** i vtedy, keď iný orgán verejnej moci v inom než trestnom konaní, napríklad v posudzovanom prípade – v administratívnom konaní, chce použiť výstupy tzv. videozáznamy ako dôkaz.

V posudzovanom prípade ústavný súd uviedol, že nie je jeho úlohou preskúmať zákonnosť použitia informačno-technických prostriedkov v trestnom konaní vedenom proti sťažovateľovi. Nie je preto oprávnený skúmať, či boli splnené podmienky a postup, ktorý Trestný poriadok vyžaduje na nariadenie a vyhotovovanie obrazovo-zvukových záznamov (§ 114 Trestného poriadku). S týmto právnym názorom ústavného súdu vzhľadom na okolnosti prípadu v zásade treba súhlasiť (napríklad aj preto, že „ešte“ nebola splnená zásada subsidiarity).

Ústavný súd však, podľa môjho názoru, mal vysloviť právny záver, že všeobecné súdy sa musia **v prvom rade** vysporiadať s námietkou zákonnosti príkazu na použitie informačno-technických prostriedkov.

Ústavný súd vo svojom rozhodnutí (náleze) vôbec nijako neuložil všeobecným súdom skúmať túto otázku, nie to ešte primárne, hoci sú extrémne pochybnosti o zákonnosti príkazu sudcu pre prípravné konanie a tým aj dôkazov vykonaných na jeho základe (tzv. videozáznamov). Ako už bolo povedané, v každom konaní, bez ohľadu na posudzovaný prípad, sa primárne vždy musí skúmať zákonnosť príkazu na použitie informačno-technických prostriedkov a až potom sa skúmajú ďalšie nadväzujúce otázky.

Je nad všetku pochybnosť, že primárne sa musí skúmať vždy zákonnosť a prípustnosť **príkazu** (rozhodnutia) na použitie informačno-technických prostriedkov. Až následne, ak otázku zákonnosti **príkazu** (rozhodnutia) všeobecné súdy vyriešia a vyhodnotia tak, že spĺňa všetky parametre zákonnosti a zároveň je v súlade s ustálenou judikatúrou ústavného súdu i stabilnou štrasburskou judikatúrou, možno skúmať materiálnu – obsahovú stránku výstupov z použitia informačno-technických prostriedkov (obrazové, zvukové alebo obrazovo-zvukové záznamy, tzv. videozáznamy).

Posúdenie zákonnosti príkazu na použitie informačno-technických prostriedkov je nielen úlohou, ale priam prvoradou – **primárnou povinnosťou všeobecného súdu**. Až potom, čo všeobecný súd vysloví záver, že príkaz na použitie informačno-technických prostriedkov bol vydaný nielen na základe zákona, ale aj v súlade so zákonom, možno skúmať ďalšie otázky vo vzťahu k použitiu ich výstupov, napríklad i to, či je možné v správnom (administratívnom) konaní legálne použiť dôkazy, ktoré boli získané použitím informačno-technických prostriedkov v trestnom konaní a podobne.

Ak však všeobecný súd urobí záver, že príkaz na použitie informačno-technických prostriedkov je nezákonný (bol síce vydaný na základe zákona, nie však v súlade so zákonom), už nie je potrebné sa osobitne zaoberať ďalšími zásadnými otázkami, argumentmi, námietkami a podobne, ktoré by inak boli logicky a vecne prepojené. V prípade, ak by bol príkaz zákonný, bolo by potrebné skúmať aj ďalšie otázky rešpektujúc ich poradie a vzájomný vzťah.

V posudzovanom prípade (v administratívnom konaní) vo vzťahu k výstupom z použitia informačno-technických prostriedkov (tzv. videozáznamov), prevzatých z trestného konania, pre spresnenie treba uviesť:

V posudzovanom prípade otázka zákonnosti a prípustnosti príkazu na použitie informačno-technických prostriedkov nemohla byť ani len teoreticky, nieto ešte reálne skúmaná, a takáto možnosť neprichádza do úvahy ani len v teoretickej rovine, pretože administratívny spis nikdy neobsahoval a ani neobsahuje príkaz na použitie informačno-technických prostriedkov, ani jeho overenú kópiu. Zastávam názor, že už táto skutočnosť sama o sebe a bez ďalšieho zakladá extrémne závažný dôvod s následkom nepreskúmateľnosti a nezákonnosti rozhodnutia prvostupňového správneho orgánu a rovnako aj druhostupňového správneho orgánu, na čo súdy museli vzhľadom na úradnej povinnosti, čo však neurobili. Táto námietka, resp. otázka bola pritom nielen ťažisková, ale aj dotknutou (oprávnenou) osobou opakovane akcentovaná vo veľmi podrobnom a neprehliadnuteľnom rozsahu, čo napokon uviedol aj ústavný súd. Napriek tomu sa jej ústavný súd vyhol, resp. na ňu reflektoval iba konštatovaním, že nebolo jeho úlohou preskúmať zákonnosť použitia informačno-technických prostriedkov v trestnom konaní.

Dotknutej osobe počas celého administratívneho konania, ale ani pred všeobecnými súdmi, nebol poskytnutý priestor na uplatnenie svojich práv – **konkrétne proti príkazu na použitie informačno-technických prostriedkov**. Absencia príkazu na použitie informačno-technických

prostriedkov v administratívnom spise má za následok **odňatie možnosti reálne namietať jeho legálnosť v správnom konaní.**

Príkaz na použitie informačno-technických prostriedkov vydaný sudcom pre prípravné konanie podľa príslušných ustanovení Trestného poriadku je základnou a primárnou zákonnou podmienkou a neoddeliteľnou, organickou súčasťou ich výstupov (v danom prípade tzv. videozáznamov) vyhotovených, resp. vykonaných na jeho základe. Príkaz na použitie informačno-technických prostriedkov a výstupy z jeho použitia – dôkazy technicky zabezpečené, resp. fixované (na CD nosičoch, DVD nosičoch a podobne) na jeho základe, sú vzájomne previazané a jeden bez druhého procesnoprávne neexistuje. Pre spresnenie možno uviesť, že tu nejde o akési technické, resp. mechanické previazanie, či spojenie príkazu a výstupov vykonaných na jeho základe, ale výlučne o právne – procesnoprávne previazanie.

Samotný príkaz sudcu pre prípravné konanie nie je dôkazom, pretože nič nedokazuje a použitie informačno-technických prostriedkov bez príkazu je neprípustné. Rovnako však sú vylúčené výstupy z použitia informačno-technických prostriedkov napríklad vtedy, ak sa skúmaním preukáže, že síce príkaz bol vydaný na základe príslušných ustanovení platného Trestného poriadku, **nie však v súlade s nimi.** V takom prípade pôjde o nezákonný príkaz, na základe ktorého nemožno použiť informačno-technické prostriedky, a ak použité boli, tak výstupy z ich použitia nemožno považovať za dôkazy (ani usvedčujúce ani ospravedlňujúce). **Výstupy z použitia informačno-technických prostriedkov vykonaných na podklade nezákonného príkazu sú od samotného začiatku absolútne nezákonnými dôkazmi.** Na „dôkazy“, ktoré boli získané alebo vykonané v rozpore so všeobecne záväznými právnymi predpismi nemožno prihliadať.

Záver

Na základe uvedených dôvodov sa nemôžem stotožniť s právnym názorom ústavného súdu v tom, že **za primárne** považuje skúmať námietku použiteľnosti obrazovo-zvukového záznamu v správnom konaní najmä preto, že podľa môjho názoru vždy, teda v každom prípade **musí prednosť dostať zásadná právna otázka**, či príkaz na použitie informačno-technických prostriedkov vydaný sudcom pre prípravné konanie je zákonný alebo nie. Až keď sa skúmaním ustáli, že príkaz je zákonný, možno potom ďalej skúmať aj ďalšie logicky a vecne prepojené otázky vzťahujúce sa na použitie informačno-technických prostriedkov, za súčasného rešpektovania ich poradia a vzájomného vzťahu. V danom prípade, podľa môjho názoru, primárne sa mala vyriešiť námietka zákonnosti príkazu na použitie informačno-technických prostriedkov a zákonnosti dôkazu (tzv. videozáznamu) vyhotoveného na jeho základe a až sekundárne prípustnosť tohto dôkazu (tzv. videozáznamu) vo vzťahu k administratívne konaniu.

Otázkou zostáva, prečo ústavný súd v posudzovanom prípade nepovažoval za právne významné preskúmať všeobecnými súdmi otázku splnenia materiálnych náležitostí príkazu na použitie informačno-technických prostriedkov. ■

Táto práca bola podporovaná Agentúrou na podporu výskumu a vývoja na základe Zmluvy č. APVV-0356-12.

Literatúra a legislatívne dokumenty:

IVOR, J. a kol.: **Trestné právo procesné.** Druhé, doplnené a prepracované vydanie, Bratislava : IURA EDITION 2010, 1049 s. ISBN 978-80-8078-309-9.

VIKTORYOVÁ, J. – TUREK, Ľ.: **Prípustnosť dôkazov v predsúdnom konaní.** In: Notitiae ex Academie Bratislavensi Iurisprudentiae, 2/2009.

ZÁHORA, J. a kol.: **Dokazovanie v trestnom konaní.** 1. vydanie. Praha : Leges, 2013, 318 s. ISBN 978-80-87576-76-2.

Zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov.

Nález ústavného súdu Slovenskej republiky pod sp. zn. IV.ÚS 519/2012-116 zo dňa 24. 7. 2013.

RESUMÉ

Zákonnosť dôkazu ako nevyhnutný element prípustnosti dôkazu.

Prvá časť príspevku sa zaoberá teoretickými otázkami – zákonnosť dôkazu a prípustnosť dôkazu ako termínov používaných v teórii dôkazného práva. Poukazuje na skutočnosť, že napriek tomu, že nejde o totožné pojmy, občas nielen v odbornej literatúre, ale i v praxi orgánov verejnej moci dochádza k ich nerozlišovaniu, zmiešavaniu, resp. zamieňaniu, či nesprávnemu používaniu. Druhá časť príspevku rieši rozdiel medzi pojmami zákonnosť dôkazu a prípustnosť dôkazu, ich vzájomný vzťah a poradie z hľadiska ich skúmania, na konkrétnom reálnom prípade.

SUMMARY

Legality of Evidence as a Necessary Constituent of the Admissibility of Evidence

The first part of the article deals with theoretical issues – legality of evidence and admissibility of evidence as the terms used in the theory of the law of evidence. The author points out that despite the fact these terms are not identical, sometimes – not only in legal literature, but also in the practice of public bodies – they are not distinguished, or they are mixed or interchanged, or even incorrectly used. The second part of the article deals with the difference between the terms legality of evidence and admissibility of evidence, with their mutual relationship and their sequence in the light of their review and examination, in support of which the author provides a particular example.

ZUSAMMENFASSUNG

Rechtmäßigkeit des Beweises als eine unvermeidbare Voraussetzung für die Beweiszulässigkeit

Der erste Teil des Beitrages befasst sich mit theoretischen Fragen – mit der Rechtmäßigkeit eines Beweises, der Zulässigkeit eines Beweises, die Begriffe in der Theorie des Beweisrechtes verwendet werden. Es wird hingewiesen darauf, dass obwohl es keine identischen Begriffe sind, kommt es manchmal in der Fachliteratur sowie in der Praxis der Behörden der öffentlichen Gewalt trotzdem vor, dass zwischen diesen nicht unterscheidet wird, sie gemischt bzw. verwechselt oder nicht richtig angewendet werden. Im zweiten Teil des Beitrages wird die Differenz zwischen den Begriffen die Rechtmäßigkeit eines Beweises und die Zulässigkeit eines Beweises und deren wechselseitiges Verhältnis sowie die Reihenfolge vom Sichtpunkt deren Prüfung an einem konkreten realen Fall behandelt.

K ústavnej súladnosti právnej úpravy schvaľovania a uzatvárania zmlúv o vstavbe a nadstavbe

JUDr. Marek Valachovič

Dňa 3. júla 2013 vyhlásil Ústavný súd SR (ďalej len „ÚS SR“ alebo „ústavný súd“) rozhodnutie v konaní sp. zn. PL. ÚS 110/2011 (ďalej len „Nález“), ktoré sa týkalo súladu § 14 ods. 3 a § 21 a § 22 zákona č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov v platnom znení (ďalej len „ZoVB“) s čl. 20 ods. 1 a 4, v spojení s čl. 1 ods. 1 Ústavy SR.

Vzhľadom na aktuálnosť a závažnosť tohto rozhodnutia pre právno-aplikačnú prax, považujeme za potrebné odbornú i laickú verejnosť aspoň stručne oboznámiť s týmto rozhodnutím, ku ktorému si dovoľujeme pripojiť niekoľko poznámok. Máme totiž za to, že rozhodnutie v úplnom znení¹ by malo nielen významným spôsobom zjednotiť výklad dotknutých zákonných ustanovení v právnej praxi, ale zároveň môže ovplyvniť interpretáciu aj ďalších ustanovení ZoVB, predovšetkým v judikatúre všeobecných súdov.

Úvod do problematiky

Nález² tak predovšetkým vyriešil v právnickej verejnosti, najmä na stránkach Bulletinu slovenskej advokácie dlhé roky³ pertraktovanú otázku výšky hlasovacieho kvóra, ktoré zákon v § 14 ods. 3 ZoVB⁴ vyžaduje pre rozhodnutie o vstavbe a nadstavbe, v úzkej väzbe s § 21 a § 22 ZoVB,⁵ kde sa výslovne neuvádza, ktorí vlastníci musia zmluvu o vstavbe a nadstavbe aj uzavrieť. Časť autorov zastávala názor, že na uzavretie zmluvy o vstavbe a nadstavbe sa vyžaduje súhlas všetkých vlastníkov,⁶ iní autori sa domnievali, že dvojtretinová väčšina v zmysle § 14 ods. 3 ZoVB možno vzťahovať aj na samotný akt uzavretia zmluvy o vstavbe a nadstavbe.

Argumentmi prvého názorového prúdu zastávaného najmä prof. Vojščíkom⁷ bolo, že na základe tejto zmluvy sa menia spoluvlastnícke podiely doterajších spoluvlastníkov spoločných častí a spoločných zariadení domu, v dôsledku čoho nevyhnutne všetci vlastníci prichádzajú o časť svojho vlastníckeho práva, ktoré sa zmenší vykonanou vstavbou či nadstavbou. Inak povedané, títo vlastníci sa vzdávajú časti svojho podielu k spoločným častiam a spoločným zariadeniam domu, prípadne aj pozemku v prospech nových vlastníkov bytov a nebytových priestorov, ktoré sa v dome vstavbou alebo nadstavbou vytvoria. Argumentovalo sa nemožnosťou uplatnenia väčšinového princípu a tiež ústavnou ochranou vlastníckeho práva podľa čl. 20 ods. 4 Ústavy SR a § 128 ods. 2 Občianskeho zákonníka.⁸

S týmto názorom nesúhlasil druhý názorový prúd zastávaný najmä Števcikom⁹ a Valkom.¹⁰ Títo autori naopak poukazovali na fakt, že spoluvlastníctvo spoločných častí a spoločných zariadení je vlastníctvom *sui generis*, ktoré nemožno zrušiť (§ 19 BytZ), pričom na toto spoluvlastníctvo nie je možné aplikovať ust. § 139 ods. 2 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka v platnom znení (ďalej len „OZ“). Na výkone vlastníckych práv sa po uzavretí zmluvy o vstavbe či nadstavbe nič nezmení, keďže spoluvlastníci budú aj naďalej užívať svoj predmet vlastníctva ako pred uzavretím predmetných zmlúv. Tento názorový prúd teda odmietal teóriu o odňatí vlastníckeho práva z hľadiska jeho obsahového vymedzenia, ale podľa neho dochádza v dôsledku vstavby a nadstavby len k zmene matematického vyjadrenia tohto podielu, ktorý na konkrétny výkon vlastníckeho práva nemá žiaden dopad. Števcík v tejto súvislosti uviedol, že zmluva o vstavbe a nadstavbe

1 Pod úplným znením máme na mysli nielen samotné odôvodnenie rozhodnutia, ale aj odlišné stanoviská štyroch ústavných sudcov, pričom osobitne v tejto súvislosti chceme vyzdvihnúť stanovisko sudcu L. Mészárosova. Ten napriek súhlasu s väčšinovým názorom pléna v merite veci toto rozhodnutie doplnil vo viacerých líniách. Problematikou vlastníctva bytov sa zaoberal v širšom spektre a dovoľme si tvrdiť, že v judikatúre všeobecných súdov i ÚS SR dosiaľ nevídaným spôsobom. Vzhľadom na celospoločenský význam inštitútu vlastníctva bytov možno vnímať jeho odlišné stanovisko ako mimoriadne inšpiratívne, nielen pre právno-aplikačnú prax, ale aj pre zákonodarcu, na ktorého tento ústavný sudca apeloval v súvislosti s prijatím zodpovedajúcej právnej úpravy

v tejto oblasti. Kompletné znenie Nálezu je dostupné na www.concourt.sk.

2 V predmetnej veci bolo konanie na ÚS SR iniciované na základe návrhu Okresného súdu Nitra, ktorý vo svojom návrhu podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) Ústavy SR v ním prejednávanvej veci dospel k názoru, „že obsah § 14 ods. 3 zákona č. 182/1993 Z. z. v spojení s obsahom §§ 21 a 22 tohto zákona nie sú navzájom v súlade, naopak, sú kontrolverzné, čo spôsobuje výkladové a aplikačné problémy“.

3 V súvislosti s Nálezom treba uviesť, že toto konanie nepredstavovalo jediný pokus všeobecného súdnictva o vyriešenie ústavnej konformity uvedených zákonných ustanovení s Ústavou SR. Na ÚS SR sa už od roku 2010 viedlo konanie pod sp. zn. PL. ÚS 91/2011 o totožnom meritórnom návrhu Krajského súdu v Banskej Bystrici, ktoré však bolo dňa 23. 3. 2011 zastavené bez meritórneho prejednanja na základe späťvzatia návrhu navrhovateľa. Je trochu prekvapujúce, že hoci v rámci správneho súdnictva bolo podané značné množstvo žalôb na preskúmanie zákonnosti rozhodnutí správnych orgánov na úseku katastra nehnuteľností, ktoré odmietli vykonať zápis vlastníckeho práva s ohľadom na sporný výklad predmetných právnych noriem, len jeden všeobecný súd sa podľa zverejnených informácií obrátil s touto otázkou na ÚS SR.

4 Podľa § 14 ods. 3 ZoVB prvej vety „Ak vlastníci bytov a nebytových priestorov v dome rozhodujú o úvere a o zabezpečení úveru, **o zmluve o vstavbe alebo nadstavbe bytov alebo nebytových priestorov v dome** a o zmene formy

nie je zmluvou o prevode vlastníckeho práva, keďže spoločné časti a spoločné zariadenia nie sú spôsobilé byť predmetom akéhokoľvek prevodu samostatne (§ 13 ods. 1 BytZ).¹¹

V súvislosti s touto rozsiahlou odbornou diskusiou, ktorá v odborných kruhoch pretrvávala prakticky od roku 2003, môžeme len doplniť, že z dôvodu tejto nejednoznačnosti sa aj v aplikačnej praxi bolo možné stretnúť s rôznym výkladom predmetných ustanovení najmä pri zápise právnych účinkov vyplývajúcich z týchto zmlúv do katastra nehnuteľností.¹²

Stanoviská vlády SR a NR SR

Národná rada SR (ďalej len „NR SR“) vo svojom stanovisku adresovanom ÚS SR na margo argumentov navrhovateľa v konaní vedenom pod sp. zn. PL. ÚS 110/2011 okrem iného poukázala na právnu úpravu zákona č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností (najmä § 34–37 a § 46). Podľa nej akúkoľvek pochybnosť o tom, či je zmluva uzavretá v súlade so zákonom, odstráni kataster nehnuteľností tým, že v konkrétnom prípade zmlúv o vstavbe a nadstavbe podľa § 21 ods. 1 ZoVB záznam vykoná alebo nevykoná. Podľa NR SR

je tak správa katastra ako orgán štátnej správy poslednou možnosťou, ako odstrániť stav prípadnej neistoty o tom, ako a koľko osôb má zmluvu podpísať. Namietaný nesúlad napadnutých ustanovení ZoVB s čl. 20 ods. 1 a 4 Ústavy NR SR teda nevidela, pričom analogicky poukázala aj na právnu úpravu podielového spoluvlastníctva podľa § 139 OZ. Podľa nej rozhodnutie väčšiny spoluvlastníkov tiež nie je porušením vlastníckeho práva tých vlastníkov, ktorí s takýmto naložením nesúhlasili a nepredstavuje to ani vyvlastnenie ani nútené obmedzenie vlastníckeho práva v zmysle čl. 20 ods. 4 Ústavy SR. Podľa NR SR by dôsledná snaha o ochranu každého vlastníka v bytovom dome mohla viesť k tomu, že by sa rozhodnutia v určitých veciach mohli prijímať len jednoducho. Súčasne by takáto úprava mohla reálne viesť k ohrozeniu vlastníckeho práva tých vlastníkov bytov alebo nebytových priestorov, v záujme ktorých by bolo prijatie určitého rozhodnutia, ktoré by pri požiadavke jednoducho iný vlastník zablokoval.

Vláda SR (ďalej len „vláda“) vo svojom stanovisku k návrhu okresného súdu tiež poukázala na praktickú stránku problému, t. j. faktickú nemožnosť vykonať opravu alebo obnovu domu v prípade, ak by sa vyžadovala jednoduchosť pri hlasovaní. Právna úprava vyžadujúca dvojtretinovú väčšinu hlasov všetkých vlastníkov je pritom podľa vlády kompromisom. Ten na jednej strane umožňuje, aby rozhodnutia boli prijímané väčšinovým spôsobom, pričom rozhodnutia, ktoré priamo zasahujú do vlastníckych práv, sa musia schvaľovať dvojtretinovú väčšinou. Na druhej strane zasa ochraňuje jednotlivých vlastníkov, ktorým umožňuje napadnúť rozhodnutia väčšiny vlastníkov súdnou cestou. Tento spôsob schvaľovania úkonov prevádzky domu je možné považovať za vyvážený a praxou osvedčený.

Ďalej pritom vláda poukázala na viacero osobitostí a odlišností medzi oboma právnymi úpravami spoluvlastníctva, pričom viac menej prezentovala totožné argumenty právnej vedy zastávané Števcekom a Valkom, ktoré vyplynuli z už spomínaného diškurzu k danej problematike. Vláda poukázala tiež na to, že číselné zmenšenie spoluvlastníckeho podielu je v danom prípade odplatné, keďže každému spoluvlastníkovi za to patrí finančná alebo vecná náhrada. Zdôraznila tiež, že podiel na spoločných častiach a spoločných zariadeniach domu sa v týchto prípadoch zmení, avšak základňa, z ktorej sa tento podiel vypočíta, sa vstavbou alebo nadstavbou môže zvýšiť.



JUDr. Marek Valachovič je absolventom Právnickej fakulty Trnavskej univerzity z roku 2004.

Na tej istej univerzite v roku 2007 úspešne vykonal rigoróznú skúšku, v rámci

ktorej obhájil rigoróznou prácu na tému *Výkon záložného práva*.

Od roku 2004 pôsobí v advokácii, pričom advokátom so sídlom v Bratislave je od roku 2008. Popri výkone advokátskej praxe príležitostne prednáša a publikuje na rôzne témy z oblasti občianskeho a obchodného práva. Je členom skúšobného senátu SAK pre advokátske skúšky a od júla 2012 je členom Komisie pre rekodifikáciu Občianskeho zákonníka zriadenej Ministerstvom spravodlivosti SR. V súčasnosti je externým doktorandom na Fakulte práva Paneurópskej vysokej školy v študijnom programe občianske právo.

Ratio decidendi Nálezu

V časti III a IV nálezu sa po citácii relevantných zákonných ustanovení ústavný súd venoval aj ústavným požiadavkám na tvorbu zákonov a príkazu smerujúcemu k zákonodarcovi, aby právne normy v ich jazykovom vyjadrení formuloval dostatočne určite, jasne, prehľadne a zrozumiteľne. V tejto súvislosti ústavný súd odkázal na svoju judikatúru, ako aj viaceré rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva, z ktorých táto judikatúra vychádza.

Ústavný súd SR následne v rámci hodnotenia ústavnej konformity § 14 ods. 3, § 21 a § 22 BytZ s čl. 20 ods. 1 a 4 v spojení s čl. 1 ods. 1 Ústavy SR vo svojom rozhodnutí aj s poukazom na ďalšie relevantné zákonné ustanovenia uviedol, že daný problém má len interpretačný charakter,¹³ ktorý je možné odstrániť uplatnením metódy logického výkladu. Na základe toho ústavný súd síce uznal, že § 21 a § 22 BytZ mohol zákonodarcu formulovať jednoznačnejšie, ale v ich spojení s § 14 ods. 3 BytZ, možno identifikovať jeho úmysel použitím štandardných metód výkladu právnych noriem. Aj s poukazom na svoju doktrínu o ústavno konformnej interpretácii právnych noriem ústavný súd uzavrel, že na „**samotné uzavretie zmluvy o vstavbe a nadstavbe nie je potrebný súhlas všetkých vlastníkov bytov a nebytových priestorov (vyjadrený podpisom takejto zmluvy), pretože v opačnom prípade by ust. § 14 ods. 3 BytZ bolo nadbytočné, nezmyselné a nevykonateľné, keďže platne (zákonom ustanoveným spôsobom) prijaté rozhodnutie dvojtretinovej väčšiny vlastníkov bytov a nebytových priestorov by prakticky nevyvolávalo žiadne právne účinky.**“¹⁴

Absolútna, resp. prinajmenšom dôslednejšia ochrana každého vlastníka (spoluvlastníka) bytu alebo nebytového priestoru pri rozhodovaní o veciach tvoriacich predmet spoluvlastníctva by sa legislatívnou cestou mohla naplniť len tak, že ZoVB vyžadoval, aby sa v určitých veciach mohli rozhodnutia prijímať len jednomyseľne, t. j. hlasmi všetkých vlastníkov bytov a nebytových priestorov v dome.

Vo vzťahu k námietke nesúlady § 14 ods. 3 a § 21 a § 22 ZoVB s čl. 20 ods. 1 a 4 Ústavy SR, sa ústavný súd stotožnil s argumentmi NR SR a vlády keď konštatoval, že „*právna úprava, v zmysle ktorej by sa k niektorým rozhodnutiam vyžadoval súhlas všetkých vlastníkov bytov a nebytových priestorov v dome, by vo svojej podstate mohla smerovať k spochybneniu koncepcných základov inštitútu spoluvlastníctva k spoločným častiam domu podľa zákona o vlastníctve bytov, keďže by vo svojich dôsledkoch bola spôsobilá zabrániť jeho funkčnosti, vzhľadom na nemožnosť dospieť ku konsenzu vo veciach, ktoré sú nevyhnutné na zabezpečenie kľúčovej funkcie bytového domu (riadne užívanie bytov a nebytových priestorov), napr. v prípade potreby rozhodnúť o prijatí úveru na nevyhnutné opravy a pod.*“¹⁵

V nadväznosti na uvedené právne názory ústavný súd zdôraznil, že v posudzovanej veci treba zohľadňovať, že v nej **nejde o preskúmavanie práv vlastníkov bytov a nebytových priestorov k ich individuálnemu vlastníctvu, ale ich práv spojených s ich spoluvlastníctvom k spoločným častiam domu, k spoločným zariadeniam domu a spoločným nebytovým priestorom**, resp. spoluvlastníctvom alebo inými spoločnými právami k pozemku.

Ústavný súd sa úplne stotožnil s argumentom vlády akcentujúcim fakt, že podielové spoluvlastníctvo spoločných častí a spoločných zariadení domu je, so zreteľom na jeho vznik a možnosti s ním nakladať, **spoluvlastníctvom sui generis**. Pokiaľ ide teda o obsah spoluvlastníctva, ustanovenia ZoVB majú prednosť pred úpravou OZ, v zmysle právnej zásady *lex specialis derogat lex generalis*. Ústavný súd SR v tejto súvislosti poukázal, že už v Občianskom zákonníku ako všeobecnom vnútroštátnom právnom predpise upravujúcom vlastnícke vzťahy je obsah spoluvlastníctva upravený inak (§ 136 a nasl. OZ), ako obsah individuálneho vlastníctva. Z hľadiska podstaty námietok okresného súdu je potom podľa ústavného súdu dôležité poukázať najmä na spôsoby rozhodovania o veciach, ktoré patria do spoluvlastníctva vlastníkov bytov a nebytových priestorov k spoločným častiam domu. ZoVB, totiž rozlišuje medzi (bežným) rozhodovaním nadpolovičnou väčšinou hlasov všetkých vlastníkov bytov a nebytových priestorov v dome a kvalifikovaným rozhodovaním (o taxatívne vymedzených veciach) dvojtretinovou väčšinou hlasov všetkých vlastníkov, pričom žiadny iný spôsob rozhodovania už tento zákon neupravuje.

Ďalej ústavný súd dodal, že **k nútenému obmedzeniu vlastníckeho práva v zmysle čl. 20 ods. 4 Ústavy SR môže dôjsť len na základe rozhodnutia príslušného orgánu štátnej správy formou individuálneho aktu (rozhodnutia) a nie na základe právnych účinkov klasického súkromnoprávneho inštitútu, akým je zmluva uzavretá medzi subjektmi súkromného práva**, ako to bolo v posudzovanom prípade.

výkonu správy, rozhoduje sa hlasovaním na schôdzi vlastníkov **dvojtretinovou väčšinou hlasov všetkých vlastníkov bytov a nebytových priestorov v dome.**“

5 Podľa § 21 ods. 1 ZoVB „*Vlastníctvo bytov a nebytových priestorov v dome môže vzniknúť na základe zmluvy o výstavbe, vstavbe alebo nadstavbe domu uzavretej medzi stavebníkmi alebo medzi doterajšími vlastníkmi bytov a nebytových priestorov v dome a stavebníkmi. Stavebníkom môže byť právnická osoba alebo fyzická osoba.*“
Podľa § 21 ods. 2 ZoVB „*zmluvou sa vymedzia vzájomné práva a povinnosti pri výstavbe medzi stavebníkmi alebo pri vstavbe alebo nadstavbe domu medzi stavebníkmi a vlastníkmi bytov a nebytových priestorov v dome.*“

Podľa ust. § 21 ods. 3 ZoVB „*zmluva a jej zmeny sa zapisujú do katastra nehnuteľností.*“

V § 22 ZoVB sú definované len kogentné náležitosti zmluvy o výstavbe, vstavbe a nadstavbe, pričom ich citácia je na účely tohto článku nadbytočná.

6 V tejto súvislosti treba uviesť, že polemika v odbornnej verejnosti existovala tak pred 1. 7. 2004, keď uvedená otázka nebola v ZoVB vôbec riešená, ale pretrvala aj po novelizácii ust. § 14 vykonanej zákonom č. 367/2004 Z. z., ktorý dvojtretinové kvórum na rozhodovanie vlastníkov o vstavbe a nadstavbe do predmetného ustanovenia zaviedol.

7 VOJČÍK, P.: **Väčšina nestačí, súhlasíť musia všetci.** Bulletin slovenskej advokácie, 2003, č. 2, s. 71–72 a VOJČÍK, P.: **K zmluvám o vstavbe a nadstavbe – záver disku-**

sie po druhýkrát. Bulletin slovenskej advokácie, 2005, č. 8, s. 46–47. Názor prof. Vojčíka zdieľali aj LUDIK, Z. – ZÁBORSKÝ, T.: **Rozhodnutie väčšiny ako spôsob nadobudnutia vlastníckeho práva?** Bulletin slovenskej advokácie, 2003, č. 5–6, s. 71–79, STRHAN, M.: **Vlastníctvo bytov a nebytových priestorov – zmluvy o vstavbe alebo nadstavbe Ad: Zmluva o vstavbe alebo nadstavbe.** Bulletin slovenskej advokácie, 13, 2007, č. 4, s. 33–36, či ZIMMERMANN, J. – ZIMMERMANNOVÁ, J.: **Zákon o vlastníctve bytov a nebytových priestorov s komentárom.** Žilina: Poradca, 2008, č. 2, s. 188.

8 Z návrhu na ÚS SR v konaní PL. ÚS 110/2011 je očividné, že práve tieto argumenty použil vo svojej argumentácii aj okresný súd.

9 ŠTEVČEK M.: **Niektorí za všetkých alebo naozaj musia súhlasiť všetci?** Bulletin slovenskej advokácie, 2003, č. 5–6, s. 80–86.

10 VALKO, E. – MILKOVÁ, A.: **K niektorým problémom uzatvárania zmlúv o vstavbe a nadstavbe podľa zákona č. 182/1993 Z. z.** Bulletin slovenskej advokácie, 2003, č. 2, s. 62–70; VALKO, E. – MILKOVÁ, A.: **Ešte raz k zmlúvam o vstavbe a nadstavbe.** Bulletin slovenskej advokácie, 2003, č. 5–6, s. 87–91; VALKO, E. – MILKOVÁ, A.: **K zmlúvam o vstavbe a nadstavbe po tretíkrát. Záver diskusie.** Bulletin slovenskej advokácie, 2004, č. 5, s. 48–49 a VALKO, E. – MILKOVÁ, A. – ŠTEVČEK, M.: **K zmlúvam o vstavbe a nadstavbe – záver diskusie po druhýkrát.** Bulletin slovenskej advokácie, 2005, č. 8, s. 48–50.

Nad rámec návrhu sa však ÚS SR zaoberal aj efektívnosťou, resp. ústavnou akceptovateľnosťou § 14 ods. 4 ZoVB,¹⁶ ktoré ochraňuje prehlasovaných spoluvlastníkov v bytovom dome. Hoci nesúladiť tohto ustanovenia s dotknutými článkami Ústavy SR okresný súd vo svojom návrhu nenamietal, ústavný súd považoval za potrebné sa k nemu vyjadriť, nakoľko podľa neho bolo v príčinnej súvislosti so súdom napadnutými ustanoveniami.

Po historickom vývoji § 14 ods. 4 ZoVB ústavný súd riešil, podľa neho, zásadnú otázku, či touto žalobou môže spoluvlastník namietat na súde len „procesný aspekt“ rozhodnutia spoluvlastníkov alebo ho môže napadnúť aj z vecného hľadiska. Odôvodnil to aj tým, že k výkladu tohto ustanovenia neexistuje jednotná a dostatočne stabilizovaná judikatúra všeobecných súdov, ani zjednocujúce stanovisko Najvyššieho súdu SR. Ani tieto skutočnosti však podľa nášho názoru neodôvodňovali ústavný prieskum tohto ustanovenia v posudzovanom prípade. V tejto súvislosti vyznieva prinajmenšom zvláštne veta vyslovená v Náleze „*neexistuje dôvod na to, aby bol* (pozn. autora: tento štandardný spôsob právnej ochrany prehlasovaných spoluvlastníkov) *z ústavného hľadiska spochybňovaný*“. Z návrhu, ani zo stanovísk NR SR a vlády totiž nevyplývalo, že by toto ustanovenie bolo v konaní niektorým z jeho účastníkov spochybňované.

V súvislosti s neexistenciou jednotnej a stabilizovanej judikatúry vzťahujúcej sa k § 14 ods. 4 ZoVB uvádzame, že v tomto prípade sa dá hovoriť skôr o absencii akejkolvek relevantnej judikatúry týkajúcej sa sporov vyvolaných spoluvlastníctvom bytových domov. Táto skutočnosť je spôsobená viacerými faktormi. Predovšetkým je to dané nie veľmi veľkou ochotou a odhodlaním „prehlasovaných spoluvlastníkov“ sa niekoľko rokov súdiť so všetkými ostatnými spoluvlastníkmi bytového domu, ktorých je v praxi nie zriedka niekoľko desiatok. Odhliadnuc od toho, že podaná žaloba nemá ex lege suspenzívny účinok na napadnuté rozhodnutie spoluvlastníkov, do popredia vystupuje aj ďalší faktor. Tým je nielen relatívne krátka 15 dňová prekluzívna lehota na podanie žaloby pre prehlasovaných vlastníkov, ale aj problematickosť pri formulácii žalobného petitu. S tým majú často problémy nielen vlastníci, ale aj advokáti zastupujúci klientov v týchto sporoch. Všetky tieto hlavné faktory potom znamenajú, že v drvivej väčšine tých mála prípadov, ktoré sú predmetom súdneho prieskumu je výsledkom konania zamietnutie žaloby pre (i) **zmeškanie prekluzívnej lehoty** alebo (ii) **nedostatok pasívnej legitímácie žalovaných**, či (iii) **nesprávnu skladbu a formuláciu žalobného petitu**.

Vzhľadom na obsah, účel a formuláciu § 14 ods. 4 ZoVB máme za to, že v doterajšej judikatúre a právnej vede nebol spor ani pochybnosť o tom, či možno rozhodnutie prijaté vlastníckmi napádať len z dôvodu jeho procesných väd. Žaloba na ochranu menšinových spoluvlastníkov predstavuje totiž jediný zákonný prostriedok stanovený priamo v tomto hmotnoprávnom ustanovení týkajúcom sa rozhodovania spoluvlastníkov.¹⁷

K takémuto záveru napokon dospel aj sám ústavný súd v analyzovanom Náleze.

Odlíšné stanoviská sudcov k Nálezu

Všetky štyri stanoviská ústavných sudcov, ktorí svoje odlišné názory pripojili k rozhodnutiu pléna ÚS SR v predmetnej veci sú svojím spôsobom zaujímavé. Dvaja oponentujúci sudcovia sa stotožnili so samotným výrokom Nálezu, avšak nesúhlasili s niektorými časťami jeho odôvodnenia a dvaja sudcovia nesúhlasili aj s meritórnym výrokom.

Sudkyňa **Gajdošíkovej** napríklad prekážalo, že plenárne rozhodnutie sa odvolávalo na judikatúru senátov v konaniach o individuálnych sťažnostiach podľa čl. 127 Ústavy SR a nie na plenárnu judikatúru v konaniach podľa čl. 125 ústavy, do ktorej kategórie patrila aj posudzovaná vec. V tejto súvislosti uviedla, že judikatúra týkajúca sa ústavno-súladného výkladu právnych noriem je relevantná pre aplikačnú prax a nie pre konanie o súlade právnych predpisov. Zastala tiež názor, že jasnosť, zrozumiteľnosť a určitosť napadnutého § 14 ods. 3, § 21 ods. 1 prvej vety a § 22 ods. 2 druhej vety ZoVB s čl. 1 ods. 1 Ústavy SR ešte nie je záruka jeho ústavnej konformnosti, resp. že nastolený interpretačný problém nie je možné prekenuť metódami logického výkladu. Rovnako sa ústavnej sudkyňi zdalo nenáležité argumentovať možnosťou domáhať sa ochrany na orgáne verejnej moci (pozn. autora: čo je zjavná narážka na posudzovanie § 14 ods. 4 ZoVB ústavným súdom), čo podľa nej ešte nevyučuje nesúladiť dotknutých ustanovení s Ústavou SR.

Sudkyňa Gajdošíková vytkla odôvodneniu Nálezu aj to, že podľa jej názoru nereflektuje na možné vyvlastnenia, resp. obmedzenia vlastníckeho práva čl. 20 ods. 4 Ústavy SR. Hoci s predchádzajúcimi námietkami oponujúcej sudkyne sa možno stotožniť, v prípade tejto jej výhrady si myslíme, že plenárne odôvodnenie dostatočne jasne uviedlo, prečo nemožno rozhodnutie vlastníkov týkajúce sa správy domu považovať za vyvlastnenie, resp. nútené obmedzenie vlastníckeho práva (viď bod IV. 2 Nálezu).

Sudca **Ľalík** pripojil k Nálezu svoje nesúhlasné stanovisko z dvoch dôvodov:

- a) Nález je podľa neho v rozpore s ustáleným výkladom čl. 144 ods. 2 ústavy a s väčšinovými aplikačnými postupmi ústavného súdu podľa tohto článku a
- b) odôvodnenie Nálezu nerešpektuje ústavnoprávnu dimenziu ochrany menšinových spoluvlastníkov.

Ad a) Z nášho pohľadu možno v celom rozsahu súhlasiť s názorom tohto sudcu, že povaha predmetného sporu, ktorý bol podkladom na začatie konania o súlade právnych predpisov na ÚS SR, (resp. na obligatórne prerušenie základného konania vedeného na okresnom súde) vylučovala, aby táto vec bola predmetom ústavného prieskumu v konaní podľa § 125 ods. 1 Ústavy SR.¹⁸ Z toho následne logicky vyplýva, že, ak všeobecný súd napriek tomu, že nie sú splnené tieto dva kumulatívne predpoklady jeho aktívnej legitímácie na podanie návrhu na začatie konania pred ústavným súdom o súlade právnych predpisov, podá návrh na také konanie, zjavne ho podala neoprávnená osoba.

Ad b) K tejto časti stanoviska sudcu Ľalíka možno mať určité pripomienky, ani nie tak z obsahového ako formálneho hľadiska.¹⁹ Z vecnej stránky sa totiž očividne tento oponujúci sudca argumentačne priklonil k prvému názorovému prúdu (uvedenému v úvode tohto príspevku), keď vo svojom stanovisku uviedol „zmluvu o vstavbe a nadstavbe musia uzavrieť všetci vlastníci bytov a nebytových priestorov, ak sa má v súlade s čl. 20 ods. 1 ústavy meniť ich spoluvlastnícky podiel“. Podľa Ľalíka ide o zmenu doterajších spoluvlastníckych podielov na spoločných častiach a spoločných zariadeniach a teda aj stratu určitého spoluvlastníckeho práva všetkých vlastníkov v dome k tomuto predmetu vlastníctva, prípadne aj pozemku. Na tom nič nemení ani ich súdna ochrana podľa § 14 ods. 4 ZoVB, ktorá podľa sudcu neslúži ako podmienka na možné zbavenie časti spoluvlastníckeho podielu. V závere svojho stanoviska Ľalík nesúhlasil s názorom pléna v tom, že v tomto prípade nedochádza k obmedzeniu vlastníckeho práva, pričom poukazuje na:

- (i) vkladový princíp (pozn. autora: ktorý však už v súčasnosti pri zápise právnych účinkov zo zmlúv o vstavbe a nadstavbe neplatí – viď naše poznámky pod čiarou č. 12 a 19).
- (ii) argument, že pre prehlasovaných vlastníkov nemôže byť zmluva platná, keď ju nepodpíšu. Ľalík pritom plénu vytkol formalistický a izolovaný prístup pri interpretácii predmetných ustanovení, pričom neprihliadol na zásady ústavného práva vzťahujúce sa na ochranu vlastníckeho práva. V tejto súvislosti uviedol, že „výkon žiadneho práva, práva väčšinových spoluvlastníkov na nakladanie so spoločnou vecou nevynímajúc, nemôže byť pláštom zakrývajúcim odňatie tohto vlastníckeho práva bez akejkoľvek náhrady.“

V tomto prípade však súhlasíme s názorom väčšiny pléna ústavného súdu v tom smere, že dvojtretinová väčšina hlasov vlastníkov dostatočne legitimizuje takýto zásah do vlastníckych práv prehlasovaných vlastníkov z dôvodov už uvedených. Tu treba zdôrazniť, že namietané „odňatie“ vlastníckeho práva sa v praxi nerealizuje bez akejkoľvek odplaty, ale táto je v určitej forme (peňažnej či nepeňažnej) takmer vždy dohodnutá v zmluve o vstavbe alebo nadstavbe. V prípade, ak by tomu tak nebolo alebo by podľa prehlasovaného vlastníka táto odplata nebola primeraná, môže sa podľa nášho názoru tento vlastník domáhať jej primeraného určenia aj v rámci súdneho konania za predpokladu, že napadne uznesenie o vstavbe, či nadstavbe žalobou podľa § 14 ods. 4 ZoVB. V princípe totiž vlastník nemusí nesúhlasiť s realizáciou samotnej vstavby alebo nadstavby, ale len s dohodnutou formou alebo výškou odplaty, za ktorú sa „odpredaj“ spoločných častí a spoločných zariadení domu realizuje.²⁰

V tejto súvislosti chceme poukázať na to, že práve argumenty ohľadom osobitného charakteru spoluvlastníctva k bytovému domu ako celku v súvislosti s tvrdením o nemožnosti odňať vlastnícke právo kohokoľvek bez odplaty sú podľa nášho názoru rozhodujúce. Tieto sa, žiaľ, v plenárnom rozhodnutí spolu s inými argumentmi trochu stratili.

Práve fakt, že s týmto akcesorickým spoluvlastníctvom nemôže vlastník bytu alebo nebytového priestoru samostatne právne disponovať bez dispozície s hlavným predmetom vlastníctva (bytom alebo nebytovým priestorom) spôsobuje, že na výkone vlastníckych

11 Dielo cit. v poznámke č. 9, s. 83.

12 Do 31. 3. 2010 sa právne účinky vyplývajúce zo zmlúv o vstavbe a nadstavbe zapisovali do katastra nehnuteľnosti vkladom. Od 1. 4. 2010 sa v dôsledku novelizácie ust. § 21 ods. 3 ZoVB vykonanej zákonom č. 70/2010 Z. z. forma zápisov práv z týchto zmlúv zmenila na záznam. K tejto novele bližšie pozri VALA-CHOVIČ, M.: **Niektoré problematické aspekty poslednej novely zákona č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov.** Justičná revue, 2011, č. 4, s. 568–574.

13 V tejto súvislosti ústavný súd konštatoval, že, § 14 ods. 3 BytZ je dostatočne určité, jasné a zrozumiteľné a preto samo o sebe nepochybne spĺňa požiadavky vyvoditeľné z čl. 1 ods. 1 prvej vety Ústavy SR.

14 Viď čl. IV Nálezu, na ktorého úplné znenie odkazujeme za účelom hlbšieho skúmania dôvodov zamietnutia návrhu Okresného súdu Nitra.

15 Viď čl. IV. 2 Nálezu. ÚS SR v tejto súvislosti poukázal aj na dikciu čl. 20 ods. 3 ústavy, podľa ktorej „Vlastníctvo zaväzuje. Nemožno ho zneužiť na ujmu práv iných...“, z ktorej možno vyvodíť požiadavku, aby každý vlastník bytu, resp. nebytového priestoru v dome nezneužíval svoje práva vyplývajúce zo spoluvlastníctva spoločných častí domu na úkor ostatných vlastníkov bytov a nebytových priestorov v dome, ktorí majú k spoločným častiam domu rovnaké práva a povinnosti.

16 Porovnaj dikciu ust. § 14 ods. 4 ZoVB.

17 Tento názor, s ktorým sa mimochodom stotožnil aj L. Mészáros vo svojom odlišnom stanovisku k Nálezu

(viď nižšie), sme vyjadrili už v inej publikácii. Podrobnejšie pozri VALACHOVIČ, M. – GRAUSOVÁ, K. – CIRÁK, J.: **Zákon o vlastníctve bytov a nebytových priestorov**. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2012, s. 919 a nasl.

18 Blížšie k tomu pozri relevantnú časť odlišného stanoviska M. Ľalíka k Nálezu označeného ako „K bodu 1“.

19 Po prvé možno poukázať, že v rámci prijímania rozhodnutí podľa § 14 ZoVB (od účinnosti tohto zákona) bolo vždy determinantom na určenie výšky kvóra väčšina počítanej podľa hlasov a nie podľa výšky podielov ako sa uvádza v stanovisku (porovnaj s ust. § 14 ods. 4 ZoVB). Po druhé treba uviesť, že podľa platnej právnej úpravy sa od 1. 4. 2010 právne účinky vyplývajúce zo zmluvy o vstavbe a nadstavbe nezapisujú do katastra nehnuteľností vkladom, ale záznamom (porovnaj ust. § 21 ods. 3 ZoVB), ktorý má len deklaratívny charakter.

20 Je však pravdou, že vhodnejšie by bolo, aby právo na primeranú odplatu prehlasovaným spoluvlastníkom vyplývalo priamo z dikcie zákona, čo v súčasnosti absentuje (porovnaj § 21 a § 22 ZoVB). To by prehlasovaným vlastníkom o niečo uľahčilo aj pozíciu žalobcov v súdnom konaní o priznaní primeranej náhrady. Rozsah a formu náhrady pochopiteľne nemožno stanoviť s ohľadom na rôzne špecifické okolnosti jednotlivých domov a individuálne požiadavky vlastníkov paušálne zákonom. Naopak o jej výške, resp. o prípadnom doplatku oproti odplate dohodnutej v zmluve o vstavbe či nadstavbe by na návrh prehlasovaného vlastníka mal rozhodovať súd.

práv k bytu i nebytovému priestoru (hlavnému predmetu vlastníctva) sa po uzavretí zmluvy o vstavbe či nadstavbe nič nezmení, keďže spoluvlastníci domu budú aj naďalej užívať svoj hlavný predmet vlastníctva ako pred uzavretím predmetných zmlúv. Nijako sa nezmení ani váha ich hlasov pri rozhodovaní spoluvlastníkov o správe vedľajšieho (akcesorického) predmetu vlastníctva (domu a pozemku), pretože podľa platnej právnej úpravy patrí každému vlastníkovi bytu a nebytového priestoru jeden hlas bez ohľadu na výšku jeho spoluvlastníckeho podielu na spoločných častiach a spoločných zariadeniach domu.

V tejto súvislosti možno poukázať, že jednou zo základných povinností vlastníkov je pravidelné prispievanie do fondu prevádzky, údržby a opráv ako aj na niektoré úhrady za plnenia spojené s užívaním bytu alebo nebytového priestoru. Zápis zmluvy o vstavbe a nadstavbe nebude mať na rozsah tejto povinnosti žiadny vplyv. Prispievanie vlastníkov je totiž zo zákona kogentne nadviazané na výšku spoluvlastníckeho podielu na spoločných častiach a spoločných zariadeniach domu (porovnaj § 10 ods. 1 a 6 ZoVB), ktorý je na liste vlastníctva vyjadrený zlomkom. Ide teda o jeho konkrétny číselný vyjadrujúci podlahovú plochu bytu alebo nebytového priestoru a nie spoločný menovateľ predstavujúci súčet podlahových plôch všetkých bytov a nebytových priestorov v dome. Spoločný menovateľ sa síce v dôsledku vykonanej vstavby alebo nadstavby logicky zväčší, ale táto skutočnosť nebude mať vplyv na výšku platieb ostatných vlastníkov do spoločného fondu prevádzky, údržby a opráv. To síce samo o sebe neznamená, že o časť tohto spoluvlastníctva možno kohokoľvek a kedykoľvek pripraviť alebo že by toto vlastnícke právo nepoživalo ústavnú ochranu podľa čl. 20 ods. 1 a 4 Ústavy SR, ale spolu s ďalšími už spomínanými argumentmi tento fakt zásah do majetkovej sféry prehlasovaných vlastníkov podľa nás dostatočne legitimizuje.

Sudca **Brňák** sa rovnako ako jeho kolega Ľalík nestotožnil s výrokom Nálezu, keď podľa neho ústavný súd v odôvodnení Nálezu nedal žiadnu relevantnú odpoveď na navrhovateľom prezentované nosné dôvody a vôbec nereagoval na otázku:

- (i) či v prípade vstavby/nadstavby bytového domu reálne dochádza ku kvalitatívnej zmene/strate (spolu)vlastníctva doterajších vlastníkov bytov v dome, a ak áno,
- (ii) prečo o takejto zmene/strate možno (ústavne konformne) rozhodnúť aj bez súhlasu – dokonca proti vôli – niektorého z dotknutých vlastníkov bytu v dome, ba navyše, bez poskytnutia primeranej náhrady.

Podobne ako predchádzajúci dvaja sudcovia mal aj sudca Brňák výhrady k tomu, ako sa väčšina pléna ústavného súdu vysporiadala s otázkou vyvlastnenia, resp. núteného obmedzenia vlastníckeho práva. Podľa tohto sudcu z čl. 20 ods. 4 Ústavy SR explicitne nevyplýva, že k takému zásahu je oprávnený len štát a nie aj súkromný prejav vôle na základe väčšiny, ktorú stanovil zákon. K týmto námietkam odkazujeme na naše vyššie uvedené stanovisko.

Ako sme už avizovali v úvode, osobitnú pozornosť si v tomto príspevku vyžaduje odlišné stanovisko sudcu **L. Mészárosovi** (ďalej v skratke len „LM“). Toto je oproti stanoviskám ostatných sudcov nielen rozsiahlejšie (čo je paradoxné, keďže s meritórnym rozhodnutím ako aj hlavnými argumentačnými líniami plenárneho nálezu tento sudca súhlasí), ale aj mimoriadne inšpiratívne pre právnu prax i legislatívnu činnosť zákonodarcu v tejto oblasti *de lege ferenda*. Podobne ako pri ostatných sudcoch, považujeme za potrebné poukázať na niektoré z hlavných myšlienok a nosných bodov, ktorými sa sudca LM vo svojom stanovisku zaoberal.

Predovšetkým treba oceniť hneď základnú myšlienku sudcu LM, ktorú prezentoval v úvode svojho stanoviska, keď uviedol, že: *„každé rozhodnutie ústavného súdu týkajúce sa bytového zákonodarstva tak bude mať – chtiac či nechtiac – významný spoločenský vplyv daný práve tou sociálnou realitou v oblasti bývania... ústavný súd preto podľa môjho názoru musí v týchto prípadoch mať ambíciu pôsobiť takpovediac profylakticky, teda vysloviť podľa okolností i širšie právne úvahy, nielen také, ktoré sa bezprostredne vzťahujú na prerokúvanú vec, aby poskytol súdom návod na riešenie typovo zhodných alebo podobných ústavnoprávnych otázok v budúcnosti.“*²¹

Sudca LM sa zaoberal najmä vzťahom § 9 ods. 2 ZoVB k § 139 ods. 1 OZ, **ktoré zakladá solidaritu spoluvlastníkov bytového domu v právnych vzťahoch voči tretím osobám**. Práve táto skutočnosť je podľa nášho názoru v praxi často opomínaná. Aj z našich skúseností vyplýva, že všeobecné súdy solidaritu v sporoch týkajúcich sa bytového vlastníctva neradi akceptujú, najmä ak sú len niektorí vlastníci bytov v pozícii žalovaných za záväzky týkajúce sa „celého bytového domu“. Vzhľadom na dikciu príslušných zákonných ustanovení a subsidiaritu Občianskeho zákonníka vo vzťahu k ZoVB (§ 3 ods. 1 ZoVB)²² však o aktívnej alebo pasívnej solidarite vlastníkov, podľa

nás nemožno mať žiadne pochybnosti.²³ Napriek tomu LM nastolil otázku, kto môže vykonať také právne úkony, ktoré zaväzujú všetkých spoluvlastníkov, keďže § 14 ods. 3 a § 21 a 22 ZoVB ani Občiansky zákonník takúto osobu výslovne neurčujú. Poukázal pritom na nemeckú, poľskú a rakúsku právnu úpravu, ktoré na rozdiel od našej túto otázku explicitne riešia.²⁴

Zároveň však LM poskytol následne aj viacero možností výkladu relevantných ustanovení ZoVB, ktorými by sa zabezpečilo, aby väčšinová vôľa prejavovaná v hlasovaní spoluvlastníkov spoločných priestorov sa prejavila voči druhej zmluvnej strane zmluvy o vstavbe či nadstavbe so záväznými účinkami pre všetkých spoluvlastníkov.²⁵

Vo vzťahu k súladu napađených zákonných ustanovení s čl. 20 ods. 1 a 4 Ústavy SR je podľa LM nepochybné, že § 14 ods. 3 ZoVB možno považovať len za zákonné určenie obsahu vlastníckeho práva, aké má na mysli čl. 20 ods. 1 ústavy, a možno ho testovať len vo vzťahu k tomuto odseku čl. 20 ústavy. Následne celkom správne a výstižne LM zhrnul celú podstatu právnych účinkov zmluvy o vstavbe a nadstavbe keď uviedol, že „Zmluva o vstavbe alebo nadstavbe má tak v takomto prípade za následok zmenšenie onoho „spoločného koláča“, ktorý sa „rozkrajuje“ na jednotlivé spoluvlastnícke podiely, a tým aj za následok zmenšenie ideálnych častí „koláča“, ktoré k týmto spoluvlastníckym podielom prislúchajú, a to aj v prípade, že by podiely doterajších spoluvlastníkov vyjadrené zlomkami zostali nezmenené. Vzhľadom na to, že dôsledkom vstavby či nadstavby je vznik nového bytu alebo nebytového priestoru, je však zároveň nevyhnutné i prepočítanie zlomkov jednotlivých spoluvlastníkov [v zmysle § 22 ods. 1 písm. c) z. o v. b.], v ktorých čitateľ zostane rovnaký (keďže podlahové plochy jednotlivých bytov a nebytových priestorov sa nemenia), menovateľ sa však zvýši o podlahovú plochu vstavaného, resp. nadstavaného bytu alebo nebytového priestoru.“

Veľmi trebné je zo strany LM aj následné porovnanie tejto situácie so všeobecnou úpravou spoluvlastníctva v § 139 ods. 2 Občianskeho zákonníka, z čoho následne pramení jeho záver o odlišnosti obsahu spoluvlastníckeho práva k domu podľa ZoVB a spoluvlastníctva k iným veciam než domom. Práve existencia takejto úpravy sui generis musí podľa LM nájsť svoje ústavné ospravedlnenie v určitých ústavne akceptovateľných dôvodoch (v rozdielnostiach v povahe rôznych druhov vecí, možnostiach ich získania, užívania, ako aj vo verejnom záujme a pod.).²⁶

Podstatu bytového spoluvlastníctva zhrnul LM nasledovne: „Užívateľnosť a funkčnosť prízemného bytu v bytovom dome závisí rovnako od podlahy bytu nad ním a v konečnom dôsledku od funkčnej strechy a oporných múrov, ktoré ju držia, ako existencia, bezpečnosť a užívateľnosť podkrovného bytu závisí od riadnych základov a funkčných oporných múrov, ktoré ho držia. Všetky priestory domu tak v zásade slúžia každému bytu a nebytovému priestoru v ňom, preto je dôležité, aby mal vlastník každého z nich svoje práva vo vzťahu k týmto priestorom.“²⁷ Práve túto podstatu bytového vlastníctva v praxi často opomínajú najmä vlastníci bytov a nebytových priestorov, ktorí majú často odmietavé a neochotné stanovisko k rozhodovaniu o otázkach, ktoré sa užívania ich bytu či nebytového priestoru bezprostredne netýkajú. Práve uvedomenie si všetkých základných aspektov bytového vlastníctva (bývania v bytovom dome) vrátane pochopenia podstaty akcesorického spoluvlastníctva je základom pre nerušený výkon vlastníckych práv z tohto vlastníctva prameniacich.

V bode 4. 4 svojho stanoviska uviedol LM svoje stanovisko aj na posudzovanie § 14 ods. 4 ZoVB, pričom tiež zastal názor, že predmetné zákonné ustanovenie nie je pri posúdení ústavnosti úpravy § 14 ods. 3 ZoVB kľúčové. Hoci LM správne poukazuje, že § 14 ods. 4 ZoVB je problém v praxi vôbec interpretovať, pretože sa textuálne vyčerpáva už vo svojej formulácii (prehlasovaný vlastník sa môže obrátiť na súd, aby vo veci rozhodol), pokúsil sa nájsť viaceré kritériá, ktoré by mal podľa jeho názoru všeobecný súd v konaní o žalobe podľa § 14 ods. 4 zohľadniť.²⁸ Môžeme tiež vysloviť plný súhlas so záverom LM, že „princíp právneho štátu vyžaduje, aby právna pozícia jednotlivcov – a medzi nimi aj vlastníkov bytov a nebytových priestorov, ktorí medzi sebou vedú konanie podľa § 14 ods. 4 ZoVB bola čo najjednoduchšie odvoditeľná predovšetkým zo samotného zákona, a nie z judikatúry všeobecných súdov (pozn. autora: ktorá je navyše u nás v tejto oblasti práva z hľadiska kvalitatívnej i kvantitatívnej stránky na nízkej úrovni), alebo dokonca z pravidiel formulovaných v jednom odlišnom stanovisku jedného sudcu ústavného súdu.“

S väčšinou názorov vyslovených LM v jeho stanovisku teda súhlasíme, s niektorými možno polemizovať, čo nie je momentálne účelom tohto príspevku.

21 Bod 1 odlišného stanoviska sudcu L. Mészároša k Nálezu.

22 Porovnaj § 3 ods.1 ZoVB.

23 K tomu bližšie pozri dielo cit. v pozn. č. 17, s. 664–665 a s. 684 ako aj GRAUSOVÁ, K.: **Rozsah zodpovednosti vlastníkov bytov a nebytových priestorov v bytovom dome vo vzťahu k tretím osobám.** Bulletin slovenskej advokácie č. 1–2, 2012, s. 21 a 23.

24 Bližšie pozri bod 2.2–2.4 odlišného stanoviska sudcu L. Mészároša k Nálezu.

25 Taktiež bod 2.6.

26 Bližšie pozri bod 4.2 odlišného stanoviska sudcu L. Mészároša k Nálezu.

27 Taktiež.

28 V podrobnostiach pozri bod 4.5 odlišného stanoviska sudcu Mészároša k Nálezu.

29 Ministerstvo financií SR ako pôvodný gestor ZoVB má v zmysle z uznesenia vlády SR č. 96 z 3. 2. 2010, ktorou bola schválená *Koncepcia štátnej bytovej politiky do roku 2015* pripravovať novelizáciu ZoVB, napriek tomu, že v zmysle zákona č. 575/2001 Z. z. (kompetenčný zákon) nemá ex lege kompetenciu pripravovať legislatívu v tejto oblasti. Zároveň má v zmysle uvedeného vládneho materiálu, doplneného uznesením vlády SR č. 326 z 6. 7. 2012 (*Správa o plnení zámerov Koncepcie štátnej bytovej politiky do roku 2015*) Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR do konca roku 2014 pripraviť úplne nový zákon o podmienkach výkonu správy bytových domov, ktorý má platiť popri ZoVB. No a popri tom už niekoľko rokov prebiehajú pod dozorom Ministerstva

spravodlivosti SR práce na rekodifikácii občianskeho práva, kde sa v rámci prípravy nového Občianskeho zákonníka uvažuje o rozsahu zahrnutia úpravy vlastníctva bytov a nebytových priestorov do nového kódexu.

30 Porovnaj napr. návrh novely zákona č. 70/2010 Z. z., ktorá bola len mechanicky schválená NR SR na podnet dvoch poslancov bez pripomienkovania zo strany nielen odborníkov z praxe, ale ani legislatívcami z príslušného ministerstva. Aj z tohto dôvodu zmeny vyplývajúce z tejto novely dodnes spôsobujú značné výkladové problémy v praxi.

31 Podľa § 11 zákona č. 575/2001 Z. z. (kompetenčný zákon) je len ministerstvo spravodlivosti kompetentné pri tvorbe legislatívy z oblasti civilného práva. Vzhľadom na prebiehajúce rekodifikačné práce pre celé civilné právo by teda akékoľvek činnosti týkajúce sa pripravovanej legislatívy v oblasti bytového zákonodarstva mali byť vopred prerokované a schválené s členmi rekodifikačnej komisie pre nový Občiansky zákonník. Bohužiaľ v praxi tomu tak nie je.

32 Pod zákonodarcom treba rozumieť nielen samotný zákonodarný zbor (t. j. NR SR), ale všetky kompetentné orgány, resp. osoby, ktoré sa či už formálne alebo neformálne podieľajú na príprave určitého zákonodarného aktu. Spravidla pôjde o úradníkov konkrétneho ministerstva (tzv. legislatívcov), ktorí však nemusia vždy mať a spravidla ani nemajú predstavu o praktických dôsledkoch navrhovaného predpisu v praxi. Uvedený záver platí najmä v prípade bytového zákonodarstva o to viac,

Záver

Po vyššie uvedenom stručnom rozbere Nálezu ostáva len veriť, že rozhodnutie, ktorým ÚS SR zrejme definitívne vyriešil dlhodobu spornú otázku vstavieb a nadstavieb sa dostane do povedomia nielen odbornej a laickej verejnosti, ale najmä súdom a správnym orgánom v katastrálnom konaní denne aplikujúcim dotknuté normy v praxi. Podobne ako sudca L. Mészáros, aj my opätovne apelujeme na zákonodarcu, aby všetky odbornou verejnosťou vytykané nedostatky súčasnej právnej úpravy, ktoré sa za takmer 20 rokov platnosti ZoVB naakumulovali (nielen tie, ktoré vyplývajú z Nálezu) čím skôr odstránil prijatím zodpovedajúcej úpravy. Pri tom by však mal podľa nášho názoru postupovať systematicky, koordinovane a racionálne, aby predpoklad racionálneho zákonodarcu nebol len vágnym pojmom využívaným v právnej teórii, ale aby táto prezumpcia bola naplnená aj v praxi. Tomu však neprispieva skutočnosť, ak v súčasnosti tri rôzne ministerstvá²⁹ (z toho dve s rýdzo verejnoprávnym charakterom, kompetenciami a úlohami) nezávisle od seba a bez vzájomnej koordinácie pripravujú budúcu legislatívu v oblasti vlastníctva bytov. Ak sa popri tom z času na čas vyskytnú navyše aj legislatívne iniciatívy niektorých poslancov parlamentu,³⁰ (hoci vedené aj v úprimnej snahe zlepšiť bytové zákonodarstvo), ktoré však nie sú prerokované a konzultované s jediným kompetentným orgánom (Ministerstvom spravodlivosti SR),³¹ či odborníkmi z právnej praxe, o nejakej koncepcii, resp. koordinovanej, premyslenej a systematickej činnosti zákonodarcu³² tu nemožno hovoriť.

V tejto súvislosti poukazujeme aj na aktuálnu zákonodarnú iniciatívu dvoch poslancov vládnej strany, o ktorej kvalite, koncepcii i účelnosti možno mať dôvodné pochybnosti. Návrh tejto novely, ktorá významne modifikuje ZoVB vrátane sporného ust. § 14 bol parlamentom schválený 1.7.2014 a po jeho predpokladanom podpise prezidentom nadobudne tento zákon účinnosť dňa 1.10.2014. Táto novela³³ sa významne dotkne aj ust. § 14 ZoVB, v rámci ktorého bola prijatá úprava, podľa ktorej sa okrem dvojtretinovej väčšiny hlasov všetkých vlastníkov pri rozhodovaní o vstavbe a nadstavbe bude vyžadovať aj **súhlas všetkých vlastníkov bytov a nebytových priestorov v dome na najvyššom poschodí, ak pôjde o rozhodnutie o nadstavbe alebo o vstavbe v podkroví alebo povale**. Takáto úprava je už *prima facie* v rozpore s princípom rovnosti hlasov všetkých vlastníkov v dome, pretože privileguje hlas určitej skupiny spoluvlastníkov domu nad hlasy ostatných, čo je pri podielovom spoluvlastníctve a priori neprípustné. Toto ustanovenie nepochybne tak, ako celé znenie tejto novely ZoVB prinesie v praxi len ďalšie výkladové problémy, ktoré zrejme vyvolajú podanie ďalšieho návrhu na jeho ústavný prieskum. Táto novela opäť množstvo dlhodobu problematických ustanovení ZoVB obchádza, čo svedčí o nekonceptnosti, nechote a asi aj o neschopnosti kompetentných legislatívnych orgánov riešiť skutočné problémy v tejto oblasti.

Uvedený legislatívny stav považujeme za dlhodobu nevyhovujúci a až alarmujúci. Preto aj touto cestou apelujeme na kompetentné orgány, aby spolu vzájomne kooperovali a konzultovali svoje kroky s odborníkmi z právnej praxe. Nekonceptnosť a neodbornosť pri príprave budúcej legislatívy (nielen) v tejto oblasti civilného práva totiž môže ohroziť právnu istotu a uplatňovanie subjektívnych práv súkromných osôb vrátane ochrany jedného z najvýznamnejších z nich, ktorým je vlastnícke právo. Reálne totiž hrozí, že ak nedôjde k zásahu zo strany výkonnej i zákonodarnej moci, resp. minimálne k rešpektovaniu platného právneho stavu vymedzujúceho kompetencie medzi jednotlivými ústrednými orgánmi štátnej správy, základné atribúty inštitútu vlastníctva bytov môžu v blízkej budúcnosti upravovať paralelne tri samostatné právne predpisy rovnakej právnej sily. ■

RESUMÉ

K ústavnej súladnosti právnej úpravy schvaľovania a uzatvárania zmlúv o vstavbe a nadstavbe.

Autor v článku rozoberá významný nálezh Ústavného súdu SR, ktorý sa týka problematiky schvaľovania a uzatvárania zmlúv o vstavbe a nadstavbe, čím nadväzuje na predchádzajúcu odbornú diskusiu, ktorá v tomto periodiku v minulosti prebehla. Na základe podrobného rozboru hlavných

bodov rozhodnutia ústavného súdu pripája autor k jednotlivým bodom svoje názory, pričom v texte článku uvádza a čiastočne hodnotí aj odlišné stanoviská sudcov ústavného súdu, ktoré boli k predmetnému nálezu pripojené. V závere príspevku autor poukazuje na súčasnú nekonceptnosť a nesystémovosť tvorby budúcej legislatívy v oblasti vlastníctva bytov a nebytových priestorov.

SUMMARY

Compliance of Legislation Governing the Approval and Making of Agreements on Internal Structural Alterations and Storey Extensions with the Constitution

The author in his article analyses the significant Finding of the Slovak Constitutional Court, dealing with the issues related to the approval and making of agreements on internal structural alterations and storey extensions; this article is a follow-up to the discussion opened up in the Bulletin in the past. The author on the basis of a detailed analysis of main clauses of the Decision made by the Constitutional Court expresses his opinions on individual clauses, and in the text of his article, he also provides and partially assesses dissenting opinions of the Constitutional Court Judges which were annexed to this Finding. In the end, the author points to current misconception and non-systematic nature of drafting future legislation in the area of ownership of residential and non-residential premises.

ZUSAMMENFASSUNG

Zur verfassungsmäßigen Harmonisierung der Rechtsregelung der Genehmigung und des Abschlusses der Verträge über den Einbau und Aufbau

Der Autor analysiert im Artikel den bedeutenden Befund des Verfassungsgerichtes der Slowakischen Republik zur Problematik der Genehmigung und des Abschlusses von Verträgen über den Einbau und Aufbau, wodurch er auf die fachliche Aussprache anknüpft, die in diesem Periodikum bereits in der Vergangenheit abgehalten wurde. Aufgrund einer ausführlichen Analyse der Hauptpunkte der Entscheidung des Verfassungsgerichtes, werden vom Autor seine Anschauungen zu einzelnen Punkten angeführt, wobei im Text des Artikels von ihm auch abweichende Stellungnahmen der Richter des Verfassungsgerichtes, die zum betreffenden Befund beigefügt wurden, angeführt und teilweise analysiert sind. Am Ende des Beitrages verweist der Autor auf Konzeptionslosigkeit und Systemlosigkeit bei der Bildung der künftigen Legislative im Bereich des Wohnungs- und Nichtwohnräumeigentums.

ak legislatívu v tejto oblasti civilného práva pripravujú typické verejnoprávne rezorty ako sú Ministerstvo financií SR a Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR. K pojmu „zákonodarca“ porovnaj napr. MELZER, F.: **Metodologie nalézání práva. Úvod do právní argumentace.** Praha : C. H. Beck, 2009, s. 86 a 87.

33 Úplné znenie tohto v NR SR schváleného zákona je aj s dôvodovou správou a súvisiacimi dokumentmi ako č. parlamentnej tlače 793 dostupné na: <http://www.nrsr.sk/web/Default.aspx?sid=zakony/zakon&MasterID=4740>.

Použitie príslušníka polície Rakúskej republiky ako agenta v trestnom konaní vedenom slovenskými orgánmi činnými v trestnom konaní

JUDr. Martin Šebest

Inštitút agenta nepochybne patrí k jedným z najúčinnejších a frekventovane využívaných prostriedkov operatívno-pátracej činnosti, a má svoj nepochybniteľný význam pri odhaľovaní, zisťovaní a usvedčovaní páchatelov najzávažnejšej trestnej činnosti. Na splnenie účelu použitia agenta je v mnohých prípadoch nevyhnutné, aby ako agent vystupoval príslušník polície iného štátu. Práve problematika použitia „agenta s cudzím prvkom“ je v súčasnosti v centre pozornosti vo viacerých trestných konaniach, kde sa vedú spory o legálnosť jeho použitia. V tejto súvislosti by som rád poukázal na diametrálnu odlišnosť dvoch rozdielnych situácií použitia príslušníka polície iného štátu ako agenta na území Slovenskej republiky, pričom svoju pozornosť som sústredil na vzťah medzi Slovenskou republikou a Rakúskou republikou.

1 ŠANTA, J.: **Právní úprava postavení agenta v trestním řízení v České a Slovenské republice.** In Trestní právo, Odborný časopis pro trestní právo a odbory související, 3/2007, Lexis-Nexis CZ s. r. o., s. 8.

2 IVOR, J. a kol.: **Trestné právo hmotné. Všeobecná časť,** prvé vydanie. Bratislava : IURA EDITION, 2010, s. 214.

Trestno-procesný inštitút agenta do nášho Trestného poriadku zaviedla novela v roku 1994 zákonom č. 247/1994 Z. z., účinným od 1. októbra 1994 z dôvodu prudkého vzostupu kriminality v 90-tych rokoch, jej negatívnych kvalitatívnych zmien, charakterizovaných najmä nárastom počtu organizovaných a zločineckých skupín, korupcie a čoraz nebezpečnejší a utajenejší spôsob páchania obzvlášť závažnej trestnej činnosti s cieľom získať čo najväčší spoločenský vplyv a obrovské množstvo finančných prostriedkov.¹

Pri jeho príprave boli využité skúsenosti krajín, ktoré ho už používali najmä v boji s organizovaným zločinom, kde sa významnou mierou podieľa na odhaľovaní a objasňovaní najzávažnejších foriem kriminality a jej páchatelov, pretože využívanie iných prostriedkov je málo účinné. V jednotlivých krajinách má rôznu právnu úpravu, či už zákonom alebo normami nižšej právnej sily. Dokonca nie sú jednotní ani v označení – agent, skrytý vyšetrovateľ, skrytý policajt a podobne. Na Slovensku inštitút agenta prísne upravuje zákon.

S poukazom na predpokladaný charakter použitia inštitútu agenta, už od príprav jeho zavedenia, sa viedli odborné diskusie, ako čo najlepšie zabezpečiť efektívnosť plnenia poslania agenta, aby v nevyhnutnej miere a v nevyhnutných prípadoch mohol konať beztrestne napriek tomu, že sa dopustí činu inak trestného. Zákom č. 183/1999 Z. z., ktorý menil a doplnil dovtedy platný Trestný zákon, bola zavedená osobitná hmotnoprávna úprava Plnenie úlohy agenta ako okolnosti vylučujúcej protiprávnosť činu.²

Pri plnení úloh agenta sa takáto osoba pohybuje po „hrane zákona“, resp. ho aj poruší, a preto bolo potrebné nájsť kompromis, správnu hranicu medzi účinnou ochranou pred najzávažnejšími formami kriminality, organizovaného zločinu a ochranou občianskych práv a slobôd. Napriek tomu, že zákonodarca Slovenskej republiky prísne stanovil podmienky – okolnosti, za ktorých agent nebude zodpovedný za porušenie alebo ohrozenie záujmov chránených trestným záko-



JUDr. Martin Šebest absolvoval Fakultu práva Paneurópskej vysokej školy. V súčasnosti pôsobí v Národnej kriminálnej agentúre Prezídia PZ. Je zároveň doktorandom na Fakulte práva Paneurópskej vysokej školy v študijnom programe Trestné právo.

nom, mnohí odborníci odmietajú takto široko a generálne koncipovanú beztretnosť tajného agenta. Citlivou otázkou je najmä použitie tohto nástroja v boji s organizovanou trestnou činnosťou a korupciou a zákonom dovoľené protiprávne konanie v porovnaní s cieľom, ktorý sa má dosiahnuť. Poukazujú na možnú stratu morálnej autority a legitimacy štátu vykonávať právo, trestať, lebo štát sám porušuje zákony, ktorých porušenie inak trestá. Za podmienok uvedených v § 30 je konanie agenta, ktoré ináč napĺňa skutkovú podstatu trestného činu, dovoľené.³

„Čin inak trestný nie je trestným činom, ak ním agent ustanovený podľa osobitného predpisu pri odhaľovaní trestného činu a pri zisťovaní jeho páchatela ohrozí alebo poruší záujem chránený trestným zákonom len preto, že bol k tomu donútený zločineckou skupinou alebo teroristickou skupinou, v ktorej pôsobí, alebo ak spácha taký čin v dôvodnej obave o život alebo zdravie svojej alebo blízkej osoby.“⁴

Týmto spôsobom bola zabezpečená beztretnosť agenta v nevyhnutných prípadoch a v nevyhnutnej miere, napriek tomu, že sa dopustí činu inak trestného a súčasne efektívnejšie využitie trestno-procesného inštitútu agenta pri plnení jeho predpokladaných úloh. Na to, aby nebola zákonom dovoľená protiprávnosť konania široko vymedzená a nedochádzalo k významnému porušovaniu záujmov chránených zákonom, bol v odseku 2 taxatívne vymedzený okruh trestných činov, ktoré agent nemôže beztretno spáchať ani za podmienok uvedených v odseku I. Ďalšou vylučujúcou podmienkou, kedy sa nedá uplatniť beztretnosť plnenia úlohy agenta je, ak agent činom uvedeným v odseku I spôsobí ťažkú ujmu alebo smrť. V prípade, že by sa agent dopustil takéhoto trestného činu, bude zaň trestne zodpovedný.⁵

V odseku 3 je upravená osobitná forma okolnosti vylučujúcej protiprávnosť činu inak trestného (čin uvedený v § 332 až 335 – podplácanie a v § 336 ods. 2 – nepriama korupcia vo forme podplácania) v súvislosti s plnením úlohy agenta. Týka sa nielen agenta, ale aj hociktovej inej osoby vtedy, ak ho spácha s cieľom odhaliť trestný čin alebo zistiť páchatela vymedzených trestných činov, a to zneužívania právomoci verejného činiteľa podľa § 326, prijímania úplatku podľa § 328 až 331 alebo nepriamej korupcie podľa § 336 ods. I Trestného zákona spôsobom ustanoveným v Trestnom poriadku, nie je trestným činom.⁶

Z dôvodu preukázania vyššej dôveryhodnosti agenta v konkrétnej trestnej veci je možné použiť na tento účel príslušníka polície iného štátu tak, ako to vyplýva z § 10 ods. 20 Trestného poriadku, v zmysle ktorého agentom môže byť príslušník Policajného zboru alebo príslušník polície iného štátu na základe písomného príkazu prokurátora alebo súdu, ktorý prispieva k odhaľovaniu, zisťovaniu a usvedčovaniu páchatelov zločinu a trestných činov uvedených v treťom diele ôsmej hlavy osobitnej časti Trestného zákona (ďalej len trestných činov korupcie), trestného činu zneužívania právomoci verejného činiteľa a trestného činu legalizácie príjmu z trestnej činnosti, alebo iná osoba ustanovená prokurátorom na návrh policajta alebo príslušníka Policajného zboru povereného ministrom vnútra Slovenskej republiky, ale len na účely odhaľovania, zisťovania a usvedčovania páchatelov trestných činov korupcie.

Samotné využitie príslušníka polície iného štátu (v danom prípade Rakúska), ktorý bol použitý ako agent na území SR je realizované v súlade s § 77c ods. 1 zákona č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore v znení neskorších predpisov, ktoré oprávňuje príslušníka polície iného štátu podľa podmienok, v rozsahu a spôsobom ustanoveným medzinárodnou zmluvou, ktorou je Slovenská republika viazaná, alebo osobitným predpisom, vykonávať na území Slovenskej republiky oprávnenia a povinnosti policajta.

Za takúto zmluvu možno v tomto prípade považovať Zmluvu medzi Slovenskou republikou a Rakúskou republikou o policajnej spolupráci (Oznámenie Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky č. 252/2005 Z. z.), ktorá vstúpila do platnosti dňa 1. júla 2005 a s ktorou Národná rada Slovenskej republiky vyslovila súhlas svojím uznesením č. 954 z 13. mája 2004 a zároveň rozhodla, že ide o medzinárodnú zmluvu podľa článku 7 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky, ktorá má prednosť pred zákonmi. Prezident Slovenskej republiky zmluvu ratifikoval 25. júna 2004. Predmetná zmluva v článku 10 odsek 1 až 6 pomerne podrobne upravuje použitie agenta na objasnenie trestných činov na území druhej zmluvnej strany. Predmetné ustanovenia sa však vzťahujú na situáciu, kedy by bolo potrebné použiť rakúskeho agenta, ktorý vystupuje pod zmenenou identitou na území Slovenskej republiky a koná z poverenia a pod vedením príslušných orgánov Rakúskej republiky, čo vyplýva priamo z ustanovenia článku 10 odseku 1 predmetnej zmluvy, ktorý ustanovuje, že na základe žiadosti jednej zmluvnej strany môže druhá zmluvná strana na svojom výsosťnom území na objasnenie trestných činov povoliť použitie pra-

3 REPÍK, B.: **Niektoré problémy spojené s použitím agenta.** In Justičná revue, 2001, 53, č. 2, s. 148.

4 § 30 odsek 1 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon

5 § 30 odsek 2 Trestného zákona: Ustanovenie odseku 1 nepatří, ak agent spácha trestný čin úkladnej vraždy podľa § 144, vraždy podľa § 145, znásilnenia podľa § 199, sexuálneho násillia podľa § 200, sexuálneho zneužívania podľa § 201, všeobecného ohrozenia podľa § 284 ods. 2 až 4, ohrozenia bezpečnosti vzdušného dopravného prostriedku a lode podľa § 291, zavlečenia vzdušného dopravného prostriedku do cudziny podľa § 293, vlastizrady podľa § 311, úkladov proti Slovenskej republike podľa § 312, teroru podľa § 313, § 314, záškodníctva podľa § 315, § 316, sabotáže podľa § 317, vyzvedačstva podľa § 318, genocídia podľa § 418, terorizmu a niektorých foriem účasti na terorizme podľa § 419 alebo neľudskosti podľa § 425 alebo ak činom uvedeným v odseku 1 spôsobí ťažkú ujmu na zdraví alebo smrť.“

6 IVOR, J. a kol.: **Trestné právo hmotné. Všeobecná časť,** prvé vydanie. Bratislava: IURA EDITION, 2010, s. 214–220.

covníka žiadajúcej zmluvnej strany so zmenenou identitou, ktorý bude mať postavenie agenta, ak poskytnuté vecné dôvody potvrdzujú, že ide o trestný čin, pri ktorom je použitie agenta podľa vnútroštátneho právneho poriadku žiadajúcej zmluvnej strany prípustné. V takomto prípade by rakúske orgány taktiež museli požiadať Slovenskú republiku o súhlas s použitím príslušných rakúskych orgánov na výsošnom území Slovenskej republiky.

Na základe takejto žiadosti by potom príslušné justičné orgány Slovenskej republiky mohli udeliť súhlas, ktorý by bol podľa článku 10 ods. 2 citovanej medzinárodnej zmluvy časovo obmedzený na dobu len 1 mesiaca.

S poukazom na vyššie uvedené uvádzam do pozornosti diametrálne odlišnú situáciu, kedy by bolo použitie príslušníka rakúskej polície ako agenta nevyhnutné v zmysle § 117 ods. 1 Trestného poriadku na odhaľovanie, zisťovanie a usvedčovanie páchatelov zločinov, korupcie, trestného činu zneužívania právomoci verejného činiteľa alebo trestného činu legalizácie príjmu z trestnej činnosti.

Na uvedenú situáciu sa nevzťahujú ustanovenia čl. 10 ods. 1 až 6 Zmluvy medzi Slovenskou republikou a Rakúskou republikou o policajnej spolupráci. Je nevyhnutné vychádzať z článku 10 ods. 7 citovanej zmluvy, ktorý ustanovuje, že zmluvné strany sú oprávnené navzájom si poskytovať agentov, ktorí konajú z poverenia a pod vedením príslušných orgánov druhej zmluvnej strany. Táto medzinárodná zmluva však podrobnejšie podmienky použitia agentov neupravuje. V takom prípade príkaz na použitie agenta podľa § 117 Trestného poriadku vydá príslušný súd na základe návrhu prokurátora, ktorému predchádzal podnet vyšetrovateľa PZ. Predmetný príkaz na použitie agenta môže byť vydaný na dobu šesť mesiacov, pričom predseda senátu a v prípravnom konaní na návrh prokurátora sudca pre prípravné konanie môžu tento príkaz predĺžiť vždy ďalšie dva mesiace, a to aj opakovane (§ 117 ods. 7 Trestného poriadku).

Z uvedeného jednoznačne vyplýva, že použitie agenta sa v danom prípade realizuje výlučne z iniciatívy a kompetencií slovenských orgánov, v rámci trestného konania vedeného iba na území Slovenskej republiky a aktivity agenta sú uskutočňované z poverenia a pod vedením príslušných orgánov Slovenskej republiky. Policajné orgány sú oprávnené postupovať len podľa čl. 10 ods. 7 citovanej medzinárodnej zmluvy, pričom zdôrazňujem skutočnosť, že **orgány Slovenskej republiky nie sú v danom prípade povinné vydávať osobitý súhlas s použitím príslušných rakúskych orgánov na výsošnom území Slovenskej republiky.**

Tému môjho článku považujem v súčasnosti za veľmi aktuálnu, pretože vo viacerých trestných konaniach, v rámci ktorých bol použitý príslušník polície cudzieho štátu ako agent, sa objavujú námietky legálnosti jeho použitia, pričom namietajúce strany sústavne a chybné poukazujú na skutočnosť, že v konkrétnom prípade nebol vydaný osobitý súhlas s použitím príslušných orgánov cudzieho štátu na výsošnom území Slovenskej republiky. Primárnym cieľom môjho príspevku bolo poskytnúť čitateľovi komplexnejší pohľad na problematiku použitia príslušníka polície iného štátu ako agenta, pričom svoju pozornosť som sústredil na zmluvný vzťah medzi Slovenskou republikou a Rakúskou republikou. ■

Zoznam použitej literatúry:

IVOR, J. a kol.: **Trestné právo hmotné. Všeobecná časť**, prvé vydanie.
Bratislava : IURA EDITION, 2010

REPÍK, B.: **Niektoré problémy spojené s použitím agenta**. In Justičná revue, 2001, 53, č. 2

ŠANTA, J.: **Právní úprava postavení agenta v trestním řízení v České a Slovenské republice**.

In Trestní právo, Odborný časopis pro trestní právo a odbory související, 3/2007, LexisNexis CZ s. r. o.

Zákon č. 300/2005 Z. z. (Trestný zákon)

Zákon č. 301/2005 Z. z. (Trestný poriadok)

Zmluvu medzi Slovenskou republikou a Rakúskou republikou o policajnej spolupráci
(Oznámenie Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky č. 252/2005 Z. z.)

RESUMÉ

Použitie príslušníka polície Rakúskej republiky ako agenta v trestnom konaní vedenom slovenskými orgánmi činnými v trestnom konaní.

Príspevok je zameraný na vzťah Slovenskej republiky a Rakúskej republiky v súvislosti s použitím príslušníka Rakúskej polície ako agenta na území Slovenskej republiky. S poukazom na hlavný cieľ príspevku som jeho úvodnú časť venoval charakteristike inštitútu agenta v rámci právneho poriadku Slovenskej republiky a následne som svoju pozornosť zamerlal na zmluvné vzťahy medzi Rakúskou republikou a Slovenskou republikou v predmetnej oblasti.

SUMMARY

Use of the Police Officer of the Republic of Austria as an Inciting Agent in Criminal Proceedings Conducted by Slovak Law Enforcement Agencies

The article deals with the relationship between the Slovak Republic and the Republic of Austria in connection with the use of the Austrian police officer as an inciting agent in the Slovak Republic. Having regard to the main purpose of the article, in the first part the author deals with the definition of the concept of an inciting agent in legislation applicable in the Slovak Republic, and he subsequently focuses on contractual relations between the Republic of Austria and the Slovak Republic in this area.

ZUSAMMENFASSUNG

Einsatz eines Polizeibeamten der Republik Österreich als Agenten in einem von den slowakischen Strafverfolgungsbehörden geführten Verfahren.

Der Beitrag konzentriert sich auf das Verhältnis zwischen der Slowakischen Republik und der Republik Österreich beim Einsatz eines Polizeibeamten der österreichischen Polizei als Agenten auf dem Gebiet der Slowakischen Republik. Mit Hinweis auf das grundlegende Ziel des Beitrages habe ich seinen einleitenden Teil der Charakteristik des Instrumentes des Agenten im Rahmen der Rechtsordnung der Slowakischen Republik gewidmet und daraufhin habe ich meine Aufmerksamkeit auf vertragliche Beziehungen zwischen der Republik Österreich und der Slowakischen Republik in dem betreffenden Bereich gerichtet.

Zodpovednosť za škodu spôsobenú osobami nezapísanými v zozname znalcov pri výkone znaleckej činnosti

JUDr. Peter Strapáč, PhD.

JUDr. Marian Ďurana, PhD.

Zákon č. 382/2004 Z. z. o znalcoch, prekladateľoch a tlmočníkoch (ďalej len „zákon“) upravuje podmienky výkonu znaleckej činnosti, tlmočnickej činnosti a prekladateľskej činnosti, práva a povinnosti znalcov, tlmočníkov a prekladateľov, ako aj podmienky činnosti znaleckých ústavov. Zákon výslovne ustanovuje, kto je znalcom v § 2 ods. 1 zákona. Znalec je fyzická osoba alebo právnická osoba splnomocnená štátom na vykonávanie činnosti podľa tohto zákona, ktorá je

- a) zapísaná v zozname znalcov, tlmočníkov a prekladateľov alebo*
- b) nezapísaná v tomto zozname, ak je ustanovená za znalca, prekladateľa alebo tlmočníka podľa § 15 zákona.*

Zákon teda výslovne predpokladá, že znalcom môže byť aj osoba, ktorá nie je zapísaná v zozname znalcov a teda osoba, ktorá nemusí spĺňať podmienky upravené v § ods. 1 zákona. Treba poznamenať, že výkon znaleckej činnosti osobami, ktoré nie sú zapísané v zozname znalcom nie je pravidlom. Práve naopak, výnimkou, či skôr nevyhnutnosťou, ako zabezpečiť výkon práva na spravodlivý súdny proces a s tým spojenú plynulosť súdneho alebo iného konania, v ktorom závisí rozhodnutie od posúdenia skutočností a zodpovedania otázok, na ktoré sú nevyhnutné odborné znalosti. Pod odbornými znalosťami treba rozumieť iné i ako sú znalosti práva nevyhnutné na zodpovedanie právnych otázok. Predmetom znaleckého dokazovania teda nemôžu byť otázky právne.

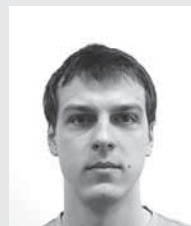
Podľa § 15 ods. 1 zákona v konaní pred súdom alebo iným orgánom verejnej moci možno ustanoviť za znalca, tlmočníka alebo prekladateľa aj osobu, ktorá nie je zapísaná v zozname, ak s ustanovením súhlasí a

- a) v príslušnom odbore alebo odvetví nie je zapísaná žiadna osoba¹ alebo
- b) osoba zapísaná v zozname nemôže úkon vykonať alebo vykonanie úkonu by bolo spojené s neprimeranými ťažkosťami alebo nákladmi.

Znalec, tlmočník alebo prekladateľ takto ustanovený môže vykonať úkon, len ak zložil sľub predpísaný pre znalcov, ktorý však neskladá do rúk ministra spravodlivosti, ale pred súdom alebo iným orgánom verejnej moci, ktorý ho ustanovil za znalca. V kontexte s výkonom činnosti znalcov *ad hoc* je nevyhnutné podčiarknuť, že ich znalecká činnosť nastupu-

JUDr. Peter Strapáč, PhD.

absolvoval Právnickú fakultu UPJŠ v Košiciach, kde v roku 2012 ukončil doktorandské štú-



dium na Katedre obchodného a finančného práva. Pôsobí ako advokát v advokátskej kancelárii JUDr. Stopka, JUDr. Blendovský, JUDr. Strapáč, PhD., s. r. o.

Prednáškovvej činnosti sa venuje na Žilinskej univerzite, Ústave súdneho inžinierstva. Prednáša aj na ekonomickej a právnickej fakulte Paneurópskej vysokej školy.

JUDr. Marián Ďurana, PhD.

absolvoval právnickú fakultu UMB v Banskej Bystrici, kde v roku 2008 ukončil doktorand-



ské štúdium na Katedre obchodného práva. Na tejto fakulte pôsobí aj ako odborný asistent na katedre súkromného práva, oddelenie občianskeho práva.

Je advokátom so sídlom v Žiline.

1 Napr. v SR neexistuje znalecký odbor, resp. odvetvie, ktoré by bolo špecializované na oblasť extrémizmu, pričom však trestný zákon pozná skutkovú podstatu trestného činu extrémizmu podľa § 140a Trestného zákona a v konaniach sú bežne ustanovovaní znalci *ad hoc*, pričom podľa správy MS SR ide o pravidelné ustanovovania dvoch znalcov – špecialistov na predmetnú problematiku. (list MS SR sp. zn. 33735/2014/15)

je až keď došlo k vyčerpaniu všetkých dostupných možností ustanovenia znalca z toho ktorého požadovaného odboru. Uvedená situácia môže nastať, ak znalci z príslušného odboru sa cítia byť zaujatí pre svoj pomer k veci alebo účastníkom konania, poprípade sú dlhodobo práceneschopní, čo by spôsobilo neúmerné predlžovanie súdneho alebo iného konania a neumožnilo by riadny výkon ústavného práva na súdnu alebo inú ochranu porušeného práva.

S výkonom činnosti osôb nezapisaných v zozname znalcov vyvstáva aj niekoľko praktických otázok v súvislosti s ich zodpovednosťou za škodu spôsobenú pri výkone činnosti. Ako uvádza Csach, zodpovednosť znalcov spadá do kategórie problematiky zodpovednosti za škodu spôsobenú nesprávnou informáciou.² V zákone nenájdeme priamu zmienku o zodpovednosti znalcov na rozdiel od iných právnych úprav upravujúcich výkon slobodných povolání (napr. zákon č. 8/2005 Z. z. o správcoch, zákon č. 586/2003 Z. z. o advokácii) Z hľadiska úpravy zodpovednosti zákon spomína uvedený pojem len v súvislosti s podmienkami výkonu znaleckej resp. tlmočnickej činnosti, kde poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú znaleckou činnosťou je podmienkou výkonu činnosti znalca (tlmočníka) zapísaného do zoznamu znalcov alebo tlmočníkov. Splnenie uvedenej podmienky sa však nevyžaduje v prípade znalca pribratého *ad hoc*. Jediným ustanovením z hľadiska zodpovednosti za škodu je posledná veta § 16 ods. 3 zákona č. 382/2004 Z. z. V zmysle uvedeného ustanovenia: „Znalec je oprávnený pri vykonávaní úkonu znaleckej činnosti pribrať na posúdenie čiastkových otázok konzultanta z príslušného odboru; opodstatnenosť pribratia konzultanta musí v úkone znaleckej činnosti odôvodniť. Zodpovednosť znalca za obsah úkonu znaleckej činnosti tým nie je dotknutá.“ Z uvedeného možno dedukovať, že zákon predpokladá vznik zodpovedného vzťahu za škodu pri výkone znaleckej činnosti.

„Právna zodpovednosť je inštitútom, ktorým objektívne právo reaguje na také správanie subjektu práva, ktoré pôsobí *contra legem*. Jeho vlastným účelom je napraviť a odstrániť dôsledky, ktoré nastali protiprávnym zaobchádzaním a nastoliť stav v súlade s právom.“³ Ak budeme vychádzať z tejto definície právnej zodpovednosti, treba si predovšetkým uvedomiť, že sa nemôžeme obmedziť na konštatovanie, že právna zodpovednosť nie je len právnym inštitútom, ale je taktiež právnym vzťahom. Tradičný je spor o samotné poňatie koncepcie právnej zodpovednosti ako konflikt primárnej a sekundárnej povinnosti, ktorý vyústil v šesťdesiatych rokoch, išlo o známy „spor“ medzi Knappom a Lubym. Podľa Lubyho treba zodpovednosť chápať ako následok porušenia právneho vzťahu,⁴ kým Knapp presadzoval názor, že právna zodpovednosť vzniká už vznikom právnej povinnosti, ako hrozba sankciou.⁵ V teórii práva prevláda názor, že zodpovednosťná povinnosť vzniká ako povinnosť sekundárna v dôsledku porušenia povinnosti primárnej, čiže vzniká nový záväzok.⁶ Súčasná civilistika chápe pojem zodpovednosti spravidla ako následnú (sekundárnu) povinnosť, ktorá je k primárnej povinnosti vždy povinnosťou následnou a vzniká ako následok jej porušenia a postihuje toho, kto porušil primárnu povinnosť.

„Právnu zodpovednosť možno chápať aj ako právnym predpisom vymedzenú schopnosť (spôsobilosť) subjektu práva znášať právne následky takého svojho správania, ktoré je v rozpore s právom.“⁷ Zjednodušene povedané, právna zodpovednosť v právnych štátoch znamená povinnosť strpieť a zniesť tarchu sankcie za porušenie právnych noriem. Pôjde o povinnosť rešpektovať právne normy, na ktorých dodržiavaní zákonodarca trvá a v prípade ich nedodržania hrozí a zväčša je aj udelená sankcia. Inak povedané, „právna zodpovednosť je zvláštna forma právneho vzťahu, v ktorom dochádza na základe porušenia právnych povinností k vzniku novej právnej povinnosti sankčnej povahy.“⁸

Právne predpisy koncipujú právnu zodpovednosť ako zodpovednosť objektívnu a zodpovednosť subjektívnu. Predpokladom subjektívnej zodpovednosti je zavinenie povinného subjektu, kým pri zodpovednosti objektívnej sa zavinenie nevyžaduje. Koncepcia zodpovednosti za zavinenie predstavuje tradičnú zodpovednosť za porušenie právnej povinnosti, tzv. zodpovednosť za zavinenie. Táto základná zodpovednosť sa vyvíjala spolu s trestnoprávnou zodpovednosťou a predstavuje tzv. všeobecnú zodpovednosť za škodu v občianskom práve i v novodobých občianskoprávných kódexoch. V tomto systéme je osoba, ktorej konaním alebo opomenutím bola porušená primárna povinnosť, povinná niesť zodpovednosť v právnom zmysle slova. Z uvedeného je zrejmé, že právnym dôvodom vzniku všeobecnej zodpovednosti v občianskom práve bude protiprávny úkon, predstavujúci protiprávne správanie škodcu, ktoré je v rozpore s primárnou povinnosťou. Právnym predpokladom vzniku všeobecnej zodpovednosti v občianskom práve je protiprávny úkon, predstavujúci protiprávne správanie škodcu, ktoré je v rozpore s primárnou povinnosťou, ujma, príčinná súvislosť a zavinenie. Pri subjektívnej zodpovednosti sa omnoho vý-

- 2 Csach, K. in Csach, K. – Doležal, T. – Husár, J. – Suchoža, J. – Širicová, L.: **Profesijná zodpovednosť.** UPJŠ Košice, 2011, s. 266.
- 3 Brejcha, A.: **Odpovednosť v súkromém a verejnému právu.** Codex Bohemia, 2000, s. 25.
- 4 Luby, Š.: **Prevenia a zodpovednosť v občianskom práve.** SAV, Bratislava, 1958.
- 5 Knapp, V.: **Některé úvahy o odpovědnosti v občanském právu. Stát a právo.** 1956, č. 1, str. 71.
- 6 Rovnako aj Šilhán, J.: **Náhrada škody v obchodních vztazích a možnosti její smluvní limitace.** C. H. Beck, 2007, s. 1; Fekete, I.: **Občiansky zákonník. Kommentar.** EPOS, Bratislava, 2007, s. 406; Ovečková, O.: **Zodpovednosť v hospodárskom práve.** VEDA, Bratislava, 1983, s. 141; Suchoža, J. in Kolektív autorov: **Vybrané otázky zodpovednosti za škodu spôsobenú nesprávnym profesijným postupom.** EQUILIBRIA, Košice, 2010, s. 16.
- 7 Bróštl, A. – Dobrovičová, G. – Kanárik, I.: **Teória práva.** UPJŠ Košice, 2002, s. 149.
- 8 Gerloch, A.: **Teória práva.** 2. vydanie, Euro Kódex, 2008, s. 233.

raznejšie posilňuje preventívna a výchovná funkcia právnej úpravy, pretože je závislá od zavinení povinnosťného subjektu, ktorý sa pod hrozbou sankcie môže protiprávneho konania vyvarovať.

Rozvojom priemyslu a nárastom rizikových faktorov došlo k situáciám, že pôvodná koncepcia zodpovednosti za zavinenie bola nedostatočná. Vznik zodpovednosti bolo potrebné nadviazať nielen na porušenie primárnej právnej povinnosti (protiprávny úkon), ale aj na určitú objektívnu (kvalifikovanú) udalosť, ktorej dôsledkom je navodenie stavu, ktoré právo nedovoľuje (protiprávneho stavu). Uvedené malo za následok, že popri pôvodnej všeobecnej zodpovednosti za zavinenie (protiprávny úkon) sa vyvinul paralelný systém zodpovednosti za riziko tzv. objektívnej zodpovednosti. V uvedených prípadoch objektívnej zodpovednosti sa pod pojmom protiprávny stav rozumie nielen protiprávny úkon porušujúci právnu povinnosť, ale aj spôsobenie udalosti alebo výsledok právne dovoleného správania, ktoré je v konečnom dôsledku v rozpore s právnym poriadkom. Udalosť, ktorá má za následok vznik objektívnej zodpovednosti predstavuje zodpovednosť za protiprávny výsledok. Niektorí autori preto uvádzajú, že v prípade objektívnej zodpovednosti ide o vznik povinnosti obdobnej zodpovednostnej povinnosti. Právnym predpokladom vzniku objektívnej zodpovednosti v súkromnom práve je protiprávny stav, ktorý je v rozpore s právom (zodpovednosť za nedovolený výsledok), ujma, príčinná súvislosť.

Z hľadiska zodpovednostných systémov preto v prípade, ak občianske (civilné) právo vyžaduje na vznik zodpovednosti splnenie všetkých predpokladov, či už subjektívnej alebo objektívnej povahy, ide o subjektívnu zodpovednosť založenú na zavinení škodcu. Zavinenie ako subjektívna kategória, ktorá predstavuje vnútorný psychický vzťah konajúceho k svojmu správaniu sa prezumuje, buď vo forme nevedomej nedbanlivosti (§420 Občianskeho zákonníka), alebo vo forme úmyslu (§§ 423, 424 Občianskeho zákonníka). V dôsledku prezumpcie zavinenia úprava zodpovednosti vystavaná na subjektívnom princípe dovoľuje možnosť škodcovi zbaviť sa zodpovednosti vyvinením (exkulpácie) tým, že preukáže, že škodu nezavinil. Naproti tomu, ak občianske právo spája vznik zodpovednosti s existenciou iba prvých troch prípadov, hovoríme o objektívnej zodpovednosti za škodu. Otázka zavinenia je v prípade objektívnej zodpovednosti bez právneho významu. Objektívna zodpovednosť preto predstavuje zodpovednosť za protiprávny stav, ktorý právo nedovoľuje. Tento výsledok môže vzniknúť v dôsledku náhody alebo rizika, ktoré je spojené s určitou činnosťou. Bezbrehá objektívna zodpovednosť by však v niektorých prípadoch viedla k nespravodlivému vzniku zodpovednosti, napr. ako dôsledok objektívnej udalosti, ktorá by postihla poškodeného bez ohľadu na to, kde sa vec nachádza. V dôsledku tejto skutočnosti v spojitosti nemožnosťou exkulpácie právny poriadok v prípadoch objektívnej zodpovednosti upravuje spravidla možnosť liberácie (zbavenia sa objektívnej zodpovednosti za zákonom stanovených podmienok). V niektorých prípadoch je možnosť liberácie vylúčená a vtedy hovoríme o tzv. absolútnej objektívnej zodpovednosti.⁹

Rozdiel medzi subjektívnou a objektívnou zodpovednosťou možno vnímať aj medzi jednotlivými právnymi odvetvami súkromného práva. Kým v občianskom práve ako všeobecnom súkromnom práve je všeobecná zodpovednosť vystavaná na princípoch subjektívnej zodpovednosti a princípy objektívnej zodpovednosti sa uplatňujú len výnimočne ako osobitné prípady zodpovednosti za škodu, v obchodnom práve je všeobecná zodpovednosť za škodu vystavaná na princípoch objektívnej.

Pri úvahách, ktorú z uvedených koncepcií zodpovednostných vzťahov treba aplikovať narážame práve na nedostatok právnej úpravy. Ako už bolo uvedené, zákon s výnimkou poslednej vety § 16 ods. 3 o predpokladoch zodpovednosti znalca mlčí. Jazykové vyjadrenie tohto ustanovenia „zodpovednosť znalca za obsah znaleckej činnosti“ navodzuje dojem, že v danom prípade by sa mala aplikovať osobitná objektívna zodpovednosť založená na zodpovednosti za výsledok. Avšak, nakoľko ide o súkromnoprávny vzťah zo zásady *lex specialis k legi generali* vyplýva, že pokiaľ na konkrétny prípad nedopadá špeciálna právna úprava, budú sa na daný vzťah aplikovať ustanovenia Občianskeho zákonníka, ktorý uplatňuje k všeobecnej zodpovednosti koncepciu subjektívnej zodpovednosti. Vzhľadom na absenciu osobitnej právnej úpravy zodpovednosť znalcov je objektívnou zodpovednosťou. Právna zodpovednosť vyžaduje súčasné naplnenie štyroch základných atribútov na to, aby mohla čo i len vzniknúť. Zákonom vyžadované predpoklady sú:

- protiprávny úkon (eventuálne protiprávny stav);
- následok protiprávneho úkonu;
- príčinná súvislosť medzi protiprávnym úkonom a jeho následkom;
- zavinenie.

9 Ďurana, M.: **Niektoré otázky všeobecnej zodpovednosti za škodu v občianskom práve.** *Notitae Novae Facultatis Iuridicae*, ročník XVII., Právnická fakulta Univerzity Mateja Bela 2012, s. 51 a nasl.

Protiprávny úkon

Pod protiprávnym úkonom teória práva rozumie také konania alebo opomenutie konania, ktoré je v rozpore s planou právnou normou, resp. s obsahom právneho úkonu (napríklad v rozpore s obsahom zmluvy ako dvojstranného, resp. viacstranného úkonu).¹⁰ Inak povedané, protiprávny úkon predstavuje prejav ľudskej vôle, ktorý je v rozpore s objektívnym právom.¹¹ Niekedy sa stretávame s názorom, že podstatným je len „protiprávny stav“, bez ohľadu na to, či nastal v dôsledku protiprávneho úkonu alebo inak. Právnu povinnosť možno porušiť aktívnym konaním – komisívne, alebo aj pasívnym prístupom, nekonaním – omisívne. Opomenutie konania spočíva v tom, že subjekt bol v súlade s právom na takéto konanie povinný (zaviazaný) a napriek tomu nekonal. Napr. spočívajúcej v nesplnení zakročovacej povinnosti podľa § 415 OZ t. j. že vedel, že môže vzniknúť škoda, nezasiahol na jej odvrátenie alebo neposkytol pomoc.

Protiprávnosť ako rozpor s objektívnym právom je daná nielen v prípade, ak úkon priamo porušuje objektívne právo (*contra legem*) alebo objektívne právo obchádza (*in fraudem legis*), ale aj v prípade, ak ide o zneužitie práva, alebo ak ide o konanie v rozpore s dobrými mravmi, za predpokladu vymedzenom v § 424 Občianskeho zákonníka. Za objektívne právo sa považuje nielen povinnosť vyplývajúca z právneho predpisu (*ex lege*), či už predpisov občianskeho, správneho, trestného alebo iného práva, ale aj zo záväzkovo právneho vzťahu (*ex contractu*). Porušenie oboch má za následok rozpor s objektívnym právom.

Protiprávnosť úkonu je objektívnou kategóriou a môže nastať bez ohľadu na zavinenie konajúceho. Protiprávnosť teda nastáva bez ohľadu na vedomie konajúceho a spočíva v porušení chráneného právneho vzťahu. Posúdenie protiprávnosti je posúdením právnym, ktoré prináleží súdu. Poškodený nesie však v konaní pred ním o preukázaní tohto predpokladu povinnosť tvrdenia ako i dôkaznú povinnosť.

Pri skúmaní protiprávnosti treba prihliadnúť na zaužívanú zásadu *iuris enim executio non habet iniuria* (výkon práva nezakladá bezprávie). Z uvedeného dôvodu právna teória i prax medzi okolnosti vylučujúce protiprávnosť zaraďujú:

- a) plnenie povinnosti (Ide o plnenie povinnosti vyplývajúcej z právneho predpisu alebo spojený s výkonom určitého povolania, postavenia alebo funkcie, ak nejde o zneužitie práva alebo úkon v rozpore s dobrými mravmi);
- b) výkon subjektívneho práva (Realizácia subjektívnych práv v súlade s podmienkami ustanovenými právnymi predpismi vylučuje protiprávnosť. Napríklad nepôjde o protiprávny úkon v prípade zadržovania cudzej veci, pri existencii zákonného dôvodu na jej zadržovanie, či už z dôvodu existencie oprávnenia vyplývajúceho zo zmluvy (napr. zmluvy o nájme), alebo zo zákona (zádržného práva). Rovnako ako pri výkone povinnosti nesmie ísť o zneužitie práva alebo výkon práva v rozpore s dobrými mravmi.);
- c) svojpomoc (za splnenia predpokladov ustanovených § 6 Občianskeho zákonníka);
- d) krajná núdza (za splnenia predpokladov ustanovených § 418 ods. 1 Občianskeho zákonníka);
- e) nutná obrana (za splnenia predpokladov ustanovených § 418 ods. 2 Občianskeho zákonníka);
- f) súhlas poškodeného, (Z hľadiska uznania súhlasu poškodeného musia byť splnené podmienky na vyslovenie jeho relevancie. Za relevantný sa považuje len súhlas poškodeného, ktorý je daný vopred, spĺňa požiadavky na platnosť právneho úkonu, predovšetkým požiadavku na spôsobilosť na právne úkony osoby udeľujúcej takýto súhlas a ktorý sa týka len takých práv, o ktorých mu právny poriadok dovoľuje rozhodovať. Z uvedeného vyplýva, že nie je možné udeliť súhlas poškodeného na vykonanie protiprávneho úkonu, ktorý by bol v rozpore s ústavným právom, najmä právom na život a zdravie, alebo ktorý by bol v rozpore so všeobecne zaužívanými dobrými mravmi. Niektorí autori uvádzajú, že uznaniu súhlasu poškodeného za okolnosť vylučujúcu protiprávnosť bráni § 415 Občianskeho zákonníka. Uvedený názor však treba odmietnuť.)

Preukazovanie okolností vylučujúcich protiprávnosť je vždy na škodcovi, ktorý v konaní o náhradu musí preukázať konkrétne dôvody a okolnosti, ktoré vylučujú protiprávnosť jeho konania. **V konkrétnom prípade porušením povinnosti znalca bude predstavovať podanie nepravdivého znaleckého posudku alebo porušenie ustanovení všeobecne záväzného predpisu pri jeho vypracovaní.** Pôjde o prípady tzv. nepravdivého, neúplného alebo nesprávneho znaleckého

10 Pozri napríklad Bröstl, A. – Dobrovičová, G. – Kanárik, I.: **Teória práva.** UPJŠ Košice, 2002, s. 156 alebo Gerloch, A.: **Teória práva.** 2. vydanie, Euro Kódex, 2008, s. 228.

11 Pozri napr. Knappová, M. – Švestka, J. – Dvořák, J.: **Občianske právo hmotné.** 2. díl. 4. vydanie. Praha, ASPI, 2006 s. 425.

12 Uznesenie

Najvyššieho súdu SR
sp. zn. 4 M Cdo 23/2008,
z 21. decembra 2009
dostupné na
www.supcourt.gov.sk

13 K otázke ušlého zisku ob-
dobne aj uznesenie uzne-

senie Najvyššieho súdu,
sp. zn. 4 Cdo 319/2008,
zo dňa 28. apríla 2010
podľa ktorého „ušlý zisk je
ujmou spočívajúcou v tom,
že u poškodeného nedošlo
v dôsledku škodnej udalosti
k rozmnoženiu majetkových
hodnôt, hoci sa to s ohľadom
na pravidelný beh vecí
dalo očakávať. Ušlý zisk
sa neprejavuje zmenšením
majetku poškodeného
(úbytkom aktív, ako je to
u skutočnej škody), ale stra-
tou očakávaného prínosu
(výnosu). Nestačí pritom iba
pravdepodobnosť rozmno-
ženia majetku, lebo musí byť
naisto postavené, že pri pra-
videlnom behu vecí (nebyť
protiprávneho konania škod-
cu alebo škodnej udalosti)
mohol poškodený dôvodne
očakávať zväčšenie svojho
majetku, ku ktorému nedoš-
lo práve v dôsledku konania
škodcu (škodnej udalosti).“
Uznesenie dostupné na do-
stupné na www.supcourt.gov.sk

14 Nález pléna Ústavného
súdu ČR sp. zn.

Pl. ÚS 18/01 dostupný
na www.nalus.usoud.cz

posudku, ktorý bol podkladom na uplatnenie nároku, priznanie práva alebo vykonanie úkonu. Nepravdivosť znaleckého posudku spočíva na zavinenom. Za nesprávny, neúplný alebo nepravdivý znalecký posudok možno považovať taký, ktorý obsahuje metodologické chyby spočívajúce najmä, ak znalec:

- a) vychádza z neúplných alebo technicky neprijateľných podkladov;
- b) nezohľadnil úroveň rozvoja vedného odboru;
- c) spôsob a podmienky skúmania pri spracovaní posudku nezodpovedajú požiadavkám na dosiahnutie objektívnych výsledkov;
- d) odpovede na položené otázky sú neúplné a posudok nevysvetľuje všetky okolnosti, ku ktorým mal znalec zaujať stanovisko;
- e) sa neoprávnenne zaoberá aj právnou problematikou;
- f) pri spracovaní posudku vychádzal z nesprávneho, prípadne v posudzovanej dobe neplatného predpisu; alebo

g) k posudzovanej problematike neprístupoval komplexne, so znalosťou všetkých okolností.

Pri posudzovaní znaleckého posudku v prípade hľadania chýb bude potrebné skúmať, či znalec mal k dispozícii všetky potrebné podklady a ako ich využil, či odôvodnenie posudku je v súlade s doteraz získanými skúsenosťami a poznatkami v danom odvetví, a či závery znaleckého posudku sú v súlade so zásadami logiky.

Následok protiprávneho úkonu

Pod následkom protiprávneho úkonu treba rozumieť vznik nejakej ujmy, ktorá vznikla v dôsledku protiprávneho úkonu, môže nastať buď v majetkovej sfére poškodeného (veci alebo na majetku) alebo v nemajetkovej sfére poškodeného (živote, zdraví alebo právach).

Ujma, ktorá nastala v majetkovej sfére predstavuje škodu – majetkovú stratu poškodeného, ktorá je objektívne vyjadriteľná v peniazoch ako všeobecného ekvivalentu. Náprava tejto ujmy smeruje k jej náhrade prioritne vo forme relutárnej (peňažnej) náhrady alebo za splnenia zákonných podmienok k naturalnej reštitúcii (navrátením do pôvodného stavu). Ak ide o ujmu na veciach alebo majetkových právach, zákon používa na vyjadrenie ujmy pojem škoda (§ 442 Občianskeho zákonníka).

Podľa uznesenia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4 M Cdo 23/2008, zo dňa 21. decembra 2009 „pod pojmom škoda sa chápe ujma, ktorá nastala v majetkovej sfére poškodeného a je objektívne vyjadriteľná všeobecným ekvivalentom, t. j. peniazmi, a je teda napravitel'ná poskytnutím majetkového plnenia, predovšetkým poskytnutím peňazí, ak nedochádza k naturalnej reštitúcii. Náhrada škody, ak má plniť reparačnú (reštitučnú) funkciu, má zabezpečiť poškodenému plnú kompenzáciu spôsobenej ujmy, nie však viac. Rozlišujú sa dva druhy škody a to skutočná škoda a ušlý zisk. Skutočnou škodou sa rozumie ujma spočívajúca v zmenšení majetkového stavu poškodeného a reprezentujúca majetkové hodnoty, ktoré bolo nutné vynaložiť, aby došlo k uvedeniu veci do predošlého stavu. To, čo poškodenému ušlo (ušlý zisk), je ujmou spočívajúcou v tom, že u poškodeného nedošlo v dôsledku škodnej udalosti k rozmnoženiu majetkových hodnôt, hoci sa to s ohľadom na pravidelný beh vecí dalo očakávať. Ušlý zisk sa neprejavuje zmenšením majetku poškodeného (úbytkom aktív, ako je to u skutočnej škody), ale stratou očakávaného prínosu (výnosu). Nestačí pritom iba pravdepodobnosť rozmnoženia majetku, lebo musí byť naisto postavené, že pri pravidelnom behu vecí (nebyť protiprávneho konania škodcu alebo škodnej udalosti) mohol poškodený dôvodne očakávať zväčšenie svojho majetku, ku ktorému nedošlo práve v dôsledku konania škodcu (škodnej udalosti). Pre výšku ušlého zisku je rozhodujúce, akému prospechu, ku ktorému malo reálne dôjsť, zabránilo konanie škodcu (škodná udalosť), teda konkrétne o aký reálne dosiahnuteľný príjem poškodený prišiel.“^{12, 13} Nález pléna Ústavného súdu ČR sp. zn. PL. ÚS 18/01 definuje škodu obdobne ako Najvyšší súd SR a to, že ide o majetkovú ujmu, ktorú je možné objektívne vyčíslit' všeobecným ekvivalentom, t. j. peniazmi.“¹⁴ Z vyššie uvedeného vyplýva, že škoda môže existovať vo forme skutočnej škody (*damnum emergens*) a v podobe ušlého zisku (*lucrum cessans*).

Pojem škoda zahŕňa jednak skutočnú škodu (*damnum emergens*) a ušlý zisk (*lucrum cessans*). Obe zložky škody predstavujú samostatnú kategóriu škody a je možné sa ich domáhať samo-

statne. Vznik práva na náhradu ušlého zisku nie je podmienený vznikom nároku na skutočnú škodu a naopak.

Skutočná škoda nie je v zákone definovaná. Súdna prax a teória vymedzuje skutočnú škodu ako majetkovú ujmu vyjadrenú v peniazoch, spočívajúcu v zmenšení (úbytku) majetku poškodeného, predstavujúce náklady (majetkové hodnoty), ktoré:

- a) bolo alebo bude nutné vynaložiť na uvedenie toho, čo bolo poškodené do pôvodného stavu,
- b) účelne vynaložené na vyvázenie dôsledkov poškodenia v prípade, ak navrátenie do pôvodného stavu nenastalo, pretože nie je dobre možné alebo účelné,
- c) účelne vynaložené na odstránenie škodlivého následku (odvrátenie škody), alebo
- d) náklady účelne vynaložené v odôvodnenom očakávaní, že druhá strana sa zachová podľa práva.

Ušlý zisk sa neprejavuje zmenšením majetku poškodeného, ale stratou očakávaného výnosu. Pod ušlým ziskom rozumieme ujmu spočívajúcu v tom, že u poškodeného nedôjde v dôsledku škodovej udalosti k rozmnoženiu majetkových hodnôt, hoci sa to vzhľadom na obvyklý beh udalostí dalo očakávať. Pri určení ušlého zisku nestačí iba prostá pravdepodobnosť, ale musí byť kvalifikovaná, čo znamená, že s istotou je možné konštatovať, že poškodený mohol odôvodnene za normálneho (pravidelného) sledu udalostí očakávať rozmnoženie svojho majetku a hlavnou a bezprostrednou príčinou jeho nedosiahnutia bola škodová udalosť.

Z hľadiska stanovenia výšky škody bude nevyhnutné skúmať rozsah, v akom sa nesprávny znalecký úkon podieľal na zásahu do majetkovej sféry poškodeného. Bude potrebné posúdiť a zistiť rozdiel medzi skutočným a objektívnym stavom. Len uvedený rozdiel bude predstavovať škodu, ktorá nastala v majetkovej sfére poškodeného.

Naproti tomu ujma, ktorá nastala v nemajetkovej sfére sa prejavuje najmä v osobnostných právach poškodeného, napríklad vytrpenými bolesťami. Ujma v nemajetkovej sfére poškodené však predstavuje škodu len v prípade, ak tak ustanovuje zákon. Obnova pôvodného stavu formou poskytnutia peňažnej náhrady alebo navrátením do pôvodného stavu nie je možná a náprava ujmy smeruje len k zmierneniu nepriaznivého následku poskytnutím satisfakcie formou primeraného zadosťučinenia. Vychádzajúc z vyššie uvedeného napr. pri ujme na zdraví je preto majetkovou ujmu len strata na zárobku (počas a po skončení pracovnej neschopnosti), strata na dôchodku, jednorazové vyrovnanie, účelne vynaložené náklady spojené s liečením, primerané náklady pohrebu a pozostalostná úrazová renta. Naproti tomu, nemajetkovou ujmu je zadosťučinenie za vytrpené bolesti a zadosťučinenie za sťaženie spoločenského uplatnenia. Samozrejme, že znalec môže zasiahnuť i do iných nemajetkových práv poškodeného ako tých, ktoré Občiansky zákonník definuje ako škodu (nap. do práv chránených podľa § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka). V danom prípade však predmetné nároky budú musieť byť uplatňované osobitným spôsobom v zmysle príslušných ustanovení Občianskeho zákonníka (§11 a nasl. Občianskeho zákonníka).

Príčinná súvislosť

Medzi protiprávnym konaním a následkom nevyhnutne musí existovať určitá príčinná súvislosť, čo znamená, že následok (napr. vznik určitej ujmy) je priamym následkom protiprávneho konania. Atribútom príčinnej súvislosti je totiž „priamosť“ pôsobenia príčiny na následok, pri ktorej príčina priamo (bezprostredne) predchádza následku a vyvoláva ho. Vzťah príčiny a následku musí byť preto priamy, bezprostredný, neprerušovaný; nestačí, ak je iba sprostredkovaný.

Najvyšší súd SR, zo dňa 28. 10. 2010, sp. zn. 3 Cdo 130/2010 definoval vo svojom rozsudku príčinnú súvislosť nasledovne „O vzťah príčinnej súvislosti (kauzálny nexus) ide vtedy, ak je medzi protiprávnym konaním škodcu a vznikom škody vzťah príčiny a následku. Ak bola príčinou vzniku škody iná skutočnosť, zodpovednosť za škodu nevznikne. Otázka príčinnej súvislosti nie je otázkou právnou, ide o skutkovú otázku, ktorá môže byť riešená len v konkrétnych súvislostiach. Pri zisťovaní príčinnej súvislosti je treba škodu izolovať zo všeobecných súvislostí a skúmať, ktorá príčina ju vyvolala a je rozhodujúca iba vecná súvislosť príčiny a následku.“¹⁵ Ešte výstižnejšiu definíciu príčinnej súvislosti ponúkol Najvyšší súd Slovenskej republiky vo svojom rozhodnutí

15 Rozsudok Najvyššieho súdu SR, zo dňa 28. 10. 2010, sp. zn. 3 Cdo 130/2010, dostupný na www.najpravo.sk

z 30. 6. 2010, sp. zn. 5 Cdo 126/2009. „V právnej teórii sa vzťah príčinnej súvislosti (kauzálny nexus) označuje priama väzba javov (objektívnych súvislostí), v rámci ktorého jeden jav (príčina) vyvoláva druhý jav (následok). O vzťah príčinnej súvislosti ide, ak je medzi nesprávnym úradným postupom a škodou vzťah príčiny a následku. Ak bola príčinou vzniku škody iná skutočnosť, zodpovednosť za škodu nenastáva. Ako už bolo uvedené vyššie, otázka príčinnej súvislosti nie je otázkou právnou, ide o skutkovú otázku, ktorá môže byť riešená len v konkrétnych súvislostiach; vyriešenie tejto otázky preto nemožno uložiť znalcovi (ten môže poskytnúť len odborné podklady, z ktorých súd pri zisťovaní skutkového stavu veci vychádza). Právnym posúdením je vymedzenie, medzi akou ujmom (ako následkom) a akou skutočnosťou (ako príčinou) tejto ujmy má byť príčinná súvislosť zisťovaná. Pre posúdenie vzniku zodpovednosti za škodu má preto zásadný význam otázka, v čom konkrétne spočíva škoda (majetková ujma), za ktorú je náhrada požadovaná. Práve vo vzťahu medzi konkrétnou ujmom poškodeného (pokiaľ vznikla) a konkrétnym konaním škodcu (ak je protiprávne) sa zisťuje príčinná súvislosť. Pri zisťovaní príčinnej súvislosti treba škodu izolovať zo všeobecných súvislostí a skúmať, ktorá príčina ju vyvolala. Pritom nie je rozhodujúce časové hľadisko, ale vecná súvislosť príčiny a následku; časová súvislosť ale napomáha pri posudzovaní vecnej súvislosti. V postupnom slede javov je každá príčina niečím vyvolaná (sama je následkom niečoho) a každý ňou spôsobený následok sa stáva príčinou ďalšieho javu. Zodpovednosť však nemožno robiť závislou na neobmedzenej kauzalite. Atribútom príčinnej súvislosti je totiž „priamosť“ pôsobenia príčiny na následok, pri ktorej príčina priamo (bezprostredne) predchádza následku a vyvoláva ho. Vzťah príčiny a následku musí byť preto priamy, bezprostredný, neprerušovaný; nestačí, ak je iba sprostredkovaný. Pri zisťovaní príčinnej súvislosti treba v dôsledku toho skúmať, či v komplexe skutočností prichádzajúcich do úvahy ako (priama) príčina škody existuje skutočnosť, s ktorou zákon spája zodpovednosť za škodu.“¹⁶

16 Rozsudok Najvyššieho súdu SR z 30. 6. 2010, sp. zn. 5 Cdo 126/2009 dostupný na www.najpravo.sk

Atribútom príčinnej súvislosti je totiž „priamosť“ pôsobenia príčiny na následok, pri ktorej príčina priamo (bezprostredne) predchádza následku a vyvoláva ho. Vzťah príčiny a následku musí byť preto priamy, bezprostredný, neprerušovaný; nestačí, ak je iba sprostredkovaný. Pri zisťovaní príčinnej súvislosti treba v dôsledku toho skúmať, či v komplexe skutočností prichádzajúcich do úvahy ako (priama) príčina škody existuje skutočnosť, s ktorou zákon spája zodpovednosť za škodu.

Súd zisťuje existenciu príčinnej súvislosti medzi protiprávnym úkonom a škodou na základe logickej úvahy, získaných skúseností a posúdenia konkrétnych okolností prípadu. Vyriešenie tejto otázky však nie je možné uložiť znalcovi, a prípadný posudok predstavuje len podklad, z ktorého súd vychádza pri skúmaní uvedenej otázky.

Na vznik škody môže pôsobiť i viacero skutočností. Ak na vznik následku bezprostredne a podstatne pôsobilo viacero skutočností spôsobených rôznymi subjektmi práva, či už kumulatívne alebo konkurujúco, prichádza do úvahy prípadná aplikácia § 438 alebo § 441 Občianskeho zákonníka. V tomto smere stačí, že protiprávny úkon je jednou z príčin vzniku škodlivého následku a to príčinou dôležitou, podstatnou a značnou. Pri skúmaní príčinnej súvislosti bude nevyhnutné stanoviť (odstupňovať) ich vplyv na vznik ujmy. Rozhodujúce je preto posúdenie, či by v prípade, ak by neexistoval protiprávny úkon, nedošlo ku škode alebo naopak, či by ujma nastala bez ohľadu na túto skutočnosť. V prípade ak sa k príčine vedúcej k následku pripojili ďalšie skutočnosti je potrebné poukázať, že v zmysle rozhodnutia R 21/1992 nie je možné zodpovednosť a príčinnú súvislosť vylučovať len z dôvodu, že protiprávne konanie škodcu dovŕšilo už existujúci nepriaznivý stav.

Naproti tomu v prípade pretrhnutia príčinnej súvislosti, t. j. v prípade, ak je dejový sled vyvolaný jedným deliktom prerušený následkami iného deliktu, je rozhodujúce, koho konanie zo škodcov bolo hlavnou, podstatnou a bezprostrednou príčinou vzniku škody.

Povinnosť preukázať príčinnú súvislosť je na strane poškodeného, ktorý v prípadnom spore má preto jednak povinnosť tvrdenia ako i dôkaznú povinnosť.

Máme za to, že vzťah príčiny a následku bude preto daný len a len v prípade, ak obsah znaleckej činnosti (znaleckého úkonu) bude podstatnou okolnosťou pre založenie právneho vzťahu alebo pre rozhodnutie (napr. priznanie nároku alebo stanovenie jeho výšky). V prípade, ak tomu tak nebude, príčinná súvislosť medzi nesprávnym znaleckým úkonom a škodou, ktorá poškodenému vznikla, nebude daná.

Zavinenie

Posledným predpokladom subjektívnej zodpovednosti za škodu je zavinenie, ktoré možno definovať ako vnútorný psychický stav zodpovedného subjektu k jeho konaniu a následku tohto konania.¹⁷ Ak vznikne niekomu škoda, ktorej zavinenie nie je možné pripočítať určitému konkrétnemu subjektu práva, ide o náhodu (*casus*). Právna teória rozlišuje dve formy náhody: prostú (jednoduchú) a kvalifikovanú (neodvrátiteľnú). Neodvrátiteľná náhoda sa spravidla označuje ako vyššia moc (*vis major*) a predstavuje náhodu, ktorej ani pri vynaložení všetkého úsilia, ktoré bolo možné vynaložiť (objektívne), nebolo možné zabrániť. Kvalifikovaná náhoda sa ďalej člení na vnútornú alebo vonkajšiu. V súlade s rímskou zásadou *casum sentit dominus* zásadne platí, že náhoda postihuje toho, komu sa prihodila (koho majetok alebo osoba bola poškodená). V ojedinelých prípadoch objektívnej zodpovednosti sa však zodpovedá i za náhodu (§ 421a Občianskeho zákonníka, ktorý dopadá i na prípad vonkajšej kvalifikovanej náhody alebo na § 428 Občianskeho zákonníka, ktorý dopadá na prípad vnútornej kvalifikovanej náhody).

Zavinenie je subjektívnym predpokladom vzniku zodpovednosti. Občianske právo kategóriu zavinenia osobitne nedefinuje a pri skúmaní zavinenia vychádza z ustanovení trestného práva (Trestného zákona). Zavinenie má zložku rozumovú (vedomostnú) a zložku vôľovú (ovládaciu). Rôzna prítomnosť uvedených zložiek rozlišuje rôzne formy a stupne zavinenia na:

- a) úmyselné zavinenie vo forme:
 - (i) priameho úmyslu (škodca vedel, že koná protiprávne a chcel spôsobiť škodu)
 - (ii) nepriameho úmyslu (škodca vedel, že môže spôsobiť škodu a pre prípad, že ju spôsobil bol s tým uzrozmenný)
- b) nedbanlivosti vo forme:
 - (i) vedomej nedbanlivosti (škodca vedel, že môže spôsobiť škodu, avšak bez primeraných dôvodov sa spoliehal na to, že ju nespôsobí)
 - (ii) nevedomej nedbanlivosti (škodca nevedel, že môže spôsobiť škodu, avšak vzhľadom na okolnosti a svoje osobné pomery o tom mal a mohol vedieť).

Pre vznik všeobecnej zodpovednosti za škodu postačuje zavinenie z nedbanlivosti v akejkoľvek forme. V občianskom práve sa v zmysle § 420 Občianskeho zákonníka zavinenie prezumuje vo forme nevedomej nedbanlivosti. Pri skúmaní zavinenia sa vychádza z kritéria, že dospelý človek, pokiaľ netrpí duševnou poruchou, je schopný rozpoznať protiprávnosť svojho konania a následok, ktorý z toho hrozí a ovládnuť svoje konanie, prípadne od neho upustiť. Východiskom je preto konanie riadnej a rozumnej osoby v danej situácii a konkrétnom prípade. Nevedomá nedbanlivosť sa v konaní o náhradu škody nepreukazuje, ale ak má škodca za to, že škodu nezavinil je povinný to v konaní preukázať. Vyšší stupeň zavinenia (úmysel) musí v konaní preukázať poškodený.

Rozlišovanie jednotlivých foriem zavinenia má význam z hľadiska vzniku zodpovednosti (niektoré skutkové podstaty spájajú vznik zodpovednosti len s určitým stupňom zavinenia § 424 Občianskeho zákonníka), na uplatnenie prípadného moderačného práva súdu vo vzťahu k rozsahu náhrady škody (§ 450 Občianskeho zákonníka), alebo z hľadiska dĺžky objektívnej premieľacej doby, ktorá je v prípade škody spôsobenej úmyselne v zmysle § 106 ods. 2 Občianskeho zákonníka desaťročná.

Znalec je *ex lege* povinný uzavrieť poistenie zodpovednosti za škodu, ktorá by mohla vzniknúť pri výkone jeho činnosti. Znalec *ad hoc* takúto povinnosť nemá, čo dostáva do nerovného postavenia osobu, ktorá môže byť výsledkom činnosti znalca *ad hoc* dotknutá a ktorej vznikla škoda. V tomto smere vyvstáva otázka, či aj znalec *ad hoc* zodpovedá za škodu spôsobenú svojou odbornou činnosťou. Zákon síce upravuje výnimku, že znalec *ad hoc* nemusí byť poistený za škodu spôsobenú svojou znaleckou činnosťou, avšak zastávam názor, že znalca nezbavuje zodpovednosti za škodu spôsobenú nesprávnym znaleckým posudkom. V obdobnom duchu je koncipovaná aj dôvodová správa k zákonu, v ktorej sa uvádza:

Po ustanovení do funkcie „ad hoc“ súdneho znalca musí ustanovená fyzická osoba zložiť sľub v znení predpísanom v ustanovení § 6 ods. 2 (teraz ust. § 5 ods. 7). Až potom môže začať vykonávať svoju „ad hoc“ činnosť. Činnosť „ad hoc“ súdnych znalcov sa primerane alebo výslovne vzťahuje celý návrh zákona s explicitne vymenovanými výnimkami, tzn., že nemusia byť poistení, že nevedú znalecký denník a tiež nemôžu odmietnuť vykonanie znaleckej činnosti. Posledne menovaná výnimka je subsumovaná pod súhlas daný dotknutou osobou. Na druhej strane návrh predpokladá, že znalecký úkon bude honorovaný tou istou odmenou, ako u súdneho znalca.

17 Brejcha, A.: **Odpovednosť v súkromém a verejnému právu.** Codex Bohemia, 2000, s. 28.

18 Pri písaní článku som oslovil takmer všetky poisťovne pôsobiace na poistnom trhu v SR s otázkou, či by bolo možné sa poistiť ako znalec *ad hoc* ustanovený na konkrétny znalecký prípad. Odpovedali mi poisťovňa Union, Generali, Allianz – Slovenská poisťovňa a Wüstenrot poisťovňa a. s. s tým, že takýto produkt neposkytujú.

19 Takýto znalecký posudok na základe objednávky fyzickej alebo právnickej osoby by mohol napr. vypracovať odborník dohodnutý zmluvnými stranami podľa zmluvy o kontrolnej činnosti.

Treba podotknúť, že aj *ad hoc* znalec je povinný znášať následky nesprávneho znaleckého úkonu. Zákon síce neupravuje poistenia zodpovednosti za škodu, čo je aj logické, pretože znalec *ad hoc* nemôže predpokladať, či vôbec bude niekedy ustanovený a či nastane situácia, v ktorej bude potrebný práve jeho znalecký posudok ako odborníka na to ktoré odvetvie, v ktorom vznikla situácia predpokladaná v § 15 ods. 1 zákona. Obozretný znalec *ad hoc* by sa dal poistiť pre konkrétny znalecký úkon, čo je však otázne, pretože produkty poisťovní pôsobiacich na poistnom trhu v rámci SR nepoznajú poistenie vyššie uvedenej znaleckej činnosti a ponúkajú poistenie len pre znalcov, tlmočníkov a prekladateľov zapísaných v príslušných zoznamoch.¹⁸

V tomto smere je potrebné konštatovať, že aj pribratý znalec *ad hoc* zodpovedá za svoj znalecký úkon ako znalec zapísaný v zozname znalcov vedenom Ministerstvom spravodlivosti SR (ďalšej len „ministerstvo“).

Zákon výslovne zvädza, že na znalcov *ad hoc* sa primerane vzťahujú ustanovenia zákona, to znamená, že aj znalec ustanovený *ad hoc* musí pri posudku postupovať odborne v zmysle zloženého sľubu a využiť všetky svoje dosiahnuté vedomosti a skúsenosti za účelom vypracovania objektívneho a správneho posudku. Analogicky musíme dospieť k záveru, že osoba nezapísaná v zozname znalcov a pribratá do konania zodpovedá za znalecký posudok rovnako ako znalec v zozname znalcov zapísaný.

Znalci patria do kategórie slobodných povolání a z tohto dôvodu sú oprávnení poskytovať svoje „služby“ aj zmluvným stranám – zadávateľom, iným od súdov a orgánov verejnej moci. V tomto smere podľa právnej úpravy a nášho názoru nie je možné požiadať o vypracovanie znaleckého posudku znalca *ad hoc* na základe objednávky fyzickej alebo právnickej osoby, pretože zákon výslovne predpokladá, že takéhoto znalca možno pribrať *len v konaní* pred súdom alebo iným orgánom verejnej moci.¹⁹

Nedostatkom právnej úpravy zákona vnímame nedostatočne vymedzenú povinnosť znalcov pri vypracovávaní znaleckých posudkov ako aj nedostatočne vymedzenú zodpovednosť znalcov. Zákon v § 16 ods. 2 predpokladá výkon znaleckej činnosti a povinnosť znalca vypracovať znalecký posudok osobne, riadne a v určenej lehote, účelne, hospodárne a nestranne. Zákon sa nedostatočne zaoberá problematikou odbornej alebo náležitej starostlivosti. Ako inšpirácia by mohol slúžiť Obchodný zákonník a zákonná úprava obsiahnutá v § 194 ods. 5 Obchodného zákonníka pri výkone pôsobnosti členov predstavenstva. Rovnako, ako je úprava správcu v zákone 8/2005 Z. z. o správcach a o zmene a doplnení niektorých zákonov, konkrétne § 12 a 13 zákona, ako aj zodpovednosť advokátov v zmysle zákona č. 586/2003 Z. z., konkrétne, § 26 zákona.

Podľa nášho názoru nepostačuje poukázanie na povinnosť používať odborné znalosti v sľube znalca. Zákon síce vyžaduje odborné predpoklady a zloženie odbornej skúšky za účelom zápisu do zoznamu znalcov, avšak podľa nášho názoru, bolo by vhodné a účelné zakotviť objektívnu zodpovednosť znalcov s možnosťou liberácie a pri tom poukázať aj na povinnosť postupovať s náležitou starostlivosťou pri príprave a vypracovaní znaleckého posudku alebo odborného vyjadrenia. Tieto požiadavky by sa následne primerane vzťahovali aj na znalcov *ad hoc*.

V spojení s témou článku zodpovednosti za škodu je potrebné spomenúť aj trestnoprávnu rovinu upravenú v § 347 Trestného zákona. Skutkovú podstatu trestného činu nepravdivého znaleckého posudku, tlmočnického úkonu a prekladateľského úkonu sa dopustí znalec, ktorý pred súdom, prokurátorom alebo policajtom v trestnom konaní alebo pred súdom v občianskom súdnom konaní, alebo v exekučnom konaní, alebo v konaní pred orgánom verejnej správy, alebo pred rozhodcovským súdom uvedie nepravdu o okolnosti, ktorá má podstatný význam pre rozhodnutie, alebo takú okolnosť zamlčí, alebo pri podávaní znaleckého posudku na podklade zmluvy inému spôsobí malú škodu tým, že uvedie nepravdu o okolnosti, ktorá má podstatný význam pre osobu, ktorej sa znalecký týka, alebo má podstatný význam pre rozhodnutie, ktorého je znalecký posudok alebo podkladom, alebo ak takú okolnosť zamlčí. ■

RESUMÉ

Zodpovednosť za škodu spôsobenú osobami nezapísanými v zozname znalcov pri výkone znaleckej činnosti.

Nie je ničím výnimočným ustanovovanie do konaní pred súdmi alebo inými orgánmi verejnej moci znalcov *ad hoc*, ktorí nie sú zapísaní v zozname znalcov vedených Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky. V kontexte výnimočnosti ustanovovania znalcov *ad hoc* sme sa v článku venovali problematike zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone ich znaleckej činnosti, ktorá zodpovednosť je ponímaná ako zodpovednosť za poskytnutie nesprávnej informácie. Téma je aktuálna aj z toho pohľadu, že zákon o znalcoch na rozdiel od iných zákonov upravujúcich výkon slobodných povolání neupravuje otázku zodpovednosti za škodu. Znalci *ad hoc*, na rozdiel od riadne zapísaných znalcov, nemajú povinnosť uzavrieť poistenie zodpovednosti za škodu s poisťovňou pôsobiacou na poistnom trhu v rámci SR. V rámci výskumu pri rozpracovaní predmetnej problematiky sme však zistili, že poisťovne znalca *ad hoc* na konkrétny znalecký úkon nepoistia. Ani táto skutočnosť ich však nezbavuje zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone znaleckej činnosti.

SUMMARY

Liability for Loss and Damage Caused by Persons Who Are Not Registered in the List of Sworn Experts While Providing Expert Services

Appointment of *ad hoc* experts, who are not registered in the list of sworn experts maintained by the Ministry of Justice of the Slovak Republic, in proceedings before courts or other public bodies, is not exceptional. The authors deal with liability of *ad hoc* experts for loss and damage caused in the course of providing their expert services, whereas this liability is viewed as liability for the provision of incorrect information. This issue is topical also because the Act on Sworn Experts (unlike other laws governing and regulating the practice of other liberal professions) does not govern and regulate the issue of liability for loss and damage. *Ad hoc* experts (unlike duly registered sworn experts) are not obliged to effect and maintain professional indemnity insurance with an insurance company operating at the insurance market within the Slovak Republic. However, elaborating on these issues, the authors found out that insurance companies would not enter into a professional indemnity insurance policy with an *ad hoc* expert for the provision of a particular expert service. Despite this fact, *ad hoc* experts cannot be exempt and relieved from their liability for loss and damage caused in the course of providing expert services.

ZUSAMMENFASSUNG

Haftung für einen durch Personen, die in der der Sachverständigenliste nicht eingetragen sind, bei der Ausübung der Sachverständigentätigkeit zugefügten Schadens

Es ist nicht außergewöhnlich, dass zum Verfahren vor Gericht oder vor anderen Behörden der öffentlichen Gewalt Sachverständige *ad hoc* zugezogen und bestellt werden, die in der beim Justizministerium der Slowakischen Republik geführten Liste der Sachverständigen nicht eingetragen sind. Im Kontext der Außergewöhnlichkeit der Bestellung von Sachverständigen *ad hoc* haben wir uns im Artikel der Problematik der Haftung für einen bei der Ausübung der Sachverständigentätigkeit zugefügten Schaden gewidmet, wo die Verantwortlichkeit als Haftung für die Erteilung einer unrichtigen Auskunft betrachtet wird. Das Thema ist auch von dem Gesichtspunkt aktuell, dass im Gesetz über die Sachverständigen im Unterschied zu anderen Gesetzen, die die Ausübung von freien Berufen regeln, die Frage der Schadenhaftung nicht geregelt wird. Die Sachverständigen *ad hoc* sind im Unterschied zu den ordnungsgemäß eingetragenen Sachverständigen nicht verpflichtet, Haftpflichtversicherung für einen Schaden mit einer Versicherungsgesellschaft, die auf dem Versicherungsmarkt der Slowakischen Republik tätig ist, abzuschließen. Im Rahmen der Forschung bei der Arbeit an dieser Problematik haben wir allerdings festgestellt, dass die Versicherungsgesellschaften die Versicherung bei einem *ad hoc* Sachverständigen für eine konkrete Sachverständigenhandlung nicht übernehmen. Auch diese Tatsache entledigt sie nicht der Haftung für einen bei der Ausübung der Sachverständigentätigkeit verursachten Schaden.

Diskriminácia na základe veku v slovenskom Zákonníku práce?

Pohľad z perspektívy legislatívy Európskej únie a judikatúry Súdneho dvora Európskej únie

JUDr. Katarína Procházková

Všeobecným rámcom ochrany pre boj proti diskriminácií v zamestnaní a povolani na základe náboženstva alebo viery, zdravotného postihnutia, veku alebo sexuálnej orientácie v práve Únie je smernica Rady 2000/78/ES z 27. novembra 2000, ktorá stanovuje všeobecný rámec pre rovnaké zaobchádzanie v zamestnaní a povolani (ďalej len „smernica“).¹ Cieľom smernice je v zmysle článku 1 a bodu 28 úvodných ustanovení zaviesť v členských štátoch uplatňovanie zásady rovnakého zaobchádzania vo vybraných oblastiach, pričom táto stanovuje minimálne požiadavky a ponecháva na členské štáty, či zavedú alebo naďalej ponechajú v platnosti výhodnejšie predpisy.

1 Článok 1 smernice Rady 2000/78/ES z 27. novembra 2000, ktorá stanovuje všeobecný rámec pre rovnaké zaobchádzanie v zamestnaní a povolani.

2 Článok 6 ods. 1 smernice Rady 2000/78/ES z 27. novembra 2000, ktorá stanovuje všeobecný rámec pre rovnaké zaobchádzanie v zamestnaní a povolani.

3 Pozri taktiež jednu z výnimiek stanovených smernicou v článku 6 ods. 2 smernice, ktorý umožňuje členským štátom určiť v zamestnaneckých systémoch sociálneho zabezpečenia stanovenie veku pre možnosť alebo nárok na odchod do starobného alebo invalidného dôchodku, vrátane stanovenia odlišných vekových hraníc v uvedených systémoch.

4 Vec C-144/04 Werner Mangold proti Rüdiger Helm z 22. novembra 2005.

5 Vec C-555/07 Seda Küçükdeveci proti Swedex GmbH and Co. KG.

V zmysle ustanovenia článku 2 ods. 1 smernica definuje pojem zásady rovnakého zaobchádzania nasledovne: „Na účely tejto smernice sa pod pojmom „zásada rovnakého zaobchádzania“ rozumie, že nemá existovať žiadna priama alebo nepriama diskriminácia založená na ktoromkoľvek z dôvodov uvedených v článku 1. Následne smernica rozlišuje a definuje pojmy priamej a nepriamej diskriminácie.

Zákonodarca Únie umožnil stanoviť členským štátom aplikovať rozdielne zaobchádzanie s osobami z dôvodu veku, ak toto je v kontexte vnútroštátnych právnych predpisov objektívne a primerane odôvodnené oprávneným cieľom, vrátane zákonnej politiky zamestnanosti, trhu práce a cieľov odbornej prípravy a ak prostriedky na dosiahnutie tohto cieľa sú primerané a nevyhnutné.² Z uvedeného je zrejmé, že rozdielne zaobchádzanie na základe veku bude považované za oprávnené v prípade, ak budú splnené nasledujúce dve podmienky:³

- 1) existencia oprávneného cieľa (ak je odôvodnený v kontexte vnútroštátnych predpisov) a
- 2) zachovanie zásady proporcionality.

Rozhodnutie vo veci Küçükdeveci

Zákaz diskriminácie na základe veku je v práve Únie považovaný za všeobecnú zásadu práva Únie,⁴ na ktorú odkazuje Súdny dvor aj v rozhodnutí vo veci Küçükdeveci⁵ z 19. januára 2010.

V rozhodnutí vo veci Küçükdeveci sa Súdny dvor zaoberal prejudiciálnou otázkou nemeckého súdu, či vnútroštátna právna úprava, ktorá na účely výpočtu dĺžky výpovednej doby nezohľadňuje dobu zamestnania odpracovanú zamestnancom pred dovŕšením 25. roka života, predstavuje rozdielne zaobchádzanie na základe veku zakázané právom Únie najmä primárnym právom a smernicou 2000/78.

JUDr. Katarína Procházková

vyštudovala Právnickú fakultu Trnavskej univerzity v Trnave. V súčasnosti je interným



doktorandom na katedre pracovného práva Právnickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave a zamestnancom Mestskej časti Bratislava – Ružinov, referent právneho oddelenia.

Venuje sa najmä otázkam diskriminácie v európskom práve.

Navrhovateľke pani Sede Küçükdeveci dala spoločnosť Swedex v decembri 2006 výpoveď, pričom zamestnávateľ vypočítal výpovednú dobu tak, ako keby p. Küçükdeveci pracovala v spoločnosti tri roky. V skutočnosti navrhovateľka pracovala v spoločnosti desať rokov, avšak v zmysle nemeckého občianskeho zákonníka (Bürgerliches Gesetzbuch, ďalej len „BGB“) sa doby zamestnania pred dovŕšením 25. roku života pre výpočet výpovednej doby nezohľadňujú.

P. Küçükdeveci napadla výpoveď na Arbeitsgericht Mönchengladbach a namietala, že ustanovenie BGB určujúce spôsob výpočtu výpovednej doby je v rozpore s právom Únie a predstavuje diskrimináciu na základe veku.

Posúdenie pôsobnosti smernice

Súdny dvor sa najskôr zaoberal otázkou či ide o vec, ktorá spadá do rámca smernice 2000/78. Dospel k rozhodnutiu, že dotknuté ustanovenie nemeckého občianskeho zákonníka ovplyvňuje podmienky prepúšťania zamestnancov, a preto je potrebné túto právnu úpravu považovať za tú, ktorá stanovuje pravidlá týkajúce sa podmienky prepúšťania zamestnancov.⁶

Existencia rozdielneho zaobchádzania

Ďalej Súdny dvor riešil otázku, či dotknutá právna úprava obsahuje rozdielne zaobchádzanie na základe veku. Dospel k záveru, že v danom prípade sú znevýhodňovaní mladší zamestnanci oproti starším. V prípade dvoch zamestnancov, ktorých pracovný pomer trvá 20 rokov by ten, ktorý v podniku začal pracovať ako 18-ročný mal nárok na výpovednú lehotu v dĺžke päť mesiacov, zatiaľ čo ten, ktorý začal pracovať ako 25-ročný mal nárok na výpovednú lehotu vo výmere sedem mesiacov. Mladší zamestnanci tak mohli byť aj napriek niekoľkoročnému pracovnému pomeru so zamestnávateľom pripravení o výhodu postupného predlžovania výpovednej doby na základe dĺžky trvania pracovného pomeru na rozdiel od starších zamestnancov.⁷ Z uvedeného Súdny dvor konštatuje, že vnútroštátna právna úprava zavádza rozdielne zaobchádzanie na základe vekového kritéria.

Posúdenie proporcionality

Tretím aspektom rozhodovania Súdneho dvora bolo posúdenie proporcionality a odôvodnenia takéhoto rozdielneho zaobchádzania na základe veku vo vzťahu k článku 6 ods. 1 smernice.

V zmysle článku 6 ods. 1 smernice: „Bez ohľadu na článok 2 ods. 2 členské štáty môžu stanoviť, že rozdiely v zaobchádzaní z dôvodu veku nie sú diskrimináciou, ak v kontexte vnútroštátnych právnych predpisov sú objektívne a primerane odôvodnené oprávneným cieľom, vrátane zákonnej politiky zamestnanosti, trhu práce a cieľov odbornej prípravy, a ak prostriedky na dosiahnutie tohto cieľa sú primerané a nevyhnutné.“⁸

Nemecká vláda predložila dva dôvody, ktorými odôvodnila rozdielne zaobchádzanie na základe veku. Jednak uviedla, že táto právna úprava má poskytnúť zamestnávateľom väčšiu flexibilitu v riadení personálnych otázok, ktorú by pri dlhších výpovedných lehotách nemali a na druhej strane predpokladá vyššiu flexibilitu mladších zamestnancov pri strate zamestnania. Podľa názoru nemeckej vlády mladší zamestnanci lepšie a rýchlejšie reagujú na stratu zamestnania a sú schopní rýchlejšie sa opätovne zamestnať.

Súdny dvor nevylúčil, že uvedené ciele pravdepodobne patria do rámca politiky zamestnanosti a trhu práce a následne skúmal primeranosť a nevyhnutnosť použitých prostriedkov. Tieto ciele vyhodnotil v závere síce ako oprávnené, avšak nepovažoval uvedené ustanovenie nemeckého BGB za primerané na dosiahnutie uvedeného cieľa, a teda podmienka proporcionality nebola zachovaná.⁹

6 vec C-555/07 Seda Küçükdeveci proti Swedex GmbH and Co. KG, bod 26.

7 tamže, bod 30.

8 smernica Rady 2000/78/ES z 27. novembra 2000, ktorá stanovuje všeobecný rámec pre rovnaké zaobchádzanie v zamestnaní a povolani.

9 vec C-555/07 Seda Küçükdeveci proti Swedex GmbH and Co. KG, bod 40

Problematické ustanovenie Zákonníka práce

Vo svetle rozhodnutia vo veci *Kücükdeveci* sa javí otázne ustanovenie slovenského Zákonníka práce a to konkrétne § 103 ods. 1 a 2:

„Základná výmera dovolenky je najmenej štyri týždne.

Dovolenka zamestnanca, ktorý do konca príslušného kalendárneho roka dovŕši najmenej 33 rokov veku, je najmenej päť týždňov.“

Idúc v šľapajách Súdneho dvora pri skúmaní, či by uvedené ustanovenie slovenského zákonníka práce mohlo byť v rozpore so zásadou rovnakého zaobchádzania na základe veku, treba najskôr zistiť, či uvedené ustanovenie spadá do pôsobnosti smernice 2000/78/ES.

Článok 3 ods. 1 písm. c) smernice vymedzuje jej pôsobnosť vo vzťahu k podmienkam zamestnania a pracovným podmienkam vrátane podmienok prepúšťania a odmeňovania.

V zmysle § 43 ods. 2 Zákonníka práce:

„Zamestnávateľ v pracovnej zmluve uvedie okrem náležitostí podľa odseku 1 aj ďalšie pracovné podmienky, a to výplatné termíny, pracovný čas, výmeru dovolenky a dĺžku výpovednej doby.“

Je zrejmé, že právo na platenú ročnú dovolenku spadá do pôsobnosti smernice aj s ohľadom na fakt, že uvedené právo predstavuje jedno z najdôležitejších sociálnych práv Únie, čo judikoval Súdny dvor aj vo veci *BECTU*.¹⁰

„Z toho vyplýva, že nárok každého pracovníka na platenú dovolenku za kalendárny rok, musí byť považovaný za obzvlášť dôležitú zásadu sociálneho práva Spoločenstva (Únie), z ktorej nemôžu existovať žiadne výnimky a vykonávanie ktorej môže byť obmedzené príslušnými vnútroštátnymi orgánmi iba z dôvodov výslovne stanovených v smernici 93/104.“¹¹

Generálna advokátka Verica Trstenjak vo svojom návrhu k veci *Dominguez*¹² sa dokonca zaoberala otázkou, či nejde o všeobecnú zásadu práva Únie.¹³

Ďalej je potrebné určiť, či ide o takú vnútroštátnu právnu úpravu, ktorá obsahuje rozdielne zaobchádzanie na základe veku. V tomto prípade je nepochybné, že táto právna úprava zvyhodňuje starších zamestnancov na úkor mladších bez uvedenia ďalších podmienok, zakladá rozdielne zaobchádzanie medzi mladšími a staršími zamestnancami. Použijúc analogicky úvahu Súdneho dvora z odôvodnenia rozhodnutia vo veci *Kücükdeveci* tak v prípade zamestnancov, z ktorých mladší 27 - ročný pracuje v podniku 7 rokov a starší, ktorý vstúpil do pracovnoprávných vzťahov ako 33 - ročný, by mladší z nich mal aj napriek skutočnosti, že odpracoval 7 rokov nárok na 4 týždne dovolenky, zatiaľ čo starší, bez ohľadu na počet rokov, počas ktorých bol zapojený do pracovného procesu, by mal nárok na 5 týždňov dovolenky.

Dôvodová správa k dotknutej novele

Jediným zdrojom, ktorý nám môže osvetliť odôvodnenosť takejto právnej úpravy je dôvodová správa k zákonu č. 257/2011 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony. Táto v bode 79 ako dôvod pre zmenu právnej úpravy¹⁴ uvádza neprimeranú záťaž zamestnávateľa pri skúmaní, či táto podmienka bola splnená. Taktiež poukazuje na aplikačnú prax, ktorá vyhodnotila ako problém ťažkosti s dokumentmi, ktorými má zamestnanec preukázať trvanie pracovného pomeru. Dôvodová správa predpokladá, že väčšina zamestnancov by splnila podmienky podľa súčasne platného modelu, ako aj podľa navrhovaného modelu dosiahnutím veku 33 rokov, ... pričom tento postup sa javí ako jednoduchší, prehľadnejší a spravodlivejší princíp.¹⁵

Napriek skutočnosti, že dôvodová správa odôvodňuje zmenu a vysvetľuje ju iba jednoduchosťou a prehľadnosťou novej právnej úpravy poukazuje aj na to, že ide o spravodlivejší princíp, bez toho, aby uviedla v čom.

Naopak, ako spravodlivejší sa nám javí kvázi „zásluhový“ systém zohľadňujúci počet odpracovaných rokov, a teda právo zamestnanca na dlhšiu výmeru dovolenky práve z dôvodu, zjednodušené povedané, „pracovnej únavy“ a nie veku.

Podľa nášho názoru zjednodušenie administratívnej záťaže zamestnávateľa nie je odôvodneným cieľom ani v zmysle článku 6 ods. 1 smernice a ani v zmysle judikatúry Súdneho dvora a aj v prípade, ak by zaň bol považovaný, nie je možné hovoriť v takom prípade o zachovaní zásady

10 The Queen v Secretary of State for Trade and Industry, ex parte Broadcasting, Entertainment, Cinematographic and Theatre Union (BECTU), 26. jún 2001

11 tamže, bod. 43

12 Vec C-282/10 Maribel Dominguez proti Centre informatique du Centre Ouest Atlantique proti Préfet de la région Centre,

13 Návrh generálnej advokátky Verici Trstenjak k veci C-282/10 Maribel Dominguez proti Centre informatique du Centre Ouest Atlantique proti Préfet de la région Centre, body 144 a nasl.

14 do 31. 12. 2011 bolo účinné znenie zákona č. 311/2001 Z. z. Zákonníka práce, kedy dlhšia výmera dovolenky bola viazaná na trvanie 15 rokov pracovného pomeru po 18. roku veku.

15 Dôvodová správa k zákonu č. 257/2011 Z. z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony, osobitná časť, bod 78

proporcionality. Pre podporu tohto záveru uvádzame časť odôvodnenia Súdneho dvora vo veci *Kücükdeveci*:

„Uvedená právna úprava však aj napriek tomu nie je primeraná na dosiahnutie uvedeného cieľa, pretože sa vzťahuje na všetkých zamestnancov, ktorý uzavreli pracovný pomer so zamestnávateľom pred dovŕšením 25. roku, bez ohľadu na ich vek v čase prepustenia.“¹⁶

Slovenská právna úprava v § 103 ods. 1 a 2 za jedinú kritérium pre priznanie vyššej výmery dovolenky považuje vek bez ďalšieho.

Vec Hennigs

V rozhodnutí vo veci *Hennigs*¹⁷ Súdny dvor rozhodoval spor medzi žalobcami (súkromnými osobami) a ich zamestnávateľmi (Eisenbahn-Bundesamt a Land Berlin). Sťažovatelia namietali svoje zaradenie do mzdového stupňa. V krátkosti - platové pomery zmluvných zamestnancov spolkovej krajiny Berlín sa spravovali kolektívnou zmluvou pre zmluvných zamestnancov spolkovej verejnej služby (ďalej len „BAT“). Kolektívna zmluva obdobne ako napríklad náš zákon o odmeňovaní niektorých zamestnancov pri výkone práce vo verejnom záujme¹⁸, upravovala platové pomery zamestnancov na základe platových tried a stupňov. Zatiaľ čo zaradenie do platovej triedy určoval charakter práce, zaradenie do platového stupňa bolo určené vekom zamestnanca.¹⁹ Žalobcovia tvrdili, že zaradenie do platového stupňa na základe veku predstavuje rozdielne zaobchádzanie na základe veku. Súdny dvor v odôvodnení rozhodnutia uvádza:

„Z uvedeného teda vyplýva, že základná mzda dvoch zamestnancov s nástupom do zamestnania v rovnaký deň a s rovnakou mzdovou triedou sa líši na základe ich veku v momente nástupu do zamestnania. To znamená, že títo dvaja zamestnanci sú v porovnateľnej situácii a že základná mzda jedného z nich je nižšia ako základná mzda toho druhého. S takýmto zamestnancom sa teda na základe veku zaobchádza menej priaznivo ako s druhým zamestnancom.“²⁰

Súdny dvor tak konštatoval rozdielnosť zaobchádzania na základe veku.

Nemecká vláda sa snažila diskrimináciu zdôvodniť kompenzáciou vyšších finančných potrieb starších zamestnancov vyplývajúcich z ich sociálneho zázemia.²¹ Súdny dvor ale k uvedenému vyslovil, že sa nepreukázala existencia priamej súvislosti medzi vekom zamestnanca a jeho finančnými potrebami.²²

Zaujímať je, ale v súvislosti s komparáciou k vyššie citovanej dôvodovej správe k novele slovenského zákonníka práce, argumentácia nemeckej vlády v predmetnej veci:

„Nemecká vláda vo svojich pripomienkach predložených Súdnemu dvoru spresňuje, že kritérium veku stanovené pre výpočet základnej mzdy pri nástupe do zamestnania predstavuje len jednoduchší spôsob kategorizácie zamestnancov s ohľadom na ich celkovú odbornú prax.“²³

Nemecko preto, rovnako ako slovenská vláda v dôvodovej správe, okrem iného, argumentovalo zjednodušením určitej administratívnej záťaže. Nemecká vláda ale v konečnom dôsledku uviedla ako hlavný cieľ dotknutej právnej úpravy zohľadnenie odbornej praxe zamestnancov.²⁴

Obdobne aj slovenský zákonodarca vo svojom výpočte prišiel k predpokladu, že väčšina zamestnancov by splnila podmienky (nároku na päť týždňovú výmeru dovolenky) podľa súčasného platného modelu, ako aj podľa navrhovaného modelu dosiahnutím veku 33 rokov.²⁵

Za logickejšiu a prijateľnejšiu argumentácia v dôvodovej správe sa nám javí argumentácia založená na predpoklade, že u osoby nad 33 rokov je predpoklad odbornej praxe vyšší ako u osoby mladšej. V dôvodovej správe k novele je z kontextu však zjavné, že hlavným cieľom bolo iba zjednodušenie administratívy. Nasledovné uviedol aj vtedajší minister práce sociálnych vecí a rodiny Jozef Mihal:

„To (predchádzajúca úprava, pozn. autorky) predstavuje zložitý administratívny proces dokladovania. Navrhujeme preto, aby sa to nahradilo jednoduchým princípom, že ak pracovník dosiahne vek 33 rokov, má nárok na 5 týždňov dovolenky v roku. Miernu to zvýhodní zamestnancov, ale neznamená to nijaké poškodenie zamestnávateľov. Naopak, ubudne im administratíva.“²⁶

V rozhodnutí vo veci *Cadman*²⁷ Súdny dvor judikoval nasledovne:

„Týmto stanoviskom Súdny dvor uznal, že odmeňovanie, najmä získanej skúsenosti, na základe ktorej je zamestnanec schopný lepšie zvládnuť svoje úlohy, predstavuje legitímny cieľ mzdovej politiky.“²⁸

16 C-555/07 Seda Küçükdeveci proti Swedex GmbH and Co. KG

17 C-297/10, Sabine Hennigs proti Eisenbahn-Bundesamt, Land Berlin proti Alexandrovi Maiovio, 8. september 2011

18 Zákon č. 553/2003 Z. z. o odmeňovaní niektorých zamestnancov pri výkone práce vo verejnom záujme

19 Zákon č. 553/2003 Z. z. zaraďuje zamestnancov do platových tried obdobne, do platového stupňa sú zamestnanci vo verejnom záujme zaraďovaný podľa počtu rokov praxe.

20 C-297/10, Sabine Hennigs proti Eisenbahn-Bundesamt, Land Berlin proti Alexandrovi Maiovio, 8. september 2011, bod 58

21 tamže, bod 70

22 tamže

23 C-297/10, Sabine Hennigs proti Eisenbahn-Bundesamt, Land Berlin proti Alexandrovi Maiovio, 8. september 2011, bod 70

24 tamže, bod 71

25 dôvodová správa k zákonu č. 257/2011 Z. z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony, osobitná časť, bod 78

26 Tasr, 28. 02. 2011, in denník SME: <http://ekonomika.sme.sk/c/5785625/mihal-od-veku-33-rokov-by-mali-mat-zamestnanci-narok-na-dlhshiu-dovolenku.html>

27 C-17/05 B. F. Cadman proti Health & Safety Executive, 3. október 2006.

28 tamže, bod 34.

29 pozri vyššie.

30 Predpoklad väčšej Odbornej praxe u starších zamestnancov.

31 C-297/10, Sabine Hennigs proti Eisenbahn-Bundesamt, Land Berlin proti Alexandrovi Maiovio, 8. september 2011, bod 75

32 C-297/10, Sabine Hennigs proti Eisenbahn-Bundesamt, Land Berlin proti Alexandrovi Maiovio, 8. september 2011, bod 77.

Na základe uvedeného a aj na základe skutočností uvedených vyššie považujeme dôvodovú správu k novele za nešťastnú, keďže tak, ako je uvedené v rozhodnutí vo veci *Cadman*, bolo možné dôvodiť zmenu aj inak.²⁹ Za oprávnený cieľ v zmysle smernice či judikatúry nie je možné považovať zjednodušenie administratívnej záťaže zamestnávateľa prípadne zamestnanca. V tejto súvislosti je skôr otázkou, prečo neexistuje v Slovenskej republike prepojenie medzi jednotlivými orgánmi verejnej správy, ktoré by nevyžadovalo takúto záťaž subjektov pracovno-právnych vzťahov. To je však už iná téma.

Súdny dvor uznal oprávnenosť nemeckej právnej úpravy, čo sa týka cieľa, ktorý sa mal napadnutou právnou úpravou dosiahnuť.³⁰ Avšak prostriedky použité na dosiahnutie stanoveného cieľa nevyhodnotil ako primerané:

„... je nutné konštatovať, že úvodné zaradenie zamestnanca bez akejkoľvek odbornej praxe do konkrétneho stupňa v rámci konkrétnej mzdovej triedy pri jeho nástupe do zamestnania sa zakladá výlučne na jeho veku.“³¹

A taktiež dokonca načrtol aj možnosť použitia primeraných prostriedkov na dosiahnutie stanoveného cieľa:

„V tejto súvislosti treba uviesť, že kritérium založené na odpracovaných rokoch alebo nadobudnutej odbornej praxi bez zohľadnenia veku sa z hľadiska smernice 2000/78 pre dosiahnutie uvedeného oprávneného cieľa javí ako vhodnejšie.“³²

Vo vyššie citovanej judikatúre Súdny dvor zjavným spôsobom stanovil zákaz diskriminácie na základe veku bez existencie oprávneného cieľa a dodržania zásady proporcionality.

Záver

Ustanovenie § 103 ods. 1 a 2 slovenského Zákonníka práce vo svetle uvedených rozhodnutí Súdneho dvora podľa nášho názoru zakladá diskrimináciu na základe veku. Ak by aj argumentom slovenskej vlády na použitie takejto právnej úpravy bol oprávnený cieľ (napríklad právo na vyššiu výmeru dovolenky za rok priznaný na základe prezumovanej praxe), podmienka primeranosti prostriedkov použitých na dosiahnutie uvedeného cieľa by podľa nášho názoru nebola splnená, pretože táto úprava za jediné kritérium pre priznanie vyššej výmery dovolenky považuje vek osoby bez ďalšieho.

Tak ako Súdny dvor uviedol v bode 77 rozhodnutia vo veci *Hennigs*, ako vhodnejšia v súvislosti so zákazom diskriminácie na základe veku sa javí slovenská právna úprava práva na platenú ročnú dovolenku účinná do 31. 12. 2011, viazaná nie na vek zamestnanca, ale na počet odpracovaných rokov. ■

RESUMÉ

Diskriminácia na základe veku v slovenskom Zákonníku práce? Pohľad z perspektívy legislatívy Európskej únie a judikatúry Súdneho dvora Európskej únie.

Autorka sa v článku zaoberá právom na platenú ročnú dovolenku v slovenskom Zákonníku práce a možnosťou, že platná a účinná právna úprava práva na platenú ročnú dovolenku zakladá diskrimináciu zamestnanca na základe veku. Autorka poukazuje najmä na judikatúru Súdneho dvora Európskej únie týkajúcu sa diskriminácie na základe veku.

SUMMARY

Age Discrimination in the Slovak Labour Code? Perspective of the EU Legislation and Case Law of the Court of Justice of the European Union

The author in her article deals with the entitlement to a paid annual leave in the Slovak Labour Code, and with the possibility that the applicable and effective legislation governing the stat-

utory leave entitlement establishes discrimination of employees on the basis of their age. The author mainly points to the case law of the Court of Justice of the European Union related to age discrimination.

ZUSAMMENFASSUNG

Diskriminierung wegen Alter im slowakischen Arbeitsgesetzbuch? Anschauung von der Sicht der Legislative der Europäischen Union und der Rechtsprechung des Gerichtshofes der Europäischen Union.

Die Autorin befasst sich im Artikel mit dem Recht auf einen bezahlten Karenzurlaub im slowakischen Arbeitsgesetzbuch und der Möglichkeit, dass die rechtswirksame und rechtsgültige Regelung des Rechtes auf bezahlten jährlichen Karenzurlaub die Diskriminierung des Dienstnehmers wegen Alter gründet. Die Autorin verweist insbesondere auf die Rechtsprechung des Gerichtshofes der Europäischen Union betreffend die Diskriminierung wegen Alter.

Z ROZHODNUTÍ NAJvyššieho súdu SR

Dôkazné bremeno v konaní o zaplatenie tarifnej odmeny advokáta

Zmluvná pokuta ako základ na určenie tarifnej odmeny



1 § 1 ods. 2 vyhlášky č. 655/2004 Z. z.:

„Odmena advokáta sa určuje na základe dohody medzi advokátom a jeho klientom (ďalej len „zmluvná odmena“); ak nedôjde k dohode, na určenie odmeny advokáta sa použijú ustanovenia tejto vyhlášky o tarifnej odmene (§ 9 až 14).“

2 § 2 vyhl. č. 163/2002 Z. z.:

„(1) Pri uzatváraní zmluvy o poskytnutí právnych služieb môže advokát dohodnúť s klientom spôsob a výšku zmluvnej odmeny. Výška zmluvnej odmeny musí byť v súlade s dobrými mravmi.

(2) Ak nedôjde k dohode podľa odseku 1, na určenie odmeny advokáta sa použijú ustanovenia tejto vyhlášky o základnej sadzbe tarifnej odmeny.“

3 § 2 vyhl. č. 240/1990 Zb.:

„(1) Pri uzatváraní zmluvy o poskytnutí právnej pomoci sa môže advokát dohodnúť s klientom na druhu zmluvnej odmeny.

Ak chce byť advokát úspešný v konaní o zaplatenie odmeny za právnu pomoc poskytnutú klientovi, v ktorom prichádza do úvahy uplatnenie nevyvrátiteľnej domnienky určenia odmeny advokáta podľa ustanovení advokátskej tarify o tarifnej odmene (§ 1 ods. 2 vyhlášky č. 655/2004 Z. z.,¹ resp. § 2 ods. 2 vyhlášky č. 163/2002 Z. z.² a č. 240/1990 Zb.),³ musí nielen preukázať poskytnutie právnej služby, ale aj tvrdiť, že sa s klientom nedohodol na zmluvnej odmene a označiť dôkazy na preukázanie týchto skutkových tvrdení, z ktorých by bolo možné usúdiť, že jeho tvrdenia zodpovedajú skutočnosti.

Ak je predmetom konania zaplatenie zmluvnej pokuty, ktorej výška je viazaná na narastajúce dni omeškania dlžníka, nejde o opakujúce sa plnenie v zmysle § 10 ods. 3 advokátskej tarify č. 655/2004 Z. z.⁴ (§ 13 ods. 2 vyhlášky č. 163/2002 Z. z.⁵ a č. 240/1990 Zb.).⁶

*Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky
sp. zn. 3M Cdo 8/2011 zo dňa 9. mája 2012*

Dotknuté ustanovenia:

- § 24 ods. 1 zák. č. 586/2003 Z. z. o advokácii
- § 1 ods. 2, § 10 ods. 3 advokátskej tarify č. 655/2004 Z. z.
(§ 2 ods. 2, § 13 ods. 2 vyhlášky č. 163/2002 Z. z., č. 240/1990 Zb.)

Návrhom doručeným okresnému súdu sa navrhovateľ (advokát) domáhal, aby súd uložil odporcovi povinnosť zaplatiť mu odmenu za právne zastupovanie vo výške podľa všeobecných ustanovení advokátskej tarify o tarifnej odmene (vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 240/1990 Zb. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnej pomoci, resp. vyhlášky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnej služby). Medzi účastníkmi nebolo sporné, že navrhovateľ zastupoval odporcu v občianskom súdnom konaní, v ktorom mu poskytol právnu pomoc, ale otázka, či účastníci medzi sebou dohodli zmluvnú (podielovú) odmenu advokáta, ktorá mala byť advokátovi zaplatená len v prípade úplného úspechu klienta v konaní, alebo či sa mala uplatniť domnienka o dohode mimozmluvnej (tarifnej) odmeny advokáta.⁷ Účastníci zmluvu o právnej pomoci neuzatvorili v písomnej forme. Odporca tvrdil, že s navrhovateľom sa dohodli na podielovej odmene, avšak iba pre prípad jeho plného úspechu v konaní. Navrhovateľ uzavretie dohody s takýmto obsahom popieral. Predmetom konania, v ktorom navrhovateľ zastupoval odporcu, bolo zaplatenie zmluvnej po-

kuty uplatnenej v časti ako nemenná suma a v časti v percentuálnej výške z istiny za každý deň omeškania až do zaplatenia.

Okresný súd návrhu sčasti vyhovel, keď vychádzal z toho, že navrhovateľovi patrí tarifná odmena za úkony právnej pomoci a právnej služby podľa advokátskej tarify a sčasti návrh zamietol s odôvodnením, že navrhovateľ počítal svoju odmenu z nesprávneho základu.

Na odvolanie oboch účastníkov konania krajský súd v odvolaní napadnutej časti rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil. V odôvodnení rozsudku poukázal na vecne správne skutkové a právne závery prvostupňového súdu, s ktorým sa stotožnil aj čo do spôsobu výpočtu a rozsahu priznanej tarifnej odmeny patriacej navrhovateľovi.

Na základe podnetu odporcu generálny prokurátor uvedené rozhodnutia okresného a krajského súdu napadol mimoriadnym dovolaním. Poukázal na to, že pri posúdení právneho základu uplatneného nároku konajúce súdy bez bližšieho vysvetlenia vychádzali z fikcie, že došlo k dohode na tarifnej odmene advokáta a vyslovil názor, že aplikácia právnej domnienky vyplývajúcej z § 2 ods. 2 vyhlášky č. 240/1990 Zb. bez viazanosti na zistený skutkový stav by predstavovala nepomerne zvýhodnenie advokáta voči jeho klientovi s možnosťou zneužitia tohto ustanovenia vo svoj prospech. Za neprípustné považoval, aby súdy v konaní zaťažili dôkazným bremenom len klienta a právny nárok advokáta uznali iba na základe domnienky bez toho, aby advokát niesol svoje dôkazné bremeno na tvrdenia o skutočnostiach, o ktorých sa s klientom dohodol. Pochybenie konajúcich súdov videl aj vo výpočte tarifnej odmeny z hodnoty sporu, ktorým bola zmluvná pokuta stanovená percentuálne. Podľa názoru generálneho prokurátora zmluvná pokuta za porušenie zmluvnej povinnosti je opakujúcim sa plnením podľa § 13 ods. 2 vyhlášky č. 240/1990 Zb. Keďže počet opakujúcich sa plnení ku dňu vydania konečného rozhodnutia v predmetnom konaní presiahol čas dlhší než tri roky, mal súd pri výpočte tarifnej odmeny ustáliť hodnotu sporu najviac na trojnásobok hodnoty ročného plnenia. Súd tak ale nepostupoval a započítal do hodnoty veci postupne všetky čiastkové zmluvné pokuty vo výške, ktorú vypočítal k tomu-ktorému dňu vykonania úkonu právnej pomoci, nedbajúc pritom na obmedzenia v zmysle § 13 ods. 2 vyhlášky č. 240/1990 Zb. So zreteľom na uvedené generálny prokurátor žiadal, aby najvyšší súd napadnuté rozhodnutia zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

Navrhovateľ vo vyjadrení k mimoriadnemu dovolaniu uviedol, že bolo procesnou povinnosťou odporcu, aby preukázal existenciu ním tvrdenej dohody o podielovej odmene. Uzavretím zmluvy o právnej pomoci bol podľa navrhovateľa v danej veci založený právny vzťah advokáta a klienta, podstatným znakom ktorého je odplatosť; z uvedeného dôvodu mal za to, že mu za zastupovanie odporcu v konaní bezpochyby patrila odmena. Názor generálneho prokurátora, ktorý považoval zmluvnú pokutu za hodnotu opakujúceho sa plnenia v zmysle § 13 ods. 2 advokátskej tarify, považoval za nesprávny, pretože zmluvná pokuta bola v predmetnom záväzkovom právnom vzťahu nepochybne plnením jednorazovým.

Najvyšší súd rozhodujúci o mimoriadnom dovolaní po preskúmaní napadnutých rozhodnutí dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie bolo podané opodstatnene.

V úvode poukázal na to, že advokát poskytuje právnu pomoc spravidla za odmenu a má právo požadovať na ňu primeraný preddavok (§ 19 ods. 1 zákona č. 132/1990 Zb. o advokácii).⁸ Konštatoval, že právny vzťah zastúpenia klienta advokátom sa zakladá zmluvou o poskytnutí právnej pomoci a uviedol: „Pokiaľ v prípade niektorých iných zmlúv je absencia dohody o konkrétnej odplate za poskytnuté plnenie spravidla sankcionovaná neplatnosťou zmluvy, v prípade zmluvy o právnej pomoci je tento následok vylúčený právnou úpravou, ktorá stanovuje nevyvrátiteľnú domnienku dohody o tarifnej odmene advokáta (§ 2 ods. 2 vyhlášky č. 240/1990 Zb. a § 2 ods. 2 vyhlášky č. 163/2002 Z. z.). To, že absencia dohody o konkrétnej odmene advokáta nie je v prípade zmluvy o právnej pomoci dôvodom zakladajúcim neplatnosť tejto zmluvy však neznamená, že pri uzatváraní zmluvy o poskytnutí právnej pomoci nemá odmena advokáta za poskytnutú právnu pomoc právny význam. Dohoda o odmene advokáta má aj tu význam – je buď výsledkom rokovania advokáta s klientom, alebo dôsledkom uplatnenia zákonnej domnienky.“

Podľa Najvyššieho súdu SR mala vo veci kľúčový význam otázka, či medzi navrhovateľom a odporcom došlo k dohode o zmluvnej odmene za právnu pomoc. „Ak totiž bola dohodnutá zmluvná odmena, jej základ a výška sa určovali diametrálne odlišne od spôsobu, ktorý v danom prípade napokon zvolili súdy – pokiaľ sa advokát s klientom dohodli na podielovej (zmluvnej) odmene, pre jej výpočet nemala aplikácia ustanovení o tarifnej odmene žiadne opodstatnenie.“

(2) Ak nedôjde k dohode podľa odseku 1, predpokladá sa, že sa advokát dohodol s klientom na odmene určenej podľa ustanovení tejto vyhlášky o tarifnej odmene.“

4 § 10 ods. 3 vyhlášky

č. 655/2004 Z. z.:

„Ak je predmetom právnej služby opakujúce sa plnenie, tarifná hodnota sa určí súčtom hodnôt týchto plnení; ak ide o plnenie na čas dlhší ako päť rokov alebo o plnenie na čas neurčitý, tarifnou hodnotou je päťnásobok ročného plnenia.“

5 § 13 ods. 2 vyhlášky

č. 163/2002 Z. z.:

„Hodnota opakujúcich sa plnení sa určí súčtom hodnôt týchto plnení. Ak ide o plnenie na čas dlhší ako päť rokov alebo na čas neurčitý, určí sa päťnásobkom hodnoty ročného plnenia.“

6 § 13 ods. 2 vyhlášky

č. 240/1990 Zb.:

„Hodnota opakujúcich sa plnení sa určí súčtom hodnôt týchto plnení; ak ide však o plnenie na dobu dlhšiu ako tri roky alebo na dobu neurčitú, určí sa len trojnásobkom hodnoty ročného plnenia.“

7 Vyhlášky č. 240/1990

Zb. a č. 163/2002 Z. z., obdobne ako aj vyhláška č. 655/2004 Z. z., rozlišujú zmluvnú a mimozmluvnú odmenu advokáta. Pri uzatváraní zmluvy o poskytnutí právnej pomoci sa advokát môže dohodnúť s klientom na zmluvnej odmene; ak k dohode o zmluvnej odmene nedôjde, na určenie odmeny advokáta sa použijú ustanovenia o tarifnej odmene (§ 2 ods. 1, 2 vyhlášky č. 240/1990 Zb. a č. 163/2002 Z. z., § 1 ods. 2 vyhlášky č. 655/2004 Z. z.). Podielová odmena môže

byť dohodnutá vo forme podielu na hodnote veci, ktorá je predmetom konania pred súdom alebo iným orgánom, ak výsledok tohto konania je podľa okolností prípadu veľmi neistý a advokát o tom klienta poučil; advokát má právo na dohodnutú podielovú odmenu len za predpokladu, že klient mal plný úspech vo veci (§ 10, § 11 vyhlášky č. 240/1990 Zb. a č. 163/2002 Z. z., § 7, § 8 vyhlášky č. 655/2004 Z. z.).

8 § 19 ods. 1

zákona č. 132/1990 Zb. o advokácii:

„Advokát poskytuje právnu pomoc spravidla za odmenu a má právo požadovať na ňu primeraný preddavok.“

(Obdobne § 24 ods. 1 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii:

„Advokát poskytuje právne služby za odmenu a má právo požadovať za ne primeraný preddavok.“

Najvyšší súd mal za to, že napriek konštrukcii nevyvrátiteľnej domnienky upravenej v § 2 ods. 2 vyhlášok č. 240/1990 Zb. a č. 163/2002 Z. z. sa navrhovateľ nemohol v rámci plnenia svojich základných procesných povinností obmedziť len na tvrdenie a preukázanie toho, že odporcovi poskytol právnu pomoc. Navrhovateľ mal so zreteľom na konkrétne skutkové okolnosti tvrdiť a dôkazmi preukazovať svoj nárok, pretože „ani v konaní s takýmto predmetom nebol navrhovateľ procesným subjektom, ktorého by sa uvedené procesné povinnosti netýkali; pokiaľ chcel byť v konaní úspešný, musel nielen tvrdiť, že nedošlo k dohode o zmluvnej odmene, ale mal aj označiť dôkazy na preukázanie skutkových okolností, z ktorých by bolo možné usúdiť, že jeho tvrdenia zodpovedajú skutočnosti. Na tom nič nemení, že odporca, pokiaľ chcel byť v konaní úspešný, mal procesnú povinnosť tvrdiť existenciu dohody o zmluvnej odmene a označiť dôkazy, ktoré tieto tvrdenia preukazujú.“

Tým, že navrhovateľ popieral dojednanie zmluvnej odmeny s odporcom, podľa najvyššieho súdu ešte v potrebnej miere nesplnil svoju povinnosť tvrdenia. Argumentáciu navrhovateľa, že nemožno preukázať neexistujúcu skutočnosť, síce považoval za opodstatnenú, zároveň však konštatoval: „Napriek tomu ale bolo na navrhovateľovi, aby v rámci plnenia svojich základných procesných povinností podrobne vysvetlil skutkový rámec predzmluvných rokovanií s odporcom (t. j. „aby preukázal, čo sa stalo“) a aby k svojim skutkovým tvrdeniam adekvátne splnil svoju dôkaznú povinnosť.“ Podľa Najvyššieho súdu SR „ani prípad preukázania toho, že nedošlo k uzavretiu dohody o zmluvnej odmene nie je v praxi celkom vylúčený - o taký prípad môže ísť napríklad vtedy, ak svedkovia pred súdom potvrdia na jednej strane to, že v ich prítomnosti bola celkom jednoznačne uzavretá dohoda o poskytnutí právnej pomoci, na druhej strane to, že odmena za právnu pomoc nebola dohodnutá“. V tejto súvislosti Najvyšší súd zdôraznil: „Ani v konaní o zaplatenie odmeny advokátovi za právnu pomoc poskytnutú klientovi, v ktorom prípadne prichádza do úvahy uplatnenie nevyvrátiteľnej domnienky v zmysle § 2 ods. 2 vyhlášok č. 240/1990 Zb. a č. 163/2002 Z. z.), nemôže byť vecou navrhovateľa (advokáta) iba samo preukázanie poskytnutia právnej pomoci a nezaplatenia odmeny za poskytnutú právnu pomoc s tým, že všetky ostatné rozhodujúce skutkové okolnosti musí tvrdiť a preukazovať odporca (klient).“

Vzhľadom na absenciu dostatočného odôvodnenia pri riešení uvedenej otázky Najvyšší súd SR mimoriadnemu dovolaniu generálneho prokurátora vyhovel, napadnuté rozhodnutia ako nepreskúmateľné zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

Pokiaľ ide o otázku, či zmluvná pokuta mala čiastočne povahu opakujúceho sa plnenia, Najvyšší súd SR uviedol: „Zmluvná pokuta môže byť dohodnutá nielen ako pevne stanovená suma, ale tiež ako percento z istiny za určité časové obdobie; ak je jej výška viazaná na narastajúce dni omeškania dlžníka, vzniká veriteľovi každým dňom omeškania právo na „dennú“ zmluvnú pokutu. V čase posudzovania, v akej výške má účastník zmluvy právo na zmluvnú pokutu, nejde o opakujúce sa plnenie; ide o konkrétnu sumu (o opakujúce sa plnenie ide totiž vtedy, keď plnenie je vymedzené určením jednotlivých, opakujúcich sa a v budúcnosti splatných dávok).“

Odôvodnenie je redakčne krátené a upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia pod textom.

Právnu vetu a rozhodnutie spracovala: **JUDr. Zuzana Fabianová**
advokátska koncipientka

Zo zasadnutia predsedníctva SAK

Predsedníctvo Slovenskej advokátskej komory zasadalo 19. a 20. júna 2014 v sídle komory v Bratislave. Dôvodom na dvojdňové rokovanie bolo, že vzhľadom na počet pozvaných kolegov na piatkové zasadnutie by v rámci jedného dňa nebolo možné prerokovať celý program. Predseda komory JUDr. Hreždovič, ktorý viedol zasadnutie, upriamil pozornosť na zmenu v poradí prerokovaných bodov. Viacerí členovia P SAK na predošlých zasadnutiach vyslovili požiadavku predsunúť body, o ktorých sa predpokladá širšia diskusia, na úvod rokovania a body informatívneho charakteru zaradiť na jeho záver.

JUDr. Hreždovič na úvod zasadnutia privítal prítomných členov predsedníctva SAK a zástupkyňu revíznej komisie Mgr. Čižmárikovú. Členovia predsedníctva **schválili** navrhnutý program a za overovateľa zápisnice **určili** JUDr. Filipa.

Predseda komory informoval o výkone bežnej agendy v rámci svojej pôsobnosti a o stretnutí s prezidentom Notárskej komory k problematike priamych zápisov do obchodného registra. Letný seminár advokátov, ktorý sa konal začiatkom júna na Tálloch, vyhodnotil JUDr. Hreždovič po odbornej aj spoločenskej stránke veľmi pozitívne. Zároveň informoval o zastupovaní predsedu podpredsedami v letných mesiacoch s tým, že v júli ho v prípade neprítomnosti bude zastupovať JUDr. Olej a v auguste Mgr. Veverka.

Predsedníctvo po odporúčaní a dopracovaní pracovnej skupiny pre veci advokátske **schválilo** Uznesenie predsedníctva SAK o podrobnostiach pri ustanovovaní likvidátora alebo zástupcu podľa § 28 až 31 Advokátskeho poriadku, o úprave postupov pri likvidácii, o zániku spoločnosti, jej konkurze a reštrukturalizácii, ako aj pri vedení zoznamu zástupcov a s tým súvisiacich práv a povinností advokátov podľa § 37 Advokátskeho poriadku Slovenskej advokátskej komory. (Viď Vestník č. 39, ktorý bol distribuovaný spolu s Bulletinom slovenskej advokácie č. 6/2014.)

JUDr. Kalata predložil zatiaľ na úvahu návrh na zlúčenie niektorých predpisov SAK. Dôvodom predloženia písomného materiálu je zjednodušenie a sprehľadnenie existujúcich uznesení predsedníctva komory vo forme normatívnych aktov. Predsedníctvo SAK z bloku predpisov **zrušilo** Uznesenie P SAK č. 25/10/2011 z 10. novembra 2011 o podmienkach započítania inej právnej praxe do praxe advokátskeho koncipienta vzhľadom na jeho obsolentnosť. Predsedníctvo SAK bude o dopracovanom návrhu zlúčiť vybrané predpisy rokovať na jeseň 2014.

Komisia v zložení JUDr. Šiška, JUDr. Illeš a JUDr. Popovec predložila predsedníctvu návrh na postup pri výmene advokátskych preukazov. Po rokovaní s viacerými potenciálnymi dodávateľmi odporučili predsedníctvu subjekt, ktorý

ponúka riešenie optimalizované pre potreby SAK. Každá fyzická osoba môže mať na požiadanie vydaný zaručený elektronický podpis prevádzkovaný štátom, zákon o e-governmente zaviedol možnosť, aby Národný bezpečnostný úrad schvaľoval mandátne elektronické podpisy pre jednotlivé druhy zákonných oprávnení; k dnešnému dňu bol vydaný mandátny certifikát pre Ministerstvo vnútra SR a pre matriky. Mandátny certifikát umožní advokátovi konať v rozsahu jeho mandátu advokáta, ktorý je stanovený zákonom o advokácii a osobitnými predpismi bez nutnosti dvojstranných zmlúv o doručovaní tak, ako sa to deje v rámci colného alebo daňového konania. Členovia predsedníctva **schválili** výmenu preukazov a zároveň poverili JUDr. Hreždoviča v súčinnosti s vyššie menovanými členmi komisie rokovať s Ministerstvom spravodlivosti SR a s Národným bezpečnostným úradom o vydaní mandátneho certifikátu pre SAK.

JUDr. Kalata predložil návrh odpovedí na vybrané dopyty advokátov v súvislosti s výkonom advokácie, o ktorých rokovala pracovná skupina pre veci advokátske, resp. komisia pre zlučiteľnosť výkonu advokácie s inými povolaniami. Členovia predsedníctva predložené návrhy s úpravami vyplývajúcimi z diskusie **schválili**.

Predsedníctvo SAK **rozhodovalo** o žiadostiach advokátov a advokátskych koncipientov o zápis do zoznamov vedenských komorou, o vykonanie zmien v zápisoch v dôsledku zmeny zamestnávateľa, o započítanie inej právnej praxe a **prerokovalo** aj informácie o pozastavení výkonu advokácie, o zrušení pozastavenia a vyiarknutí zo zoznamu advokátov.

Na základe informácií Mgr. Fiačana o stave príprav komentára k Advokátskej tarife predsedníctvo SAK **požiadalo** členov autorského kolektívu o vypracovanie textu spolu s judikatúrou do konca júla 2014 a o dodanie príslušných častí komentára garantovi JUDr. Kerecmanovi.

Na záver prvého dňa rokovania P SAK **vzalo na vedomie** informáciu Mgr. Hellenbart o prípravách projektu spolupráce s Univerzitnou knižnicou v Bratislave – výstava *Advokácia včera a dnes*.

Pýta(j)te sa predsedníctva

Môže advokát poverený klientom na vykonanie úkonov právnych služieb späťne ustanoviť klienta, prípadne jeho zamestnanca na úkony spojené s vymáhaním pohľadávok?

Ak advokát prijme poverenie klienta vo vzťahu k vymáhaniu pohľadávok, na úkony v tomto vzťahu môže poveriť len svojho advokátskeho koncipienta alebo odborného zamestnanca, prípadne iného advokáta.

Na úvod druhého dňa rokovania členovia P SAK **rozhodovali** o žiadostiach súvisiacich s platením príspevku na činnosť SAK a príspevku do sociálneho fondu a **vzali na vedomie** zoznam advokátov, ktorí nezaplatili príspevok na činnosť SAK a príspevok do sociálneho fondu za rok 2014. Následne sa **oboznámili** so stavom hospodárenia komory za 1. štvrtrok 2014.

Na rokovaní predsedníctva sa zúčastnili aj zástupkyne mediálnej agentúry. Informovali o aktivitách za mesiac máj a predložili zámer osláv 25. výročia nezávislej advokácie, ktorý predsedníctvo **vzalo na vedomie**.

Oddelenie vzdelávania predložilo termíny jesenných seminárov advokátskych koncipientov, ktorý predsedníctvo schválilo a určilo moderátorov. Predsedníctvo SAK **schválilo** program XX. Slovenských dní práva, ktoré sa uskutočnia 2. a 3. októbra 2014 v Hoteli Devín v Bratislave.

Členovia P SAK **vzali na vedomie** informácie o súdnych konaniach, v ktorých je účastníkom Slovenská advokátska komora, so zameraním na statusové veci, vypratanie nebytových priestorov v budove SAK a vymáhanie pohľadávok.

Na základe informácií odboru medzinárodných vzťahov predsedníctvo SAK **vzalo na vedomie** správy z predchádzajúcich pracovných ciest a informáciu o príprave stretnutia predsedov advokátskych komôr strednej a východnej Európy a delegátov CCBE v septembri 2014 v Prahe a **poverilo** zástupcov komory účasťou na vybraných medzinárodných podujatiach v nadchádzajúcom období.

V rámci ďalšieho programu predsedníctvo **rozhodovalo** o návrhoch na pozastavenie výkonu advokácie podľa § 8 ods. 2 písm. b) a § 8 ods. 2 písm. c) a d) zákona o advokácii a návrhoch na vyčiarknutie zo zoznamu advokátov podľa § 7 ods. 1 písm. h) zákona o advokácii.

-no-

Jesenné semináre pre advokátskych koncipientov

III. ročník – trestné právo

11. – 13. 9. 2014, Vyhne, hotel Sitno

II. ročník – civilné právo

18. – 20. 9. 2014, Tále, hotel Partizán

III. ročník – trestné právo

16. – 18. 10. 2014, Tále, hotel Partizán

I. ročník – trestné právo

23. – 25. 10. 2014, Vyhne, hotel Sitno

III. ročník – trestné právo

6. – 8. 11. 2014, Tále, hotel Partizán

I. ročník – trestné právo

13. – 15. 11. 2014, Tále, hotel Partizán

II. ročník – civilné právo

20. – 22. 11. 2014, Vyhne, hotel Sitno

II. ročník – civilné právo

11. – 13. 12. 2014, Vyhne, hotel Sitno

Publikačná súťaž Bulletinu slovenskej advokácie

Redakčná rada Bulletinu slovenskej advokácie
vyhlásila aj pre rok 2014

XII. ročník publikačnej súťaže Bulletinu slovenskej advokácie pre študentov právnických fakúlt, advokátskych koncipientov a mladých advokátov do 35 rokov

Konkrétnu tému si účastníci súťaže zvolia sami. Podmienkou je aktuálnosť témy z teórie alebo praxe slovenského, európskeho alebo medzinárodného práva. Súťažný príspevok nesmie mať popisný charakter. Príspevky v rozsahu maximálne 34 000 znakov (vrátane medzier) treba poslať na adresu kancelárie SAK, Kolárska 4, 813 42 Bratislava, resp. e-mailom na ondrisova@sak.sk s označením „Publikačná súťaž BSA“. **Termín uzávierky je 30. november 2014.**

Porota zložená z členov redakčnej rady Bulletinu slovenskej advokácie príspevky vyhodnotí do konca decembra 2014. Pre autorov sú pripravené finančné ceny, porota má právo cenu neudelieť, resp. zvýšiť odmenu. Ceny budú autorom odozvané na tradičnom Novoročnom stretnutí právnikov v Bratislave v januári 2015.

Z DISCIPLINÁRNYCH ROZHODNUTÍ SAK

Finančné vysporiadanie s klientom a právo advokáta ponechať si náhradu trov konania

Advokát, ktorý v súvislosti s ukončením zastupovania klienta vec s klientom bezodkladne finančne nevysporiada a sumu klientovi priznanej náhrady trov konania si ponechá bez písomnej dohody s klientom, dopúšťa sa disciplinárneho previnenia podľa § 56 ods. 1 zákona o advokácii, pretože takýmto konaním porušuje povinnosti mu uložené podľa § 18 ods. 1 zákona o advokácii a § 10 a § 13 Advokátskeho poriadku SAK.

Ustanovenie § 149 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku upravuje tzv. platobné miesto a v konečnom dôsledku sleduje ochranu záujmov advokáta tým, že náhrada trov je vyplácaná na jeho účet, avšak zo zákona advokát nemá právo ponechať si klientovi prisúdenú náhradu trov konania inak, než na základe písomnej dohody s klientom.

Finančné vysporiadanie s klientom má obsahovať špecifikáciu právnych úkonov s uvedením hodnoty jednotlivých právnych úkonov a výpočet prijatých preddavkov od klienta, preto odkaz na vyčíslenie trov právneho zastúpenia v platobnom nemožno považovať za riadne vyúčtovanie trov právneho zastúpenia v súlade s § 13 Advokátskeho poriadku.

*Rozhodnutie VIII. disciplinárneho senátu SAK z 24. mája 2013
sp. zn. DS VIII.-68/12:1069/2012*

Dotknuté ustanovenia:

- § 18 ods. 1 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v platnom znení
- § 10 a § 13 Advokátskeho poriadku SAK zo dňa 16. júna 2010 v platnom znení

Rozhodnutím VIII. disciplinárneho senátu SAK z 24. 5. 2013 sp. zn. DS VIII.-68/12:1069/2012 bol disciplinárne obvinený advokát

uznaný za vinného

z disciplinárneho previnenia podľa ust. § 56 ods. 1 zákona o advokácii, pretože zavinene závažným spôsobom porušil povinnosti advokáta podľa § 18 ods. 1 zákona o advokácii¹ a § 10 štvrtá alinea a § 13 Advokátskeho poriadku SAK,²

tým, že

v súvislosti s ukončením zastupovania klienta – sťažovateľa A. B. v právnej veci o zaplatenie 7 525,07 EUR, vedenej na okresnom súde,

- 1) bezodkladne vec s klientom písomne finančne nevysporiadal a
- 2) sumu priznanej náhrady trov konania si ponechal bez písomnej dohody s klientom,

za čo mu bolo uložené

podľa § 56 ods. 2 písm. c.) zákona o advokácii disciplinárne opatrenie – **peňažná pokuta** vo výške **337,70 EUR**.

Podľa § 57 ods. 5 zákona o advokácii bola disciplinárne obvinenému advokátovi uložená povinnosť zaplatiť na účet Slovenskej advokátskej komory paušálne trovy disciplinárneho konania vo výške **337,70 EUR** v lehote do 15 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozhodnutia.

Z odôvodnenia:

Návrh na začatie disciplinárneho konania proti disciplinárne obvinenému advokátovi bol podaný na základe sťažnosti sťažovateľa, v ktorej uviedol, že disciplinárne obvinený zastupoval sťažovateľa ako navrhovateľa v konaní o zaplatenie 7 525,07 EUR vedenej na okresnom súde, v ktorom bol vydaný platobný rozkaz s uložením povinnosti odporcovi uhradiť žalovanú sumu a ako aj trovy právneho zastúpenia vo výške 683,85 EUR. Advokát následne zastupoval sťažovateľa aj v exekučnom konaní voči odporcovi – povinnému, pričom sťažovateľ namietal, že disciplinárne obvinený na konci právneho zastúpenia neurobil riadne vyúčtovanie právnych služieb a zároveň mal zadržiavať peniaze, ktoré boli určené pre sťažovateľa, ani ho neinformoval, že sú peniaze odporcom poukazané.

Disciplinárne obvinený vo svojom vyjadrení k sťažnosti uviedol, že každý poskytnutý právny úkon bol z jeho strany riadnym spôsobom vyúčtovaný a teda finančne vysporiadaný, pričom sťažovateľovi boli vystavené celkovo štyri faktúry. Vo vzťahu k ponechaniu si náhrady trov konania bez písomnej dohody s klientom disciplinárne obvinený uviedol, že v advokátskom poriadku platnom v čase, keď prevzal právne zastupovanie t. j. dňa 5. 2. 2010, nebola ustanovená povinná písomná forma takejto dohody.

Sťažovateľ vo výpovedi na pojednávaní dňa 24. 5. 2013 popísal okolnosti prevzatia právneho zastúpenia a jeho priebeh. Po prvom stretnutí sťažovateľ dostal faktúru vo výške 50 EUR za vykonanú konzultáciu. Pri niektorom zo stretnutí sťažovateľ žiadal informácie ohľadom platenia za právne služby, na čo mu bolo oznámené, že sa to bude riešiť priebežne. Za vyhotovenie návrhu na platobný rozkaz sťažovateľovi vystavili faktúru na sumu 100 EUR. Sťažovateľ ďalej uviedol, že až z platobného rozkazu zistil, aké sú trovy právneho zastúpenia. Po nadobudnutí právoplatnosti platobného rozkazu bola vec postúpená exekútorovi, avšak podľa tvrdenia sťažovateľa sťažovateľ nemal prehľad o priebehu exekúcie a výške vymoženej čiastky. Sťažovateľ sa viackrát dožadoval informácii od disciplinárne obvineného, avšak poskytnuté informácie boli strohé a ani z preposlaných e-mailových správ od exekútora nebolo možné zistiť, aká čiastka bola vymožená.

Po nahliadnutí do spisu u súdneho exekútora, pri ktorom sťažovateľ zistil, že niektoré e-maily preposielané mu od exekútora boli zmenené a že nie je pravda, že na účet disciplinárne obvineného neboli poukázané žiadne peniaze z exekúcie, sťažovateľ okamžite odvolal splnomocnenie disciplinárne obvinenému a žiadal o vyúčtovanie poskytnutých úkonov a rozpisanie trov právneho zastúpenia uvedených v platobnom rozkaze, čo mu však nebolo poskytnuté s poukazom na to, že je to v platobnom rozkaze. Ku dňu doručenia odvolania plnomocnenstva bolo sťažovateľovi advokátom poukázaných 305 EUR zo strany exekútora a následne mu bolo oznámené, aby doplatil zvyšok trov, nakoľko disciplinárne obvinenému bola zo strany exekútora uhradená iba suma 305 EUR. Sťažovateľ ďalej potvrdil, že nebol pred začatím právneho zastupovania informovaný o výške trov právneho zastupovania a na konci právneho zastupovania mu bola vystavená faktúra na sumu 378,85 EUR, bez konkrétnejšej špecifikácie výšky trov právneho zastúpenia.

Disciplinárny senát dospel na základe vykonaných dôkazov k týmto jednoznačným a nepochybným zisteniam:

Disciplinárne obvinený prevzal právne zastúpenie sťažovateľa a z vykonaného dokazovania bolo zrejme, že nedošlo k dohode medzi sťažovateľom a disciplinárne obvineným o tom, že advokát má nárok na prisúdenú náhradu trov konania. Disciplinárny senát nezistil z vykonaného dokazovania také skutočnosti, ktoré by preukazovali uzavretie tejto dohody bez ohľadu na formu takéhoto právneho úkonu. Disciplinárne obvinený bez takejto dohody nebol oprávnený ponechať si časť vymoženej náhrady trov konania, ktorá mu bol zaslaná zo strany exekútora. S poukazom na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR z 29. 6. 2010, sp. zn. 2 Cdo 205/2009, podľa ktoré-

ho „z § 142 ods. OSP a § 149 ods. 1 OSP vyplýva, že osobou oprávnenou na náhradu trov konania môže byť len účastník konania“, ustanovenie § 149 ods. 1 OSP upravuje tzv. platobné miesto a v konečnom dôsledku sleduje ochranu záujmov advokáta tým, že náhrada trov je vyplácaná na jeho účet. Zo zákona však nemá právo si tieto peniaze ponechať, ani ich zadržať inak, než na základe dohody s klientom, pričom je povinný vykonať vyúčtovanie.

V konaní nebolo preukázané, že disciplinárne obvinený po skončení právneho zastupovania finančné vec riadne vysporiadal. Finančné vysporiadanie by malo obsahovať špecifikáciu právnych úkonov s uvedením hodnoty jednotlivých právnych úkonov a výpočet prijatých preddavkov od klienta. Odkaz na platobný rozkaz, ako vyčíslenie trov právneho zastúpenia, nespĺňa tieto kritéria a nemožno ho považovať za riadne vyúčtovanie trov právneho zastúpenia v súlade s § 13 Advokátskeho poriadku. Za takéhoto skutkového stavu disciplinárne obvinený nekonal v súlade s § 18 ods. 1 zákona o advokácii, podľa ktorého je advokát povinný pri výkone advokácie chrániť a presadzovať záujmy klienta a riadiť sa jeho pokynmi.

Za tohto dôkazného stavu potom disciplinárny senát prijal právny záver o tom, že disciplinárne obvinený sa dopustil disciplinárneho previnenia, ako zavineného porušenia povinnosti vyplývajúcej zo zákona alebo predpisu komory spôsobom popísaným vo výrokovvej časti rozhodnutia.

Po verdikte o disciplinárnom previnení sa pri úvahách o disciplinárnom opatrení senát dôsledne riadil zákonnými podmienkami ukladania druhu a výmery disciplinárneho opatrenia v zmysle § 56 ods. 3 zákona o advokácii. Prihliadol pritom na závažnosť disciplinárneho previnenia a okolnosti, za ktorých došlo k jeho spáchaniu, k osobe advokáta, ktorý sa doteraz nedopustil žiadneho disciplinárneho previnenia.

Rozhodnutie je redakčne krátené, upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia pod textom.

Poznámky

1 § 18 ods. 1 zákona o advokácii:

„Advokát je povinný pri výkone advokácie chrániť a presadzovať práva a záujmy klienta a riadiť sa jeho pokynmi. Ak sú pokyny klienta v rozpore so všeobecne záväznými právnymi predpismi, nie je nimi viazaný. O tom klienta vhodným spôsobom poučí.“

2 § 10 štvrtá alinea Advokátskeho poriadku SAK:

„Advokát má nárok na sumu klientovi prisúdenej náhrady trov konania (§ 149 ods. 1 OSP) iba vtedy, ak sa na tom s klientom písomne dohodol.“

§ 13 Advokátskeho poriadku SAK:

„Po skončení zastúpenia sú advokát alebo spoločnosť povinní bez zbytočného odkladu vec s klientom písomne finančne vysporiadať a vrátiť mu všetky doklady, ktoré im zveril, alebo ktoré v mene klienta počas zastupovania prevzali. Vrátenie dokladov zverených klientom nesmie byť viazané na uhradenie odmeny za poskytovanie právnych služieb.“

Právnu vetu a rozhodnutie spracovala
Mgr. Tatiana Frištiková, advokátska koncipientka

POZVÁNKA

XX. Slovenské dni práva 2. – 3. októbra 2014, hotel Devín, Bratislava

Téma konferencie:

Nemajetková ujma v slovenskej aplikačnej praxi

Na konferenciu sa môžete prihlásiť prostredníctvom www.sak.sk v sekcii **Vzdelávanie a podujatia/Zoznam podujatí**. Po prihlásení Vám bude doručená na Vašu e-mailovú adresu uvedenú v záväznej prihláške správa o zaregistrovaní so zálohovou faktúrou, ktorú treba uhradiť najneskôr do dátumu splatnosti.

Termín uzávierky prihlášok je 21. septembra 2014.

Účastnícky poplatok pre advokátov je 99 eur (vrátane DPH), ktorý zahŕňa účasť na podujatí, zborník, občerstvenie, obed vo štvrtok a recepciu. Prihláška je záväzná. V prípade neúčasti Vám SAK účastnícky poplatok nevráti, namiesto Vás sa môže na konferencii zúčastniť kolega alebo kolegyňa.

Ubytovanie si každý účastník zabezpečuje vo vlastnej réžii.

Kontakt na organizátora: Blanka Farkašová – oddelenie výchovy a vzdelávania SAK, farkasova@sak.sk, tel. 02/20422747

Referáty

štvrtok 2. októbra 2014

■ Nemajetková ujma vo vzťahu k povinnému zmluvnému poisteniu

V rámci bloku vystúpi

JUDr. Imrich Fekete, CSc.

Právnická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave

JUDr. Martin Timcsák

advokát

JUDr. Jozefína Žáková,

generálna riaditeľka Slovenskej asociácie poisťovní

■ Nemajetková ujma pri ochrane osobnosti

V rámci bloku vystúpi

prof. JUDr. Ján Cirák, CSc.,

Právnická fakulta Paneurópskej vysokej školy v Bratislave

doc. JUDr. Jozef Vozár, CSc.

Ústav štátu a práva SAV

JUDr. Jana Bajánková

Najvyšší súd SR

piatok 3. októbra 2014

■ Nemajetková ujma pri nekalej súťaži

prof. JUDr. Petr Hajn, Dr.Sc.,

Právnická fakulta Masarykovej Univerzity v Brne

JUDr. Andrea Moravčíková,

Právnická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave, Krajský súd v Trnave

JUDr. Zuzana Hečko, LL.M.

advokátka

Všetky informácie nájdete na web stránke Slovenskej advokátskej komory www.sak.sk

Holokaust na území dnešného južného Slovenska

V dňoch 21. a 22. mája 2014 sa v Košiciach konala Medzinárodná vedecká konferencia k 70. výročiu deportácie židovského obyvateľstva z Maďarska.

Prvý deň tejto konferencie pripadol symbolicky na deň, keď sa presne pred 70 rokmi začali deportácie osôb izraelitského vyznania z Maďarského kráľovstva do Osvienčimu-Treblinky. Aj mesto Košice malo pri tomto výročí istú symboliku, pretože vtedy bolo súčasťou územia Maďarska a práve cez Košice prechádzali všetky vlaky s vyše 400 000 deportovanými Židmi. Po slávnostných príhovoroch a odhalení pamätnej tabule holokaustu bol prvý deň konferencie venovaný predovšetkým do života uvedeniu knihy Mikuláša Gaška *Nad úkrytom. Spomienky košického advokáta*, v ktorej autor zadokumentoval spomenuté deportácie, ale zároveň popísal svoju advokátsku anabázu v I. československej republike, vojnovom Maďarsku, ako aj socialistickom zriadení, keďže svoje povolanie vykonával až do roku 1975.

Medzinárodná vedecká konferencia sa konala druhý deň v priestoroch Štátnej vedeckej knižnice v Košiciach a bola v rámci simultánneho tlmočenia do maďarčiny rozdelená do troch blokov. Po otvorení konferencie riaditeľom Štátnej vedeckej knižnice v Košiciach Jánom Gašparom a Zsuzsanou Lampl zo šamorínskeho Fórum inštitútu pre výskum menších ako hlavného organizátora konferencie nasledovali odborné príspevky. Najskôr sa Szabolcs Szita venoval *Deportácii vidieckeho židovstva s dôrazom na arbitrážne územie*, Eduard Nižňanský *Deportáciám Židov zo Slovenska*

v novembri 1938 a židovským táborom v „krajine nikoho“ na česko-slovensko-maďarských hraniciach a napokon Attila Simon uviedol príspevok *Pod dvojítm tlakom. Židia na južnom Slovensku medzi Trianonom a Osvienčimom*.

Po prestávke nasledoval druhý blok prednášok uvedený Judit Molnár s názvom „Vysídľovanie za prácou“ alebo deportácia? Úloha žandárstva počas holokaustu. Nasledovali príspevky Martiny Fiamovej „Riešenie židovského problému“ v novembri 1938 - deportácie Židov a ich realizácia v okresoch Slovenska a Ilony L. Juhász s názvom *Pomníky pre obeť holokaustu na južnom Slovensku*. Predmetom vystúpenia Pavla Salamona boli zase *Košice a deportácie Židov v roku 1944*.

Po obednej prestávke začali tretí blok prednášok regionálne príspevky Tomáša Langa: *Osud novozámockých Židov* a Józsefa Puntigána: *Osud novohradského židovského obyvateľstva*.

Na záver konferencie vystúpili Miroslav Michela s príspevkom *Osud komárňanskej židovskej komunity v období rokov 1938 - 1945* a Attila Baki s prednáškou *Židia v tekovsko-hontianskej župe z aspektu týždenníka Bars-Hont*. V článkoch boli spomenuté aj proskripcie v radoch advokátov, keďže značná časť zástupcov advokátskeho stavu v tomto období bola izraelitského vyznania.

JUDr. Rudolf Manik, PhD. MBA

Nad úkrytom (spomienky košického advokáta)

V prítomnosti desiatok hostí bola 21. mája 2014 v Košiciach v priestoroch Štátnej vedeckej knižnice uvedená do života trojjazyčná publikácia JUDr. Mikuláša Gaška (1906 – 1983) *Nad úkrytom (spomienky košického advokáta)*, ktorú vydala Slovenská advokátska komora. Advokát JUDr. Mikuláš Gaško sa v nej vracia do čias druhej svetovej vojny a popisuje svoju advokátsku činnosť a deportácie židovského obyvateľstva z Košíc a Maďarska.

V úvode podujatia v mene Slovenskej advokátskej komory Peter Kerecman pripomenul, že dnešná advokácia si váži svoju minulosť a osobitne si váži tých, ktorí ideály advokácie presadzovali v časoch, keď spoločenské dianie popieralo princípy ľudských práv a spravodlivosti. Ako napísal predseda Slovenskej advokátskej komory Ľubomír Hreždovič v úvode tejto knihy: „Tradičné hodnoty advokácie pretrvali veku, všetky spoločenské a politické pomery a dianie na našom území. V popretí týchto hodnôt vystupuje človek ako jedinec s právom na sebaurčenie, osobnú slobodu, slobodu vyznania, myslenia a s právom na ochranu pred zásahmi štátnej moci do tejto súkromnej sféry. Spomienky košického advokáta dr. Mikuláša Gaška vedú k hlbokému zamysleniu sa nad našimi súčasnými postojmi a skutkami, ráznej podpore humanity a odmietnutiu porušovania ľudských práv.“ Knihou vyslovila slovenská advokácia poďakovanie svojmu bývalému kolegovi,



ktorý tradičné hodnoty advokácie verne presadzoval aj napriek nebezpečenstvu, ktoré mu hrozilo.

Historik *prof. Dr. Szita Szabolcs, DSc.* sa vo svojom príhovore zaoberal deportáciami židovského obyvateľstva, ktoré publikácia popisuje a zdôraznil, že dnešní advokáti môžu byť na svojho kolegu, významného Košičana, čestného a odvážneho občana JUDr. Mikuláša Gaška právom hrdí.

Doc. Ing. Tomáš Lang, PhD. pôsobiaci na Univerzite židovských štúdií, iniciátor a editor publikácie, priblížil prítomným jej obsah, okolnosti vzniku a poďakoval Slovenskej advokátskej komore za vydanie tejto jedinečnej publikácie. (foto 1)

V závere vystúpila manželka syna JUDr. Mikuláša Gaška Jana Gašková s poďakovaním všetkým, ktorí naplnili želanie autora, aby boli raz jeho spomienky vydané tlačou. (foto 2)

Aktu uvedenia do života publikácie predchádzalo odhalenie pamätnej tabule na budove Štátnej vedeckej knižnice na Hlavnej ulici s textom: „Na pamiatku 401 439 židov, ktorých od 14. mája do 20. júla 1944 previezli v 137 transportoch cez Košice do vyhladzovacieho tábora Auschwitz – Birkenau. Vďaka JUDr. Mikulášovi Gaškovi a Štefanovi Vrančíkovi, ktorí v ohrození svojho života zaznamenali o tom svedectvo pre budúcnosť.“ Pamätnú tabuľu v prítomnosti jeho excelencie maďarského veľvyslanca na Slovensku *dr. Balogh Csaba* odhalili spoločne námestníčka primátora mesta Košice *Renáta Lenártová*, *Egon Gál*, riaditeľ Inštitútu judaistiky Univerzity Komenského a *prof. György Haraszti* z Dokumentačného strediska holokaustu. (foto 3)

O vydaní publikácie so zvýraznením informácie o advokátskom povolání JUDr. Gaška informoval v článku *Gaškovo svedectvo* denník SME (17. mája 2014), ktorý priniesol následne aj správu o tomto podujatí i regionálna tlač. Nasledujúci deň sa konala Medzinárodná vedecká konferencia



Holokaust na území dnešného južného Slovenska. Celé podujatie zorganizovalo Fórum inštitút pre výskum menších, Šamorín s finančnou podporou Úradu vlády Slovenskej republiky a jeho spoluorganizátormi boli Štátna vedecká knižnica Košice a Veľvyslanectvo Maďarska na Slovensku.

JUDr. Peter Kerecman
podpredseda Redakčnej rady BSA
foto JUDr. Katarína Ficová



Zo stretnutia advokátov slovensko-maďarského pohraničia

Dňa 13. júna 2014 sa v príjemnom prostredí Kúpeľov Číž uskutočnilo stretnutie advokátov slovensko-maďarského pohraničia, ktoré nadviazalo na mimoriadne úspešné podujatie podobného druhu z roku 2011 v Štúrove. O účasť prejavili záujem advokáti zo slovenských krajov, ktoré s Maďarskom zdieľajú geografickú hranicu a zo siedmich maďarských župných advokátskych komôr pohraničného pásma. Stretnutie osobnou účasťou poctili predsedovia župných komôr Dr. Cserba Lajos (Borsod-Abaúj-Zemplén), Dr. Etter Odön (Komárom-Esztergom), Dr. Hálmos Tamás (Nyíregyháza) a Dr. Havasi Dezső (Győr-Moson-Sopron).

Odbornú časť otvoril v popoludňajších hodinách v pozícii moderátora bratislavský advokát JUDr. Ladislav Udvaros. Privítal prítomných a vyslovil potešenie nad zvýšeným záujmom o výmenu poznatkov a skúseností medzi slovenskými

Dr. Havasi, predseda Župnej komory Győr-Moson-Sopron



a maďarskými advokátmi. Význam prehĺbenia stupňa a intenzity komunikačnej platformy zdôraznila aj Mgr. Viktória Hellenbart, advokátka z Lučenca a zároveň podpredsedníčka Slovenskej advokátskej komory, ktorá vyzdvihla dôležitosť vytvorenia a budovania cezhraničných kolegiálnych vzťahov a podčiarkla, že stretnutie advokátov pohraničia už má tradíciu, ktorá disponuje všetkými predpokladmi na ďalší úspešný rozvoj. Pre odbornú verejnosť je neoceniteľnou pomocou, keď sa jej príslušníci navzájom osobne poznajú a v prípade potreby majú možnosť kontaktovať kolegu na druhej strane hraníc bezprostredne, priamo a neformálnym spôsobom.

V rámci prvého programového bloku JUDr. Elena Szabóová, advokátka zo Štúrova, predniesla stručnú informáciu o významných legislatívnych zmenách, ku ktorým v nedávnej minulosti došlo v maďarskom súkromnom práve; v referáte poukázala predovšetkým na nevyhnutnú a úzku spojitosť medzi zmenou podstaty a charakteru spoločensko-ekonomických vzťahov a rozsiahlymi zmenami príslušného právneho poriadku. Uviedla, že po revolučných rokoch 1989 – 1990 došlo v prevažnej väčšine štátov strednej a východnej Európy k legislatívnym zmenám dvojakeho druhu: k tým, ktoré bolo potrebné vykonať okamžite a rýchlo (t. j. ktoré boli prijaté v rámci skrátených legislatívnych procesov formou čiastkových novelizácií dovtedajších právnych predpisov), na druhej strane však aj k tým, ktoré mali smerovať k principiálnemu prerodu základných súkromnoprávných kódexov (t. j. ktoré si vyžadovali dlhší a do hĺbky veci prenikajúci právotvorný proces končiaci nielen novelizáciou príslušného zákona, ale úplným nahradením pôvodného zákonníka novým). Po tom, ako bol v Českej republike zaznamenaný návrat k jednému, takmer všetky súkromnoprávne oblasti pokrývajúcejmu Občianskemu zákonníku, prijal maďarský parlament 11. februára 2013 zákon č. V z roku 2013 o Občianskom zákonníku (v ďalšom ako „nový OZ“), ktorý nadobudol účinnosť 15. marca 2014 a po viac ako 50 rokoch nahradil tzv. „starý OZ“ (zákon č. IV z roku 1959). Stalo sa tak po pätnástich rokoch prípravných prác na jednotnom znení nového OZ, obsahujúceho osem kníh a v ich rámci takmer 1 600 paragrafov upravujúcich nielen „klasické“ občiansko-právne tematiky, akými sú napr. právne postavenie fyzických a právnických osôb, dedenie či vecné práva, ale aj kompletnú úpravu obchodných spoločností, rozsiahlu všeobecnú

reguláciu záväzkových vzťahov, niekoľko desiatok pomenovaných (nominátnych) zmlúv a jednu celú knihu (v poradí štvrtú) venovanú rodinnému právu. Po stručnej charakteristike najmarkantnejších odchýlok novej právnej úpravy od predchádzajúcej vyzvala JUDr. Szabóová maďarských kolegov, aby sa podelili o doterajšie skúsenosti s aplikáciou nového kódexu a uviedli pozitíva aj negatíva, ktoré pre nich z tejto ďalekosiahlej zmeny súkromného práva doteraz vyplynuli.

V nadväznosti na referát JUDr. Szabóovej reagovali viacerí maďarskí advokáti. Nový OZ je účinný iba tri mesiace, no otázok týkajúcich sa jeho uplatňovania v praxi neustále pribúda; ako pri každom zákone tak zásadného významu, aj pri novom OZ sa odborná verejnosť ocitla v situácii, keď je vôľa zákonodarcu vyjadrená spôsobom umožňujúcim viacero interpretácií či spôsobov aplikovania. Navyše, ani tak objemný zákonník, akým nový OZ nepochybne je, nemohol myslieť na všetky aspekty spoločenských vzťahov, čo znamená, že v budúcnosti je možné očakávať novelizácie „harmonizačného“ charakteru. Maďarské advokátske komory zabezpečujú pre svojich členov sústavné školenia, prednášky a stretnutia s tvorcami zákona s cieľom dosiahnuť jednotný výklad ustanovení nového OZ. Nový OZ slovenských aj maďarských advokátov nepochybne veľmi zaujal.

S referátom na ďalšiu zo zaradených tém vystúpil štúrovský advokát Mgr. Csaba Bodnár v súvislosti s pôsobením obchodných spoločností na Slovensku a v Maďarsku a s procesom ich zápisu a zápisu ich zmien do obchodného registra. Nahliadnutie do právnych poriadkov oboch štátov vo vzťahu k právnickým osobám – osobitne k obchodným spoločnostiam – takýmto „komparatívnym“ spôsobom vyvolalo v rámci diskusie množstvo otázok, najmä zo strany maďarských kolegov. Títo poukázali aj na potrebu aspoň marginálneho poznania právnych postupov používaných v susednom štáte, pretože čoraz častejšie dochádza k ich stretu, napr. k prípadu, keď má maďarský súd rozhodovať o právnom spore medzi slovenským žalobcom a maďarským žalovaným podľa slovenského hmotného práva. Procesnoprávne hľadiská posunuli diskusiu k problematike trov konania a trov právneho zastúpenia.



Mgr. Hellenbart, podpredsedníčka SAK
a Dr. Hálmos, predseda Župnej komory Nyíregyháza

Stretnutie ukončil JUDr. Udvaros slovami, že veľký záujem odbornej verejnosti, ktorý jej predstavitelia odprezentovali na tomto stretnutí, odôvodňuje ďalšie rozvíjanie vzájomných vzťahov a možno aj zvýšenú frekvenciu stretnutí. S tým súhlasili aj maďarskí kolegovia, ktorí pre prípad riešenia právnych záležitostí s maďarským prvkom ponúkli konzultačnú pomocnú ruku a avizovali, že sa zhostia organizácie najbližšieho nasledujúceho stretnutia na maďarskej pôde. Tém je stále dostatok...

JUDr. Elena Szabóová
Foto Katarína Marečková



Z DISCIPLINÁRNYCH ROZHODNUTÍ ČAK

Povinnosť advokáta plniť prevzaté záväzky

Advokát, ktorý ako nájomca neplní svoje prevzaté záväzky, dopúšťa sa disciplinárneho previnenia.

*Rozhodnutie disciplinárneho senátu disciplinárnej komisie
Českej advokátskej komory z 10. júna 2013, sp. zn. K 29/2013¹*



Dotknuté ustanovenia:

- § 17 zákona č. 85/1996 Sb., o advokácii v platnom znení
- čl. 4 ods. 1 a 2 uznesenia predstavenstva Českej advokátskej komory č. 1/1997 Vestníka zo dňa 31. 10. 1996, ktorým sa stanovujú pravidlá profesionálnej etiky a pravidlá súťaže advokátov Českej republiky (etický kódex) v platnom znení (ďalej len „Pravidlá profesionálnej etiky“)
- **obdobné ustanovenia slovenských právnych predpisov:** § 18 ods. 3² zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii v platnom znení, § 2 ods. 2³ Advokátskeho poriadku SAK zo dňa 15. 6. 2013

Disciplinárny senát uznal disciplinárne obvineného advokáta za vinného z disciplinárneho previnenia, ktorého sa dopustil

tým, že

podľa zmluvy o nájme bytových priestorov zo dňa 18. 8. 2008, ktorú uzatvoril ako nájomca, od novembra 2011 najmenej do mája 2012 neplnil svoje prevzaté záväzky voči prenajímateľovi, keď sa dostal do omeškania s úhradou nájomného a poplatkov za služby súvisiace s predmetom nájmu v celkovej výške 152 724,40 Kč a po tom, čo v dohode o ukončení zmluvy o nájme bytových priestorov zo dňa 31. 5. 2012 uznal, že prenajímateľovi dlhuje túto čiastku a tento svoj dlh sa zaviazal zaplatiť prenajímateľovi v štyroch splátkach po 20 000 Kč splatných do 30. 6., 31. 7., 31. 8. a 30. 9. 2012, v dvoch splátkach po 25 000 Kč splatných do 31. 10. a 30. 11. 2012 a v jed-

nej splátke vo výške 1 724,40 Kč splatnej do 31. 12. 2012, tento svoj záväzok do dnešného dňa nesplnil, a to ani čiastočne,

teda

pri výkone advokácie nepostupoval tak, aby neznižoval dôstojnosť advokátskeho stavu, keď za tým účelom nedodržiaval pravidlá profesionálnej etiky ukladajúce mu povinnosť všeobecne poctivým, čestným a slušným správaním prispievať k dôstojnosti a vážnosti advokátskeho stavu a povinnosť plniť prevzaté záväzky,

čím porušil

§ 17 zákona o advokácii⁴ v spojení s čl. 4 ods. 1, 2 Pravidiel profesionálnej etiky advokátov ČR.⁵

Podľa § 32 ods. 3 písm. a) zákona o advokácii disciplinárne obvinenému za to bolo uložené disciplinárne opatrenie – **napomenutie**.

Z odôvodnenia:

Predseda kontrolnej rady ČAK ako disciplinárny žalobca podal dňa 28. 2. 2013 proti disciplinárne obvinenému advokátovi disciplinárnu žalobu pre skutok popísaný vo výrokovvej časti tohto rozhodnutia.

Disciplinárne obvinený vo svojich písomných vyjadreniach k sťažnosti a k disciplinárnej žalobe potvrdil, že s prenajímateľom dňa 18. 8. 2008 uzatvoril zmluvu o nájme bytových priestorov a ďalej uviedol, že nájomné v rokoch 2008 až 2011 hradil, avšak v roku 2012 jeho príjmy klesli, čo musel riešiť uzatvorením dohody o ukončení nájomnej zmluvy dňa 31. 5. 2012. Na svoju obranu uviedol, že až po po-

daní sťažnosti prenajímateľa zistil, že predmetná zmluva je neplatná z viacerých dôvodov. Poukázal na to, že predmetom nájmu je bytový priestor, avšak zmluva odkazuje na zákon č. 116/1990 Sb. o nájme a podnájme nebytových priestorov, pričom predmet zmluvy nie je presne špecifikovaný.

Disciplinárne obvinený ďalej namietal, že predmetné priestory užíval ako kancelárie s vedomím prenajímateľa a s jeho uistením, že sú vhodné na uvedený účel, avšak stavebný úrad mu dňa 16. 10. 2012 oznámil, že predmetné priestory sú kolaudované ako byt a ich používanie ako kancelárie je preto vylúčené. S ohľadom na to považoval dohodnuté nájomné za neprimerané vysoké a nezodpovedajúce obvyklej cene za nájom bytovej plochy, v dôsledku čoho podľa jeho názoru vzniklo na strane prenajímateľa bezdôvodné obohatenie, ktoré vyčíslil vo svojom vyjadrení k sťažnosti. Z týchto dôvodov podľa jeho názoru k omeškaniu s platením nájomného nedošlo, pričom vyjadril svoj úmysel riešiť situáciu zmierom s prenajímateľom, k čomu však nedošlo.

Na pojednávaní disciplinárneho senátu disciplinárne obvinený zotrval na svojich vyjadreniach a dodal, že pri uzatvorení predmetnej nájomnej zmluvy nemal pochybnosti o jej platnosti, i keď si bol vedomý, že účel nájmu nie je úplne dobre popísaný a že celá zmluva nie je úplne v poriadku, čo však pri uzatváraní zmluvy neriešil. Až v dobe po podaní sťažnosti alebo krátko predtým zistil, že v tejto zmluve sa zamieňajú pojmy bytový a nebytový priestor a že prenajatý priestor nemôže byť užívaný ako kancelária. Ďalej tvrdil, že v čase podpísania dohody o ukončení nájomnej zmluvy o jej neplatnosti nevedel.

Disciplinárny senát na základe vykonaného dokazovania dospel k nasledovným skutkovým a právnym záverom:

Z nájomnej zmluvy zo dňa 18. 8. 2008 disciplinárny senát zistil, že medzi prenajímateľom a disciplinárne obvineným bola dňa 18. 8. 2008 uzatvorená zmluva o nájme bytových priestorov, ktorej predmetom bol bytový priestor, za nájom ktorého sa disciplinárne obvinený zaviazal platiť dohodnuté nájomné vo výške 221 688 Kč bez DPH ročne s mesačnou fakturáciou so 14-dňovou splatnosťou faktúr a poplatky za dodávku služieb spojených s predmetom nájmu. Prenajímateľ v zmluve prehlásil, že predmet nájmu je vhodný „na uvedený účel“ a celá zmluva bola nazvaná ako „zmluva o nájme bytových priestorov“. V čl. 5 ods. 5.1. tejto zmluvy bolo dohodnuté, že „prenajímateľ sa zaväzuje umožniť nájomcovi prístup k uvedeným priestorom a umožniť ich účelne využívanie na podnikanie podľa potrieb nájomcu. Zmluva bola uzatvorená na dobu od 1. 9. 2008 do 31. 8. 2018 s možnosťou výpovede pre ktorúkoľvek zmluvnú stranu v šesťmesačnej výpovednej dobe.

Z knihy vydaných faktúr k 4. 9. 2012 disciplinárny senát zistil, že prenajímateľ eviduje voči disciplinárne obvinenému pohľadávky v celkovej výške 182 126,63 Kč.

Z dohody o ukončení nájomnej zmluvy zo dňa 31. 5. 2012 bolo zistené, že nájomný vzťah založený touto zmluvou zanikol dohodou zmluvných strán k 31. 5. 2012, pričom disciplinárne obvinený v prílohe č. 1 k tejto dohode uznal čo do dôvodu a výšky prenajímateľovi dlh v celkovej výške 152 724,40 Kč

a tento sa zaviazal zaplatiť v štyroch splátkach po 20 000 Kč splatných do 30. 6., 31. 7., 31. 8. a 30. 9. 2012, v dvoch splátkach po 25 000 Kč splatných do 31. 10. a 30. 11. 2012 a v jednej splátke vo výške 1 724,40 Kč splatnej do 31. 12. 2012.

Na základe uznesenia vrchného súdu zo dňa 23. 5. 2013 disciplinárny senát zistil, že prenajímateľ podal proti disciplinárne obvinenému žalobu o zaplatenie dlžnej čiastky vo výške 182 126,63 Kč s prísl., ktorá bola postúpená okresnému súdu.

Na základe vyššie uvedených dôkazov disciplinárny senát mal za preukázané, že disciplinárne obvinený ako nájomca uzatvoril dňa 18. 8. 2008 s prenajímateľom zmluvu o nájme bytových priestorov, na základe ktorej sa zaviazal uhrádzať prenajímateľovi nájomné a poplatky za služby spojené s predmetom nájmu za podmienok uvedených v tejto zmluve ako aj to, že medzi prenajímateľom a disciplinárne obvineným došlo dňa 31. 5. 2012 k uzatvoreniu dohody o ukončení nájomnej zmluvy, na základe ktorej disciplinárne obvinený uznal dlh voči prenajímateľovi a zaviazal sa ho splatiť v dohodnutých splátkach. Disciplinárne obvinený však prenajímateľovi nič nezaplatil, ani sa s ním nedohodol na zmiere, pričom platnosť predmetnej zmluvy začal napádať až po uznaní dlhu.

Disciplinárny senát dospel k záveru, že disciplinárne obvinený svojím konaním závažne porušil povinnosti advokáta stanovené právnymi a stavovskými predpismi.

Disciplinárne obvinený nesprávne postupoval už pri uzatváraní nájomnej zmluvy, pokiaľ vedel, že zmluva obsahuje nepresnosti, mal predložiť návrh zmluvy, ktorý by zodpovedal faktickému stavu a zákonnej úprave platnej v čase uzatvorenia zmluvy, čo sa od osoby s právnickým vzdelaním očakáva, že právne veci rieši odborne a so zodpovedným prístupom.

Ďalšieho pochybenia sa disciplinárne obvinený dopustil na prelome rokov 2011 a 2012, keď sa dostal do finančných problémov, o ktorých neinformoval prenajímateľa, a situáciu neriešil. Naopak, konanie prenajímateľa, ktorý uzatvorením dohody o ukončení nájomnej zmluvy bez uplatnenia výpovednej doby zamedzil ďalšiemu zvyšovaniu dlhu disciplinárne obvineného, treba hodnotiť ako nanajvyš solídne.

Ďalšie pochybenie disciplinárne obvineného spočíva v nedodržaní záväzku splatiť dlh, v prílohe č. 1 k dohode o ukončení nájomnej zmluvy, čo však nesplnil. Prenajímateľ dôvodne očakával splnenie prevzatého záväzku disciplinárne obvineným, keď presvedčenie o jeho poctivosti mohlo byť väčšie s ohľadom na to, že išlo o advokáta, u ktorého sa predpokladá, že ak podpíše nejaký dokument, v ktorom sa zaväzuje k určitým povinnostiam, že tieto splní. Z rovnakých dôvodov bolo možné predpokladať, že disciplinárne obvinený nebude spochybňovať platnosť zmluvy, keď ju sám so svojimi odbornými znalosťami podpísal.

Postup disciplinárne obvineného až po vyše troch rokoch fungovania nájomného vzťahu, bez akýchkoľvek výhrad, začal napádať platnosť nájomnej zmluvy až v dobe podania sťažnosti prenajímateľa, treba považovať za účelový. Disciplinárny senát preto neuveril obhajobe disciplinárne obvineného.

Disciplinárne obvinený sa dopustil konania, ktoré v očiach prenajímateľa nepochybne znížilo dôstojnosť jeho osoby i celého advokátskeho stavu, keď prenajímateľ navyše vyšiel dis-

ciplinárne obvinenému v ústrety uzatvorením dohody o ukončení nájomnej zmluvy a nepožadovaním úhrady nájomného za dlhšiu dobu. Prenajímateľ mohol predpokladať, že všetky úkony, ktoré s disciplinárne obvineným uzatváral ako s osobou s náležitými odbornými znalosťami, sú platné. Disciplinárny senát zdôraznil, že neposudzoval platnosť uzatvorených dokumentov, ale skutočnosť, že disciplinárne obvinený ako advokát uzatvoril zmluvu, podľa ktorej dlho konal a až následne s úsilím získať pre seba na úkor druhej zmluvnej strany výhodu, spochybnil jej platnosť. Disciplinárne obvinený nesplnil a naďalej neplní prevzaté záväzky, čím znižuje dôveru v advokátsky stav a jeho dôstojnosť.

Disciplinárny senát mal za to, že podmienky pre postup podľa § 32 ods. 5 zákona o advokácii neboli splnené. Pri rozhodovaní o druhu disciplinárneho opatrenia zohľadnil ako poľahčujúcu skutočnosť, že disciplinárne obvinený prejavil nadvahu ľútosť a nebol dosiaľ disciplinárne postihnutý. Za primerané považoval disciplinárne opatrenie vo forme napomenutia, ktoré síce vyjadruje relatívne nižšiu mieru závažnosti skutku, ale aj to, že vec nie je možné vyriešiť len jej prerokovaním.

Rozhodnutie je redakčne krátené, upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia pod textom.

Poznámky

- 1 Preložené a spracované podľa Syka, J.: **Z kárné praxe.**
In: Bulletin advokacie, č. 12/2013, s. 69–71
- 2 **§ 18 ods. 3 slovenského zákona o advokácii:**
„Advokát postupuje pri výkone advokácie tak, aby neznižoval dôstojnosť advokátskeho stavu. V záujme toho je povinný dodržiavať pravidlá profesijnej etiky a iné pravidlá, ktoré určuje predpis komory.“
- 3 **§ 2 ods. 2 Advokátskeho poriadku SAK:**
„Advokát je povinný dodržiavať pravidlá korektnej súťaže a dbať na dôstojnosť advokátskeho stavu.“
- 4 **§ 17 českého zákona o advokácii:**
„Advokát postupuje pri výkone advokácie tak, aby neznižoval dôstojnosť advokátskeho stavu; za tým účelom je najmä povinný dodržiavať pravidlá profesionálnej etiky a pravidlá súťaže. Pravidlá profesionálnej etiky a pravidlá súťaže stanoví stavovský predpis.“
- 5 **čl. 4 ods. 1 Pravidiel profesionálnej etiky:**
„Advokát je všeobecne povinný poctivým, čestným a slušným chovaním prispievať k dôstojnosti a vážnosti advokátskeho stavu.“
čl. 4 ods. 2 Pravidiel profesionálnej etiky:
„Advokát je povinný plniť prevzaté záväzky. Záväzok alebo ručenie za cudzí záväzok smie prevziať len vtedy, ak si je istý jeho splnením.“

Právnu vetu a rozhodnutie preložila a spracovala
Mgr. Tatiana Frištiková
advokátska koncipientka

Bulletin advokacie prináša...

Vyberáme z čísla 6/2014 českého *Bulletinu advokacie*

V **úvodníku** JUDr. Vladimíra Glatzová, členka predstavenstva ČAK, upozorňuje na skutočnosť, že pre klienta je dôležitejšia jednoduchá a zrozumiteľná odpoveď na otázku, ako má pri svojom probléme postupovať, nie zložitá, hoci aj erudovaná, právna argumentácia, ktorej často klient nerozumie a ani jej v konečnom dôsledku rozumieť nemusí.

V **aktualitách** sa JUDr. Michal Žižlavský venuje bagateľným pohľadávkam, vo vzťahu k náhrade trov právneho zastúpenia. V tejto súvislosti je uverejnený aj list prezidenta CCBE k chystanej novele českého OSŘ, ktorá má zmeniť priznávanie nároku na náhradu nákladov súdneho konania úspešným účastníkom v tzv. bagateľných sporoch. Rubrika venuje pozornosť vzniku Únie obhajcov ČR, ktorá bola dňa 10. mája 2014 zapísaná do spolkového registra. Rozhovor s Mgr. Irenou Markovou, právničkou pôsobiacou na Európskom súde pre ľudské práva poskytuje informácie o najčastejších problémoch súvisiacich so súdu adresovanými sťažnosťami ako aj sprostredkúva skúsenosti s aplikáciou nových pravidiel.

Časť z **českej advokácie** obsahuje rozhodnutie kárneho senátu kárnej komisie ČAK z 29. 6. 2012, sp. zn. K89/2012, podľa ktorého je kárnym previnením, ak advokát uzatvorí zmluvu o úschove bez písomnej formy a navyše, ak predmet úschovy vyplatí bez toho, aby boli splnené dohodnuté podmienky.

Výber z **judikatúry** obsahuje uznesenie Vrchného súdu v Olomouci z 30. 4. 2014, č. j. 6 To 24/2014 a 6 To 25/2014, podľa právnej vety ktorého *Českú advokátsku komoru nemožno akýmkoľvek spôsobom nútiť k vydaniu vecí zaistených v rámci domovej prehliadky v byte advokáta, ktoré podliehajú režimu mlčanlivosti advokáta. Výkonom advokácie vo zmysle § 85b ods. 1 Trestného poriadku (českého) je mienená akákoľvek činnosť advokáta, nie len činnosť v mieste a sídle advokáta registrovanom v Českej advokátskej komore.* Obsahuje aj nález Ústavného súdu ČR z 11. 3. 2014, sp. zn. II ÚS 1667/12 *k právu jednotlivca na náhradu škody podľa zák. č. 82/98 Sb., ktorú utrpel v dobrej viere v správnosť aktu verejnej moci, nález Ústavného súdu ČR z 9. 1. 2014, sp. zn. III ÚS 2253/13, podľa ktorého protiprávny postup zdravotníckeho zariadenia môže spôsobiť ujmu na zdraví v zmysle čl. 7 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd nielen zhoršením zdravia poškodeného ale aj stratou legitímne očakávaného zlepšenia zdravia, uznesenie Najvyššieho súdu ČR z 15. 1. 2014, sp. zn. 8 Tdo 1277/2013 k zákazu reformationis in peius.*

Výber z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva sa venuje rozsudku zo 17. 12. 2013, *Černák proti Slovensku,*

k Čl. 5 Dohovoru (právo na slobodu a osobnú bezpečnosť), rozhodnutiu z 3. 9. 2013, *Robinou proti Francúzsku*, k Čl. 2 Dohovoru (právo na život), rozsudku zo 7. 11. 2013, *E. B. a ďalší proti Rakúsku*, k Čl. 14 Dohovoru (zákaz diskriminácie), rozsudku z 28. 11. 2013, *Glien proti Nemecku*, k Čl. 7 Dohovoru (uloženie trestu na základe zákona), rozsudku zo 4. 2. 2014, *Pentikäinen proti Fínsku*, k Čl. 10 (právo na rešpektovanie slobody prejavu) a rozhodnutiu z 21. 1. 2014, *Valchev a ďalší proti Bulharsku*, k Čl. 6 Dohovoru (právo na spravodlivý proces).

V prehľade novej **odbornej literatúry** sú uverejnené recenzie publikácií, *Občanský zákoník – Komentár*, svazek I., (J. Švestka, J. Dvořák, J. Fiala a kol.), *Zákon o obchodných korporáciách – Výklad jednotlivých ustanovení včetně jejich návaznosti na české a evropské předpisy* (J. Hejda a kol.), *Islamské rodinné právo so zameraním na právo manželské* (L. Bezoušková).

Rešerše odborných článkov uverejnených v iných periodikách obsahujú článok *Odvolaie daru pre núdzu podľa NOZ (zákon č. 89/2012 Sb.)* (Mgr. D. Rabová, Ad Notam č. 6/2013, s. 12), článok *Adresný marketing a ochrana osobných údajov* (Mgr. F. Nonnemann, Právní rozhledy č. 23-24/2013, s. 813), článok *Zdieľa príslušenstvo osud veci hlavnej? K zmenám v súvislosti s novým zákonníkom* (JUDr. O. Horák, Ph.D., Právní rozhledy č. 6/2014, s. 191), článok *Dve poznámky k intertemporalite* (JUDr. B. Dvořák Ph.D., Právní rozhledy č. 6/2014, s. 203) a článok *Niektoré aspekty odvolania v bagatelných veciach* (Mgr. T. Pavlíček, Soudní rozhledy č. 3/2014, s. 85).

Príspevky z **odbornej teórie a praxe** sú venované nasledovným problémom:

prof. JUDr. Karel Marek, CSc.

Problémy realizácie novej úpravy zmluvy o sprostredkovaní a zmluvy komisionárskej

V úvode sa autor venuje všeobecne záväzkom v rámci systematiky právnej úpravy nového českého občianskeho zákonníka. V rámci ďalšieho textu sa osobitne venuje zmluve o sprostredkovaní (nahrádzajúcej doterajší zmluvný typ, ktorý občiansky zákoník upravil ako zmluvu o obstaraní vecí) a osobitne komisionárskej zmluve. V závere konštatuje, že tak pri zmluve o sprostredkovaní ako aj pri komisionárskej zmluve bola recipovaná osvedčená právna úprava, pričom špecifiká daného zmluvného vzťahu je vhodné upraviť v konkrétnom zmluvnom dojednaní.

JUDr. Vladimír Muzikář, Mgr. Andrea Muzikářová

Praktické dôsledky zastavenia exekúcie pre neplatnosť rozhodcovskej doložky predovšetkým z pohľadu premlčania

Článok okrem iného reaguje na uznesenie veľkého senátu občianskoprávneho a obchodnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu ČR z 10. júla 2013, sp. zn. 31 Cdo 958/2012, v dôsledku ktorého možno očakávať ďalšie zvýšenie počtu zastavených exekúcií pre neplatnosť rozhodcovskej doložky. V texte článku sa autori venujú vývoju pohľadu súdov na

neplatnosť rozhodcovskej doložky a vývoju názoru súdov na zastavovanie, resp. nenariadovanie exekúcií pre neplatnosť rozhodcovskej doložky a na existenciu právomoci rozhodcu. V závere uvádza možnosti, ako sa môžu veritelia brániť v prípade, že dlžník vznesie námietku premlčania ich nároku po tom, ako bol zamietnutý návrh na nariadenie exekúcie na základe vydaného rozhodcovského nálezu, resp. exekúcia bola zastavená.

JUDr. Ladislav Jouza

Ochrana osobnosti zamestnanca v pracovnoprávných vzťahoch

Príspevok sa venuje ochrane osobnosti v rovine ústavnoprávnej, ako aj v rámci nového občianskeho zákonníka a zákonníka práce. Osobitne sa venuje ochrane osobných údajov o zamestnancovi, rozsahu údajov, ktoré môže zamestnávateľ vyžadovať od uchádzača o zamestnanie, možnostiam monitorovania zamestnancov, kontrole elektronickej pošty zamestnancov, náhrade nákladov zamestnávateľa na súkromné hovory zamestnancov, údajom v pracovnom posudku zamestnanca, náhrade ujmy pri zásahu do ochrany osobnosti a náprav v pracovnoprávných vzťahoch pri ochrane osobnosti.

Mgr. Eva Hilšerová

Môže advokát, ako súdom ustanovený kolízny opatrovník neplnoletého, nahliadať do spisovej dokumentácie vedenej v OSPOD?

Autorka článkom reflektuje nadobudnutie účinnosti zákona č. 292/2013 Sb. o osobitných konaniach súdnych (účinnosť od 1. 1. 2014). V príspevku sa najprv zaoberá samotným inštitútom kolízneho opatrovnictva a následne sa podrobnejšie venuje zastupovaniu neplnoletého kolíznym opatrovníkom – advokátom, skutočnosťou, že mu nie je umožnené nahliadať do spisovej dokumentácie o dieťati, vedenej orgánom sociálnoprávnej ochrany detí a dôsledkom tejto situácie, spočívajúcom v nemožnosti advokáta ako kolízneho opatrovníka neplnoletého, ustanoveného súdom v konaní vo veciach starostlivosti súdu o neplnoletých na obhajovanie záujmov neplnoletého, účinne tieto záujmy hájiť.

doc. JUDr. Kateřina Ronovská, Ph.D.

Spolky „po novom“

Článok sa venuje systematickému zaradeniu a koncepcii nového spolkového práva, právneho režimu a povinnostiach spolkov (občianskych združení) vzniknutých do 31. decembra 2013, spolkovému registru, ako kroku k zvýšeniu dôveryhodnosti spolkov v spoločnosti a možnému následku nesplnenia povinností vyplývajúcich z občianskeho zákonníka a zo zákona o verejných registroch. V závere autorka novú právnu úpravu víta s dôrazom na skutočnosť, že odstránila rad problémov ako netransparentnosť spolkového sektora, chýbajúcu podporne použiteľnú úpravu pre vnútornú organizáciu, nedostatočnú ochranu menšinových členov spolkov a podobne.

Spracoval JUDr. Peter Kalata
kancelária SAK

Správa zo zasadnutia CCBE

Posledné zasadnutie pred letnou prestávkou sa začalo informáciami o aktivitách CCBE vo vzťahu k európskym inštitúciám. Riaditeľ pre **vonkajšie vzťahy** informoval, že po voľbách do Európskeho parlamentu budú legislatívne postupy pokračovať až v septembri. Rovnako aktivita CCBE v tejto oblasti – pripomienkovanie návrhov a hľadanie podpory na presadenie stanovísk – bude pokračovať na jeseň. Sekretariát momentálne zhromažďuje informácie, ktorí zo zvolených europoslancov sú advokátmi, resp. právnikmi. CCBE aj bruselské zastúpenia niektorých delegácií sa snažia udržiavať kontakty práve s nimi, pretože chápu podstatu výkonu povolania a často prezentujú rovnaké názory v oblastiach, ktoré sa dotýkajú advokácie a spravodlivosti. Z informácií získaných od jednotlivých krajín sa zostaví malá publikácia pre interné potreby CCBE a delegácií, aby všetci mali prehľad o právnikoch a advokátoch v europarlamente.

Európska komisia otvorila verejnú konzultáciu o fungovaní nariadenia Brusel IIa, ktoré sa uplatňuje od roku 2005 v členských krajinách EÚ. Členovia **Výboru pre rodinné právo** vypracovali odpoveď na dotazník Komisie, ktorý zhromaždenie prijalo pozitívne. V stanovisku sa konštatuje, že nariadenie vo všeobecnosti funguje dobre a stalo sa užitočným nástrojom v cezhraničných sporoch v manželských a rodičovských veciach. Zároveň však označuje niektoré oblasti, v ktorých by mohlo dôjsť k zlepšeniu aj prostredníctvom precíznejšej legislatívnej úpravy. Odporúča stanoviť prehľadnejšie pravidlá na určenie príslušného súdu, najmä v záujme prevencie voľby „výhodnejšieho“ súdu jednou zo strán (napr. namiesto alternatívnych súdov určiť hierarchiu súdov príslušných na konanie, zväziť zavedenie dohody o voľbe súdu a pod.); zabezpečiť väčší súlad s nariadením 4/2009 o vyživovacej povinnosti, pokiaľ ide o príslušnosť súdu; ďalej zaviesť princíp zostatkovej právomoci v prípadoch, keď manželia nemajú obvyklý pobyt na území členského štátu alebo rovnakú štátnu príslušnosť (prístup k súdu manželom, ktorí žijú v tretích štátoch, ale majú silné väzby s určitým členským štátom, ktorého sú štátnymi príslušníkmi, alebo v ktorom určitý čas bývali); zaviesť možnosť prerušiť konanie v členskom štáte, ak sa už na súde tretieho štátu vedie konanie v tej istej veci; zaviesť princíp *forum neccessitatis* (t. j. ak podľa iných ustanovení nemá právomoc žiadny súd v členskom štáte, súd členského štátu môže výnimočne konať, ak konanie nie je možné, alebo sa nemôže účinne začať alebo

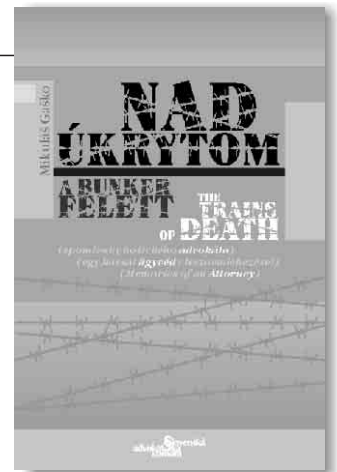
viesť v treťom štáte, ktorý má s vecou úzku väzbu); zrušiť exequatur na všetky rozsudky, verejné listiny a dohody o rodičovských právach a povinnostiach pri poskytnutí určitých záruk; zlepšiť aj vymožitelnosť nariadenia návratu dieťaťa a zvýšiť informovanosť o fungovaní nariadenia, nástrojoch a konaniach, ktoré ponúka.

Výbor pre poistenie sa zaoberal novelizáciou smernice 2002/92/ES o sprostredkovaní poistenia. V súčasnom znení sú z pôsobnosti smernice vyňatí (okrem iných) aj advokáti, ktorí v rámci poskytovania svojich služieb príležitostne poskytnú klientovi radu ohľadom poistenia, alebo poskytnú všeobecnú informáciu o poistných produktoch bez zámeru pomôcť klientovi uzavrieť poistnú zmluvu. Návrh Európskej komisie však pod pojem *sprostredkovanie poistenia* zahŕňa aj tieto situácie. V praxi by to znamenalo, že advokát by nemohol klientovi poskytnúť žiadne informácie alebo radu akéhokoľvek druhu o poistení, ak by nebol registrovaný ako sprostredkovateľ poistenia. Prítomní súhlasili s postojom výboru, že oficiálna registrácia medzi sprostredkovateľov by mohla viesť k vytváraniu nevhodného obrazu o advokátoch, akoby šlo o bežných poistných agentov, čím by mohlo dôjsť k narušeniu dôvery v advokáta. Delegácie preto jednoznačne odsúhlasili stanovisko, ktoré v tomto zmysle pripravil výbor. CCBE by chcela oznámiť stanovisko ešte pred pokračovaním rokovaní o návrhu medzi Parlamentom a Radou.

Predsedička **Výboru pre boj proti praniu špinavých peňazí** podala informácie o stave legislatívneho postupu vo veci návrhu smernice proti praniu špinavých peňazí. Talianske predsedníctvo má vo svojom období mandát na prijatie smernice. Trialóg medzi inštitúciami bude pokračovať na prelome septembra a októbra. Výbor čaká na zverejnenie textu návrhu od Rady EÚ, ktorý ukáže, či je aspoň Rada viac naklonená pripomienkam CCBE. Následne bude pokračovať snaha o presadenie tejto pozície (najmä už viackrát spomínané vyňatie združených účtov z pôsobnosti smernice). Predsedička vyzvala, aby čo najviac delegácií oslovilo svojich zástupcov na európskej úrovni s cieľom tlmočiť obavy a argumenty v mene európskej advokácie. CCBE sa bude snažiť hľadať podporu aj u iných subjektov, ktoré by mohli byť novou smernicou dotknuté (napr. u finančných inštitúcií).

Mgr. Lucia Lackovičová
Information Officer

DO VAŠEJ KNIŽNICE

Nad úkrytom

GAŠKO, M.: **Nad úkrytom**

Bratislava : Slovenská advokátska komora, 2014, 208 s.

Podchvíľou sa vraciame k histórii. A to je dobré.

Slovenská advokátska komora v máji 2014 vydala publikáciu Mikuláša Gaška *Nad úkrytom (spomienky košického advokáta)*. Memoáre v maďarčine zapísala Agnesa Szabóová, dcéra autora, ktorý jej v roku 1983 nadiktoval svoje spomienky na udalosti z obdobia pred koncom druhej svetovej vojny. Rukopis bol vyhotovený tesne pred smrťou autora a do slovenčiny a angličtiny ho preložil jeho syn Ing. Adam Gaško v roku 2004. Z iniciatívy doc. Ing. Tomáša Langa, PhD., učiteľa OR-ZSE Univerzity židovských štúdií v Budapešti a člena Kuratória Dokumentačného strediska holokaustu v Bratislave, sa rukopis dostal Slovenskej advokátskej komore, ktorá sa už dlhoročne a systematicky venuje aj otázke histórie advokácie na našom území a rozhodla sa podporiť jeho vydanie.

Advokát JUDr. Mikuláš Gaško sa narodil v roku 1906 v Košických Hámroch, od roku 1918 žil v Košiciach. Doktorát z práva získal na Právnickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave v roku 1930. Už počas štúdií – od roku 1925 – pracoval ako solícitátor u košického advokáta Dr. Šándora Darvaša, po získaní doktorátu sa stal jeho advokátskym čakatelom, v roku 1935 sa osamostatnil a pôsobil v spoločnej advokátskej kancelárii so svojím švagrom Dr. Alexandrom Hajnom (advokát od roku 1924). Celý život pôsobil ako advokát v Košiciach, v roku 1975 odišiel do dôchodku, zomrel v Košiciach v roku 1983.

Do publikácie je zaradená aj úvodná historická štúdia *Košická advokácia v časoch JUDr. Mikuláša Gaška*, ktorej autorom je JUDr. Peter Kerecman, PhD. Vďaka nej, ale aj vďaka zoznamom košických advokátov z rokov 1936, 1940, 1942, 1946, 1947, 1948, 1953 a 1955 v prílohe je možné priblížiť si pomery v organizácii advokácie v tomto regióne. Advokát Gaško bol členom Advokátskej komory v Turčianskom Sv. Martine od roku 1935. V tom čase na celom území Slovenska v rámci Československa pôsobila jedna advokátska komora. Na základe zákona č. 144/1936 Sb. zák. a nar., ktorým sa menia a dopĺňujú niektoré ustanovenia o advokátoch, sa opätovne mali zriadiť advokátska komora v Bratislave a v Košiciach, podľa obvodov Vrchných súdov v Bratislave a v Košiciach. Bratislavská komora vznikla v roku 1936, pre obvod budúcej košickej komory sa dočasne vzťahovala pôsobnosť

Advokátskej komory v Turčianskom Sv. Martine. Z politických dôvodov napokon košická komora nebola zriadená a udalosti po Mníchovskej dohode (september 1938) a Viedenskej arbitráži (november 1938), ktoré viedli okrem iného k výrazným územným stratám Československa, znamenali pripojenie južnej časti Slovenska k Maďarsku. Tak sa Košice v tomto období stali súčasťou Maďarska a od 1. 1. 1939 tu bol zavedený maďarský právny poriadok. V roku 1939 v Košiciach vznikla samostatná advokátska komora (nariadenie maďarského ministerstva spravodlivosti č. 9600/1938). Advokát Gaško bol počas druhej svetovej vojny členom tejto maďarskej košickej advokátskej komory a z tohto obdobia a prostredia aj pochádzajú jeho spomienky. Po skončení druhej svetovej vojny a konsolidovaní predvojnových pomerov bol členom Advokátskej komory na Slovensku, Bratislava, po roku 1948 advokátom – členom Advokátskej poradne č. 2 v Košiciach.

Publikáciu otvára úvodné slovo predsedu Slovenskej advokátskej komory JUDr. Ľubomíra Hrežďoviča s príznačným názvom *Prečo musia advokáti spomínať*. Historické zasadenie do reálií advokácie prináša JUDr. Peter Kerecman, PhD.: *Košická advokácia v časoch JUDr. Mikuláša Gaška*. Táto štúdia je užitočným sprievodcom dejín nielen organizácie advokácie, ale aj organizácie súdnictva týkajúcej sa prostredia Košíc, od druhej polovice 19. storočia až po súčasnosť, prinašajúca i mnoho personálnych súvislostí.

Samotný text advokáta Gaška tvorí 14 autobiografických príbehov, v ktorých opisuje svoje spomienky z mimoriadne pohnutých čias rokov 1944 – 1945. Slovenské znenie dopĺňa predslov Ing. Tomáša Langa, PhD. Predslov k maďarskému zneniu napísala prof. Szabolcs Szita, DSc, a predslov k verzii v angličtine napísal prof. Randolph L. Braham, obaja bádatelia maďarského holokaustu. Prílohou publikácie sú autentické fotografie a zoznamy košických advokátov z rokov 1936 až 1955.

Advokát Gaško vo svojej zbierke *Nad úkrytom* spomína na osobné príbehy ľudí z obdobia prenasledovania židovského obyvateľstva pred koncom druhej svetovej vojny, ktoré ako advokát a človek (aj s manželkou) zažil. Čitateľ sa dostáva do ťaživej atmosféry a akosi mimovoľne sa mu vynárajú obrazy konkrétnych osudov a situácií umelecky mnohokrát stvárnenej témy napr. z filmu *Obchod na korze* (Ladislav

Grosman, Elmar Klos, Ján Kadár, čl., 1965) alebo *Musíme si pomáhať* (Jan Hřebejk a Petr Jarchovský, čes., 2000).

Ako čítať *znamená doby*? Ako čítať aj medzi riadkami? Ako citlivo vnímať a interpretovať motiváciu autora? Ako nesúdiť, ale hľadať odkaz pre seba? História zhodnotí azda v celosti tieto zložité roky druhej svetovej vojny i celého 20. storočia. Postupne sa konfrontujú jednotlivé čiastkové pohľady, ktoré dosiaľ nevieme, ba azda ani nemôžeme spracovať. Túžba po spravodlivosti, ľudskosť a ochota pomôcť sú však nadčasové hodnoty. Napriek všadeprítomnému strachu a tiesni – odvaha pomôcť, napriek reálne existujúcemu

nebezpečenstvu – aspoň sa o to pokúsiť. To je odkaz príbehov. Nielen komplexná či systematická, ale hoci len príležitostná pomoc je veľká vec. Z kontextu spomienok sa dá vyčítať, že navzdory neľudskému režimu a silnej štátnej mašinerii, v radoch (nielen) advokátov či sudcov, tých, ktorí sa bezprostredne mohli dotknúť osudov ľudí, stíhaných podľa práva danej doby, nebola núdza o jednotlivé prejavy statočnosti, kolegiálnosti, ľudskosti, vynaliezavosti proti postupu orgánov štátu, ale aj rytierskosti.

Podchvíľou sa vraciame k histórii. A to je dobré.

JUDr. Mgr. Martina Gajdošová, PhD.

Koncipienti s bradou (momentka z roku 1928)

Rovnako ako dnes aj v časoch 1. ČSR bolo substitučné oprávnenie advokátskych koncipientov obmedzené. Zatiaľ čo dnes po uplynutí troch, resp. šiestich mesiacov koncipientskej praxe môže koncipient zastupovať advokáta pred súdom (okrem najvyššieho a ústavného a v prípadoch podľa § 36 Tr. por.), podľa zák. č. 40/1922 Sb. zák. a nař., ktorým sa menia niektoré ustanovenia o advokátoch a ktorý nadobudol účinnosť 2. 3. 1922 bolo takéto zastúpenie dovolené iba osnovníkom s minimálne dvojročnou praxou a hodnosťou doktora práv, pričom ani tí nemohli advokáta zastúpiť nielen pred najvyšším súdom, ale ani v žiadnom trestnom konaní pred porotou. Nepripravenosť absolventov právnických fakúlt na prax a vtedajšie prísne obmedzenia substitučného oprávnenia koncipientov jedinečným humorným spôsobom popísal v tlači dr. Daniel Okáli, v tom čase advokátsky osnovník.

Dr. Daniel Okáli (1903 – 1987) bol nielen spisovateľom, literárnym kritikom a jedným zo zakladateľov skupiny DAV (prvé písmeno tejto skratky je prvým písmenom jeho krstného mena), ale aj advokátom. Právo študoval na Právnickej fakulte Karlovej univerzity v Prahe od jesene 1921 do leta 1926 (v tom čase tam právo študovali napr. aj Ivan Horváth, Vladimír Clementis, či Ján Poničan). Daniel Okáli pôsobil ako advokátsky koncipient v Bratislave u advokáta dr. Zoltána Weichherza, advokátsku skúšku zložil 26. 3. 1931 a samostatným advokátom v Skalici sa stal 16. 7. 1932. Počas druhej svetovej vojny bol aktívnym účastníkom protifašistického odboja, po skončení vojny zastával funkciu predsedu Československej presídľovacej komisie so sídlom v Budapešti, ktorá uskutočňovala výmenu obyvateľstva medzi Maďarskom a Československou republikou, a po Gustávovi Husákovi funkciu povereníka vnútra. V roku 1951 bol zatknutý a v roku 1954 odsúdený vo vykonštruovanom procese (spolu s Gustávom Husákom, Lacom Novomeským, Ivanom Horváthom a Ladislavom Holdošom) na trest odňatia slobody na 18 rokov. Neskôr bol rehabilitovaný, pracoval v Ústave slovenskej

literatúry SAV v Bratislave, venoval sa literárnej tvorbe a kritike.

Daniel Okáli (pod menom Ján Krest) uverejnil v Slovenskom denníku 23. 3. 1928 ironický text **Úbohí koncipienti** venovaný obmedzeniam substitučného oprávnenia advokátskych osnovníkov:

Zbojníci už viac nechodia po horách a nezbíjajú po cestách. Smrteľník, ktorý sa chce dať odrať, príde sám do kancelárie, nad dverami kde visí: Judr. Oholho. A preto na Slovensku temer každý študák chcel by byť právnikom. Nie snáď pre nejakú zbojnícku romantiku, ktorá sa zmenila v zaprášené aktá, podania, rekurzy, žiadosti, intervencie a núkanie kancelistov egyptkami a ktorá narába už len so smýčkami hadovitých ššov, ale pre zdánlivú voľnosť a „prachy“ koncipienta.

A snáď právnik prestal už byť tým známym lumpom, ktorého chýr sa vlnil po celej krajine a ktorého dľa známeho čarodáša nezabili v žiadnej bitke, lebo vyskočí von oknom.



Dr. Daniel Okáli
(fotografia
z fondu SNK – LA)

Miesto toho sa pilne učí. Po šiestnástich rokoch štúdia to dopracuje až k tomu, že keď príde prvý deň do praktického života, slečna v kancelárii mu musí ukázať, ako sa lepí kolok – aby ho nenalepil hore hlavou a na nepravé miesto.

Človek sa učí v škole preto, aby mohol v živote všetko pozabúdať. A učiteľ je človek, ktorý nič nevie a robí mudrca. Na právnikoch sa tieto všemúdrosti skvele osvedčovali.

Preto raz pred šiestimi rokmi vyšiel zákon, ktorý zakazoval, aby koncipient s praksou pod dva roky pojednával vo vážnejších veciach.

Zákon po šesť rokov ležal zabudnutý, novozrodení koncipienti boli so svojou múdrosťou postrachom súdov a preto r. 1928 zákon uviedli v život.

Márna je námaha a štúdium 16 rokov. Koncipient pod dva roky má len také práva, ako Juro z Dúbravy, ktorý je manželom svojej Kateriny.

Čo potom, že zatiaľ jeho kolega lekár s podobnými vedomosťami môže rezať ľudí a pomáhať im k inštancii, kde nieto odvolania. Čo na tom, že mladým profesorom alebo učiteľom sú vydané na pospas duše detí, že má ich formovať vo vyššie útvary, má do nich vlievať múdrosť sveta, keď chudák koncipient nesmie sa zjaviť pred apelačným senátom, kde sa jedná o mizernú facu, alebo láskavé slovičko a la zlodej, mamlás, chmuľo, ktorým sa obšťastňujú dobre tráviaci občania.

Právnik má byť stĺpom spoločnosti a preto musí pozabúdať všetky nazhromaždené vedomosti. A treba dlhoročného rozumového vývoja, aby klient spustil o koncipientovi potok chvály: „Ten môj advokát sa nebál celého súdu a cigánil, až boli z toho všetci jeleni“.

Mladí koncipienti sa teda dovťúpili.

Nechávajú si rásť fúzy a neholia sa. Kdeže by niektorého sudcu napadla zvedavá myšlienka na dva roky, keď stojí pred ním muž zarastený ako Garibaldi a má fúziská ako čikáš z Debrecína.

Energia sa v prírode neztráti. Len sa zmení na inú. Odober právnikovi vedomosti a dá si narásť fúzy.

Vidieť, že zákon nepočítal s tým, že zákony sú na to, aby sa nezachovávaly a že človek je zviera, ktoré sa vie najlepšie prispôsobovať.

Tento text aj dnes prináša nielen úsmev, ale aj otázky nad pripravenosťou absolventov právnických fakúlt na prax.

JUDr. Peter Kerecman, PhD.
advokát

336

**Matrika advokátov, zapísaných pri advokátskej komore
v Turčianskom Sv. Martine.**

Radové číslo: 236.

Meno zapísaného advokáta: *Okáli Daniel*

Sídlo: *Škalia*

Advokátsky diplom vystavený: *v Bratislave, dňa 26. marca 1932.* pod č. *222. K. 1404/32*

Prijatý za člena: *16. júla 1932* uzavretím č. *41/1932/2*

Poznámky:

Zápis dr. Daniela Okáliho v matrike advokátov vedenej Advokátskou komorou v Turčianskom Sv. Martine (16. 7. 1932)

Bulletin slovenskej advokácie

CENNÍK INZERCIE NA ROK 2014

Ceny a rozmery uvedené na schémach platia pre vnútorné strany čísla.

Druhá strana obálky

Vodorovná polovica strany 210 x 147 mm + 3 mm dookola na orez 800 eur

Celá strana 210 x 297 mm + 3 mm dookola na orez 1 600 eur

Pre 2. stranu obálky nie je rozhodujúca farebnosť inzerátu.

Celostranová inzercia má na 2. strane obálky prednosť pred polstranovou.

Tretia strana obálky – detto ako 2. strana obálky.

Štvrtá strana obálky

Výlučne **celá strana** 210 x 297 mm + 3 mm dookola na orez 2 400 eur

Pre 4. stranu obálky nie je rozhodujúca farebnosť inzerátu.

Zlavy pri opakovanom obsadení tej istej inzertnej plochy

Opakovaným obsadením sa rozumie **vopred** ohlásený počet, veľkosť, farebnosť a umiestnenie inzerátu. Samotný obsah sa pritom môže meniť, ak inzerent dodáva definitívne spracovaný tlačový podklad. Za opakovanie sa považuje **aj znovuobjednanie toho istého inzerátu** do nasledujúceho čísla, aj keď bolo ohlásené dodatočne; zľava za prvé uverejnenie sa započíta.

2 uverejnenia 5 %

3 uverejnenia 10 %

4 a viac uverejnení 15 %

Vkladaná inzercia – 0,20 eura/ks

Ide o distribúciu **inzerentom dodaných tlačovín** spolu s bulletinom.

Maximálna veľkosť je formát A4.

Riadková inzercia sa neuverejňuje. Výnimkou sú žiadosti o zamestnanie advokátskych koncipientov a praktikantov, ktoré sú zverejňované a praktikantov, ktoré sú zverejňované v samostatnej kapitole čísla zadarmo.

Špeciálny inzerát výlučne pre advokátov, advokátske kancelárie a firmy, ktorého účelom **je ponuka práce pre koncipienta/koncipientku**, má jednotnú úpravu, rozmer štvrtiny strany (kvadrant), sa zverejňuje za režijnú cenu 17 eur.

Podklady

Podklady inzerátu sa prijímajú výlučne v elektronickej podobe, definitívne spracované pre tlač vo formátoch PS, EPS, PDF, JPG, TIF... Musia spĺňať technické parametre na požadovanú kvalitu tlače (nedegradované fotografie s rozlíšením cca 300 dpi, farebnosť v CMYKu, texty v krivkách a pod.). Pri osobitnej požiadavke na vernosť reprodukcie musí inzerent dodať nátláčok inzerátu v skutočnej veľkosti. Materiál na vkladajúcu inzerciu si zabezpečí inzerent sám a doručí ho priamo do firmy, ktorá finalizuje bulletin. Inzerent zodpovedá za obsah inzerátu i za kvalitu dodaných podkladov.

Ceny sú uvedené bez DPH 19 %.

Štvrtina strany
– kvadrant
83 x 123 mm
(š x v)

čb 170 eur
cmk 300 eur

Štvrtina strany – vodorovný pás
172 x 60 mm (š x v)

čb 170 eur
cmk 300 eur

Vodorovná
polovica strany
spadavka
210 x 145 mm
(š x v)
+3 mm dookola na orez

čb 370 eur
cmk 660 eur

Vodorovná
polovica strany
zrkadlo
174 x 123 mm
(š x v)

čb 340 eur
cmk 600 eur

Zvislá
polovica strany
zrkadlo
83 x 254 mm
(š x v)

čb 340 eur
cmk 600 eur

Zvislá
polovica strany
spadavka
101 x 297 mm
(š x v)

+3 mm dookola na orez

čb 370 eur
cmk 660 eur

Celá strana
zrkadlo
174 x 254 mm
(š x v)

čb 680 eur
cmk 1 200 eur

Celá strana
spadavka
210 x 297 mm
(š x v)
+3 mm dookola na orez

čb 740 eur
cmk 1 320 eur

bulletin slovenskej advokácie

Recenzovaný právnický časopis SAK

Vydáva Slovenská advokátska komora
Kolárska 4, 813 42 Bratislava
IČO: 30 795 141

Vychádza desať ráz do roka
(8 riadnych čísel a dve dvojčísla)
Náklad 5 600 ks

Redakčná rada:

JUDr. Jozef Brázdil (predseda)

JUDr. Peter Kerecman, PhD. (podpredseda)

Mgr. Marek Benedik

doc. JUDr. Milan Ďurica, PhD.

JUDr. Zuzana Ďurišová

doc. JUDr. Svetlana Ficová, CSc.

JUDr. Roman Hošovský

JUDr. Marek Kordík, PhD., LL.M.

prof. JUDr. Ján Mazák, PhD.

JUDr. Ondrej Mularčík

prof. JUDr. Oľga Ovečková, DrSc.

JUDr. František Sedláčko, PhD., LL.M.

JUDr. Alexander Škrinár, CSc.

JUDr. Marek Števec, PhD.

JUDr. Andrea Tomlainová, PhD.

prof. JUDr. Peter Vojčík, CSc.

Výkonná redaktorka:

PhDr. Nadá Ondrišová, tel.: 02/204 227 28
ondrisova@sak.sk

Administrácia:

Darina Stračinová, tel.: 02/204 227 26
darina.stracinova@sak.sk

Vizuálna koncepcia:

Ladislav Blecha

Predtlačová príprava:

Helondia, s. r. o., Bratislava

Tlač:

Print Hall, s. r. o., Bratislava

Objednávky bulletinu a inzercie:

Kancelária SAK

Kolárska 4, 813 42 Bratislava

fax: 02/204 227 42

reg. č. MK SR: 4161/10

ISSN 1335-1079

Uzávierka odbornej časti: 15. 7. 2014

Uzávierka redakčnej časti: 18. 7. 2014

Toto číslo vyšlo 14. 8. 2014

Pokyny pre autorov odborných článkov

1. Do redakcie treba poslať rukopis (v elektronickej podobe), ktorý nebol publikovaný v inom periodiku.
2. Treba uviesť meno a priezvisko autora (autorov), vedecké a akademické hodnosti, povolanie, adresu pracoviska a trvalého bydliska, rodné číslo, kontakty (telefónne číslo, e-mailovú adresu).
3. Titulok príspevku má byť krátky, vecný, výstižný. Pred vlastný text treba pripojiť krátky úvod (perex, abstrakt) objasňujúci tému príspevku. Dlhý text je vhodné členiť medzitulkami.
4. V texte treba dôsledne dbať na presnú identifikáciu osôb a inštitúcií. U osôb nasleduje po akademických tituloch meno a priezvisko, v prípade potreby i vedecká hodnosť. Ak nie je známy slovenský prepis zahraničných hodností alebo ich uvedenie nie je podstatné vzhľadom na informačnú a protokolárnu potrebu, tak ich možno vynechať. Názvy zahraničných a medzinárodných inštitúcií sa uvádzajú v plnom pôvodnom názve (prípadne so skratkou v zátvorke). Ak existuje zaužívaný slovenský prepis, treba ho dôsledne používať, inak je potrebný čo najpresnejší preklad do slovenčiny.
5. Poznámky v texte treba označovať číslom bez zátvorčky a bez bodky. Pri citovaní bibliografických údajov treba dodržať nasledovnú schému:
Priezvisko1, M. – Priezvisko2, M.: **Názov diela. Prípadný podtitul.** Miesto vydania : Vydavateľ, ROK, s. XY.
6. Autor pripojí krátku **anotáciu** v rozsahu do 600 znakov vrátane medzier, v ktorej zhrnie problematiku článku, svoje stanoviská a vývody. Redakcia zabezpečí preklad anotácie do angličtiny a nemčiny.
7. Autor tiež napíše **stručnú informáciu** o svojom aktuálnom odbornom pôsobení a prípadne o iných skutočnostiach, ktoré považuje za dôležité v súvislosti s obsahom článku. Pripojí tiež **fotografiu**, ktorá bude spolu s informáciou uverejnená na prvej strane príspevku v graficky odčlenenej ploške. Rozmer fotografie má byť aspoň 300 × 360 pixelov (to zodpovedá rozmeru 25 × 30 mm pri tlačovej kvalite).
8. Maximálny odporúčaný rozsah odborného článku je 34 000 znakov vrátane medzier, čo zodpovedá cca 6 stranám v bulletine. Maximálny odporúčaný rozsah recenzie, poznámky, správy z podujatia, úvahy na aktuálnu tému a pod. je 4 500 znakov vrátane medzier. K článkom o publikáciách (recenzie, anotácie) je potrebné dodať sken obálky knihy, pričom od vydania titulu by mal uplynúť maximálne 1 rok.
9. O zaradení príspevku do konkrétneho čísla a výške autorského honoráru rozhoduje redakčná rada Bulletinu slovenskej advokácie. Vyslovuje sa k obsahu a forme spracovania príspevku, prípadne konzultuje s autorom možné úpravy a doplnky. Môže požiadať autora o skrátenie príspevku alebo rozdeliť dlhý článok do viacerých čísiel. Vyhradzuje si tiež právo uverejniť svoj kolektívny názor k publikovanému príspevku.
10. Redakcia bulletinu si vyhradzuje právo upraviť názov príspevku, medzitulky, vykonať v rukopise potrebné štylistické, jazykové a technické úpravy.
11. Tesne pred publikovaním dostane autor svoj príspevok na odsúhlasenie redakčných zásahov a na prípadné doplnenie a aktualizáciu. Autorizovaný príspevok sa uverejní bez ďalších redakčných zásahov.
12. Príspevky sa uverejňujú na základe písomného súhlasu autorov na osobitnom redakčnom formulári. Nevyžiadané rukopisy redakcia nevracia.

